

Kemira Oyj

Tilinpäätös 2016

Kemira Oyj

PL 330 (Porkkalankatu 3)
00101 Helsinki, Suomi
www.kemira.com

Puh. +358 10 8611
Faksi +358 108621 119

Y-tunnus
Kotipaikka

0109823-0
Helsinki

SISÄLLYSLUETTELO

Hallituksen toimintakertomus.....	1
Osakkeet ja osakkeenomistajat.....	22
Konsernin tunnusluvut.....	24
Tunnuslukujen laskentakaavat.....	26
Konsernitiilin päätös	
Konsernin tuloslaskelma (IFRS).....	27
Konsernin laaja tuloslaskelma (IFRS).....	28
Konsernin tase (IFRS).....	29
Konsernin rahavirtalaskelma (IFRS).....	30
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista (IFRS).....	31
Konsernin liitetiedot	
1. Konsernitiilin päätöksen laatimisperiaatteet.....	32
2. Segmenttiedot.....	42
3. Liiketoiminnan muut tuotot.....	46
4. Liiketoiminnan kulut.....	46
5. Osakeperusteiset maksut.....	48
6. Poistot ja arvonalentumiset.....	49
7. Rahoitustuotot ja -kulut.....	50
8. Osuudet osakkuusyhtiöissä.....	51
9. Tuloverot.....	52
10. Osakekohtainen tulos.....	53
11. Liikearvo.....	54
12. Muut aineettomat hyödykkeet.....	55
13. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet.....	56
14. Myytavissä olevat rahoitusvarat.....	57
15. Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitoarvot arvostusryhmittäin.....	58
16. Vaihto-omaisuus.....	61
17. Myyntisaamiset ja muut saamiset.....	61
18. Oma pääoma.....	62
19. Korolliset velat.....	63
20. Rahoitusleasingvelat.....	63
21. Laskennalliset verovelat ja -saamiset.....	64
22. Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt ja työsuhte-etuudet.....	65
23. Varaukset.....	68
24. Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat.....	68
25. Myytyjen tytäryhtiöiden rahavirtavaikutus.....	69
26. Liiketoimintojen yhdistäminen.....	70
27. Johdannaisinstrumentit.....	71
28. Rahoitusriskien hallinta.....	72
29. Vastuusitoumukset ja ehdolliset velat.....	77
30. Ympäristöriskit ja -vastuut.....	79
31. Lähipiiri.....	80
32. Muutokset konsernirakenteessa.....	82
33. Konsernin tytäryhtiöt ja osakkuusyhtiöt.....	83
34. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat.....	84
Emoyhtiön tuloslaskelma (FAS).....	85
Emoyhtiön tase (FAS).....	86
Emoyhtiön rahavirtalaskelma (FAS).....	87
Emoyhtiön liitetiedot	
1. Emoyhtiön tilinpäätöksen laatimisperiaatteet.....	88
2. Liikevaihto.....	89
3. Liiketoiminnan muut tuotot.....	89
4. Kulut.....	90
5. Henkilöstökulut ja henkilöstömäärä.....	91
6. Poistot ja arvonalentumiset.....	91
7. Rahoitustuotot ja -kulut.....	92
8. Tilinpäätössiirrot.....	93
9. Tuloverot.....	93
10. Aineettomat hyödykkeet.....	94
11. Aineelliset hyödykkeet.....	95
12. Sijoitukset.....	96
13. Vaihto-omaisuus.....	97
14. Saamiset.....	97
15. Rahoitusarvopaperit.....	98
16. Oma pääoma.....	98
17. Tilinpäätössiirtojen kertymä.....	99
18. Pakolliset varaukset.....	99
19. Pitkäaikainen vieras pääoma.....	100
20. Lyhytaikainen vieras pääoma.....	101
21. Vakuudet ja vastuusitoumukset.....	102
22. Kemira Oyj:n osakkeet ja osuudet.....	103
Kemira Oyj:n hallituksen voitonjakokelpoisten varojen jakoehdotus yhtiökokoukselle sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset.....	104
Tilintarkastuskertomus.....	
Tuloskehitys neljännesvuosittain.....	

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 2016

Vuonna 2016 Kemira-konsernin liikevaihto pysyi noin edellisvuoden tasolla ja oli 2 363,3 miljoonaa euroa (2 373,1), kun myyntihintojen lasku ja Oil & Mining -segmentin haastava markkinatilanne kumosivat yritysostojen tuoman kasvun ja korkeampien myyntimäärien vaikutuksen. Liikevaihto paikallisissa valuutoissa yritysostot ja -myynnit pois lukien laski 2 %, kun myyntimäärien kasvu ei riittänyt kompensoimaan alhaisempien myyntihintojen vaikutusta. Operatiivinen käyttökate kasvoi 5 % ja oli 302,5 miljoonaa euroa (287,3) pääasiassa myyntimäärien kasvun ansiosta, lisäksi alhaisemmat muuttuvat kustannukset kompensoivat alhaisemmat myyntihinnat. Operatiivinen käyttökateprosentti parani 12,8 %:iin (12,1 %). Osakekohtainen tulos kasvoi 28 % ja oli 0,60 euroa (0,47) paremman kannattavuuden ja sähköntuotanto-omistuksen myynnistä saadun myyntivoiton ansiosta.

Hallitus ehdottaa vuoden 2017 yhtiökokoukselle 0,53 euron osinkoa (0,53) osakkeelta eli yhteensä 81 miljoonaa euroa (81).

AVAINLUVUT

milj. euroa	2016	2015
Liikevaihto	2 363,3	2 373,1
Operatiivinen käyttökate	302,5	287,3
Operatiivinen käyttökate, %	12,8	12,1
Käyttökate	284,2	263,8
Käyttökate, %	12,0	11,1
Operatiivinen liikevoitto	170,1	163,1
Operatiivinen liikevoitto, %	7,2	6,9
Liikevoitto	147,0	132,6
Liikevoitto, %	6,2	5,6
Rahoituskulut, netto	-19,1	-30,8
Voitto ennen veroja	128,0	102,1
Tilikauden voitto	97,9	77,2
Osakekohtainen tulos, euroa	0,60	0,47
Sidottu pääoma*	1 718,2	1 659,5
Operatiivinen sidotun pääoman tuotto*	9,9	9,8
Sidotun pääoman tuotto*, %	8,6	8,0
Liiketoiminnan nettorahavirta	270,6	247,6
Investoinnit ilman yritysostoja	212,6	181,7
Investoinnit	210,6	305,1
Rahavirta investointien jälkeen	97,8	-53,8
Omavaraisuus, % kauden lopussa	45	46
Osakekohtainen oma pääoma, euroa	7,68	7,76
Velkaantuneisuus, % kauden lopussa	54	54
Henkilöstö kauden lopussa	4 818	4 685

*12 kuukauden liukuva keskiarvo (Sidotun pääoman tuotto prosentti perustuu liikevoittoon)

Kemira esittää IFRS-raportoinnissa tiettyjä taloudellisia tunnuslukuja (vaihtoehtoiset tunnusluvut), jotka eivät ole IFRS-standardien mukaan määriteltyjä tunnuslukuja. Kemira uskoo näiden johdon seuraamien vaihtoehtoisten tunnuslukujen, kuten operatiivinen käyttökate ja operatiivinen liikevoitto, antavan hyödyllistä ja vertailukelpoista tietoa Kemiran operatiivisesta liiketoiminnan kehityksestä.

Kemiran esittämiä vaihtoehtoisia tunnuslukuja ei pidä tarkastella erillään vastaavista IFRS-tunnusluvuista, ja niitä tulee lukea yhdessä lähinnä vastaavien IFRS-tunnuslukujen kanssa. Tunnuslukujen laskentakaavat ovat luettavissa tässä raportissa ja osoitteessa www.kemira.fi > Sijoittajat > Taloustieto

TALOUDELLINEN TULOS 2016

Kemira-konsernin **liikevaihto** pysyi noin edellisvuoden tasolla ja oli 2 363,3 miljoonaa euroa (2 373,1), kun myyntihintojen lasku ja Oil & Mining -segmentin haastava markkinatilanne kumosivat yritysostojen tuoman kasvun ja korkeampien myyntimäärien vaikutuksen. Valuuttakurssimuutoksilla oli 1 %:n negatiivinen vaikutus liikevaihtoon. Liikevaihto paikallisissa valuutoissa yritysostot ja -myynnit pois lukien laski 2 %, kun myyntimäärien kasvu ei kyennyt kumoamaan alhaisempien myyntihintojen vaikutusta.

Liikevaihto, milj. euroa	2016	2015	Muutos-%	Orgaaninen kasvu*, %	Valuutta- kurssien vaikutus, %	Yritysostojen ja -myyntien vaikutus, %
Pulp & Paper	1 457,3	1 417,3	+3	-1	-1	+4
Oil & Mining	309,5	350,1	-12	-11	-1	0
Municipal & Industrial	596,5	605,7	-2	0	-1	0
Yhteensä	2 363,3	2 373,1	0	-2	-1	+3

* Liikevaihto paikallisissa valuutoissa yritysostot ja -myynnit pois lukien

Maantieteellisesti liikevaihto jakautui seuraavasti: EMEA (Europe, Middle East, Africa) 52 % (52 %), Americas 38 % (40 %) sekä APAC (Asia Pacific) 10 % (8 %).

Operatiivinen käyttökate kasvoi 5 % ja oli 302,5 miljoonaa euroa (287,3) pääasiassa korkeampien myyntimäärien ansiosta. Alhaisemmat muuttuvat kustannukset kumosivat alhaisempien myyntihintojen vaikutuksen. Operatiivinen käyttökateprosentti parani 12,8 %:iin (12,1 %).

Varianssianalyysi, milj. euroa	1-12
Operatiivinen käyttökate, 2015	287,3
Myyntimäärät	+12,4
Myyntihinnat	-76,3
Muuttuvat kustannukset	+76,6
Kiinteät kustannukset	-3,8
Valuuttakurssimuutokset	-1,9
Muut	+8,2
Operatiivinen käyttökate, 2016	302,5

Operatiivinen käyttökate	2016, milj. euroa	2015, milj. euroa	Muutos-%	2016, kate-%	2015, kate-%
Pulp & Paper	195,3	171,0	+14	13,4	12,1
Oil & Mining	18,4	33,5	-45	5,9	9,6
Municipal & Industrial	88,8	82,8	+7	14,9	13,7
Yhteensä	302,5	287,3	+5	12,8	12,1

Käyttökate kasvoi 8 % ja oli 284,2 miljoonaa euroa (263,8). **Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät käyttökatteessa** olivat -18,3 miljoonaa euroa (-23,5), ja ne liittyivät molempina vuosina pääasiassa uudelleenjärjestelyohjelmiin ja integraatiokuluihin.

Poistot ja arvonalentumiset nousivat 137,2 miljoonaan euroon (131,2) korkeampien investointien vuoksi. Luvussa ovat mukana myös 19,2 miljoonan euron (12,6) hankintamenoallokaatioon liittyvät poistot.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät poistoissa ja arvonalentumisissa olivat -4,8 miljoonaa euroa (-7,0), ja ne liittyivät pääasiassa tuotantolaitosten uudelleenjärjestelyihin.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät, milj. euroa	2016	2015
Käyttökatteessa	-18,3	-23,5
Pulp & Paper	-7,5	-13,9
Oil & Mining	-6,8	-2,7
Municipal & Industrial	-4,0	-6,9
Poistoissa ja arvonalentumisissa	-4,8	-7,0
Pulp & Paper	-2,5	-0,3
Oil & Mining	-1,5	-5,5
Municipal & Industrial	-0,8	-1,2
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liikevoitossa yhteensä	-23,1	-30,5

Operatiivinen liikevoitto nousi 4 % ja oli 170,1 miljoonaa euroa (163,1). **Operatiivinen liikevoittoprosentti** parani 7,2 %:iin (6,9 %). **Liikevoitto** nousi 11 % ja oli 147,0 miljoonaa euroa (132,6). Liikevoittoprosentti nousi 6,2 %:iin (5,6 %).

Rahoituskulut, netto olivat -19,1 miljoonaa euroa (-30,8) sisältäen sähköntuotanto-omistuksen (Pohjolan Voima Oy) myynnistä saadun 5 miljoonan euron myyntivoiton vuoden 2016 toisella neljänneksellä. Sähköjohdannaisten käypien arvojen muutos oli 2,2 miljoonaa euroa (-0,8). Valuuttakurssimuutoksilla oli -1,1 miljoonan euron (-2,0) vaikutus nettorahoituskuluihin.

Tuloverot olivat -30,1 miljoonaa euroa (-24,9). Muutos liittyi korkeampaan voittoon ennen veroja.

Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos nousi 29 % ja oli 91,8 miljoonaa euroa (71,0). Osakekohtainen tulos parani 0,60 euroon (0,47) alhaisempien rahoituskulujen ja paremman kannattavuuden ansiosta.

RAHOITUSASEMA JA RAHAVIRTA

Liiketoiminnan nettorahavirta vuonna 2016 nousi 270,6 miljoonaan euroon (247,6) pääasiassa paremman kannattavuuden ja alentuneen käyttöpääoman ansiosta. Rahavirta investointien jälkeen nousi 97,8 miljoonaan euroon (-53,8). Edellisvuonna lukuun vaikutti merkittävästi AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoiminnan yritysosto.

Korollisten velkojen määrä oli vuoden 2016 lopussa 807 miljoonaa euroa (794). Konsernin korollisten velkojen keskimääräinen korko oli 2,1 % (2,0 %). Konsernin korollisen lainasalkun duraatio oli 26 kuukautta (31). Rahavarat 31.12.2016 olivat 173 miljoonaa euroa (152). Konsernin korollisten nettovelkojen määrä oli 634 miljoonaa euroa (642).

Seuraavien 12 kuukauden aikana erääntyvän lyhytaikaisen velan määrä oli 158 miljoonaa euroa. Konsernilla on hyvä maksuvalmius sekä rahoitusvaihtoehtoja, sisältäen 400 miljoonan euron nostamattoman valmiusluoton.

Omavaraisuusaste oli kauden lopussa 45 % (46 %) ja velkaantuneisuus oli 54 % (54 %). Oma pääoma oli 1 182,9 miljoonaa euroa (1 193,2).

Konsernin merkittävimmät valuuttavirtariskit liittyvät Ruotsin kruunuun, Yhdysvaltain dollariin ja Kanadan dollariin. Vuoden lopussa Ruotsin kruunumääräinen 12 kuukauden valuuttavirtariski oli vasta-arvoltaan noin 56 miljoonaa euroa, ja keskimäärin valuuttavirtariskistä oli suojattu 68 %. Yhdysvaltain dollarimääräinen valuuttavirtariski oli vasta-arvoltaan noin 42 miljoonaa euroa, ja keskimäärin valuuttavirtariskistä oli suojattu 51 %. Kanadan dollarimääräinen valuuttavirtariski oli vasta-arvoltaan noin 23 miljoonaa euroa, ja keskimäärin valuuttavirtariskistä oli suojattu 64 %. Kemira altistui myös pienemmille valuuttavirtariskeille Kiinan renminbin, Norjan kruunun ja Brasilian realin osalta. Näiden yhteenlaskettu 12 kuukauden valuuttavirtariski oli vuoden lopussa vasta-arvoltaan noin 49 miljoonaa euroa. Norjan kruunumääräisestä valuuttariskistä keskimäärin 49 % oli suojattu.

Koska Kemiran konsernitilinpäätös laaditaan euroissa, Kemira altistuu myös valuutan translaatoriskille siltä osin kun sen muualla kuin Suomessa sijaitsevien tytäryhtiöiden tulos- ja tase-erät raportoidaan muissa valuutoissa kuin euroissa. Kemiran merkittävimmät ulkomaisten valuuttojen määräiset oman pääoman erät ovat Yhdysvaltain dollareina, Ruotsin kruunuina, Kanadan dollareina, Kiinan renminbeinä ja Brasilian realeina. Edellä mainittujen valuuttojen vahvistuminen suhteessa euroon kasvattaisi Kemiran liikevaihtoa ja käyttökatetta translaatiovaikutuksen kautta. Vuonna 2016 valuuttakurssimuutoksilla oli 1,9 miljoonan euron negatiivinen vaikutus operatiiviseen käyttökatteeseen.

INVESTOINNIT

Vuonna 2016 investoinnit laskivat 210,6 miljoonaan euroon (305,1) yritysostojen vaikutus mukaan lukien. Investoinnit ilman yritysostoja kasvoivat 212,6 miljoonaan euroon (181,7), ja ne jakautuivat seuraavasti: laajennusinvestoinnit 45 % (43 %), parannusinvestoinnit 27 % (29 %) ja ylläpitoinvestoinnit 28 % (28 %). Suurimmat investoinnit vuonna 2016 olivat klooraattikapasiteetin laajennukset Suomessa ja Brasiliassa sekä polymeerikapasiteetin laajennukset Iso-Britanniassa ja Italiassa.

TUTKIMUS JA TUOTEKEHITYS

Vuonna 2016 tutkimukseen ja tuotekehitykseen käytettiin 32,1 miljoonaa euroa (31,9) eli 1,4 % (1,3 %) Kemira-konsernin liikevaihdosta.

Kemiran tutkimus- ja tuotekehitystoiminta on ensisijaisen tärkeä kasvun mahdollistaja ja erottautumisen edistäjä. Uudet tuotelanseeraukset edistävät Kemiran asiakkaiden prosessien tehokkuutta ja kestävyyttä sekä parantavat kannattavuutta. Kemiran tuleva markkina-asema ja kannattavuus riippuvat sen kyvystä ymmärtää asiakkaiden nykyisiä ja tulevia tarpeita ja markkinatrendejä ja vastata niihin sekä sen kyvystä innovoida uusia erilaisia tuotteita ja sovelluksia.

Konsernin tavoitteena on kasvattaa uusista tuotteista ja sovelluksista syntyvää liikevaihtoa. Vuonna 2016 innovaatiomyynnin (uusista tuotteista tai viimeisten viiden vuoden aikana lanseeratuista tuotteista ja sovelluksista saadun liikevaihdon) osuus Kemiran liikevaihdosta nousi 9 %:iin (8 %).

Vuoden 2016 lopussa Kemiralla oli 348 (345) patenttiperhettä, 1 236 (1 034) myönnettyä patenttia ja 860 (819) vireillä olevaa patenttihakemusta. Patenttiperhe sisältää yhden keksinnön ja lukuisia patenteja tai sovelluksia eri maissa.

HENKILÖSTÖ

Konsernin palveluksessa oli kauden lopussa 4 818 työntekijää (31.12.2015: 4 685). Kemiralla oli työntekijöitä Suomessa yhteensä 796 (785), muualla EMEA:ssa 1 813 (1 786), Americas-alueella 1 558 (1 578) ja APAC-alueella 651 (536).

YRITYSVASTUU

Kemira julkaisee vuonna 2017 yritysraportin osana vuosikertomusta. Yritysraportin vuodelta 2016 varmentaa ulkopuolinen tarkastaja, ja se on laadittu GRI G4-ohjeiden (Global Reporting Initiative) mukaisesti. Raportissa annetaan perustietoa Kemiran taloudellisesta, ympäristöllisestä ja yhteiskunnallisesta toiminnasta sekä Kemiran toimista johtoryhmän määrittämien yritysraportin tavoitteiden edistämiseksi. Yritysraportin tavoitteet on esitelty seuraavassa taulukossa.

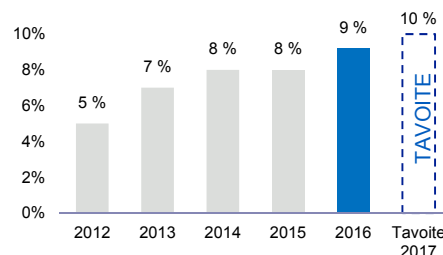
Kestävät tuotteet ja ratkaisut

Innovaatiot

Innovaatioista tulevan liikevaihdon osuus kokonaisliikevaihdosta, %

- 10 % vuoden 2017 loppuun mennessä
- Raportoidaan neljännesvuosittain

Jäljessä	Käynnissä	Saavutettu
----------	-----------	------------

HUOMIOT

Uusien tuotteiden kaupallistamisen viivästymisten vuoksi 10 %:n tavoitetta ei aivan saavutettu. Vuonna 2016 lanseerattiin kuitenkin ennätysmäärä uusia tuotteita ja käsittelykonsepteja (14, vuonna 2015 lanseerauksia oli kolme). Innovaatioista tulevan liikevaihdon 10 %:n tavoitetta jatkettiin vuodelle vuoden 2017 loppuun.

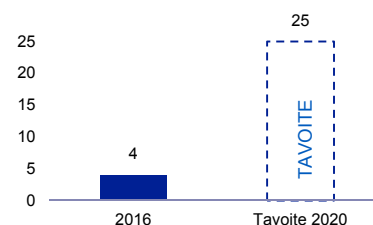
Vastuullisuus toimitusketjussa

Toimittajien hallinta

Suurimman riskin toimittajien arviointien lukumäärä (alhaisimmat yritysvastuuarviointipisteet¹)

- Keskimäärin viisi toimittaja-arviointia vuodessa vuosina 2016–2020
- Raportoidaan vuosittain

Jäljessä	Käynnissä	Saavutettu
----------	-----------	------------

HUOMIOT

Ulkoisen palveluntarjoajan tekemät toimittaja-arvioinnit aloitettiin neljän toimittajan toimipaikassa.

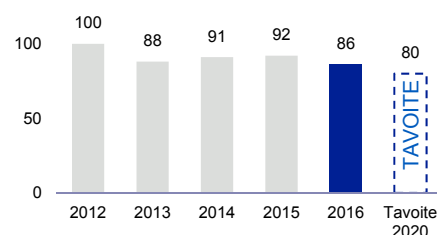
Vastuullinen tuotanto

Ilmastonmuutos

Hiili-indeksi

- Kemiran hiili-indeksi ≤ 80 vuoden 2020 loppuun mennessä (2012 = 100)
- Raportoidaan vuosittain

Jäljessä	Käynnissä	Saavutettu
----------	-----------	------------

HUOMIOT

Hiili-indeksi² parani, kun sähköä hankittiin vähähiilisemmistä lähteistä. Hiili-indeksi paraneminen kumosi Pohjola Voima Oy:n osuuden myynnin negatiivisen vaikutuksen. Osuus takasi ydinvoiman tuotantokapasiteettia Suomessa.

Vastuullisuus henkilöstöä kohtaan

Työterveys ja -turvallisuus

Työtapatuormien kokonaismäärä (TRIF)

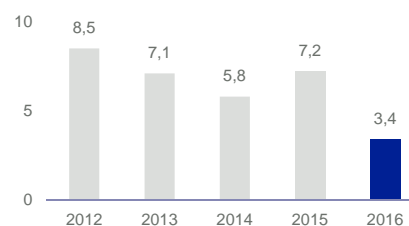
(miljoonaa työtuntia kohti, Kemira + alihankkija
1 vuoden liukuva keskiarvo)

- Tavoitteena nolla tapaturmaa
(TRIF 2.0 vuoteen 2020 mennessä)
- Raportoidaan neljännesvuosittain

Jäljessä

Käynnissä

Saavutettu

HUOMIOT

Turvallisuustoiminta on parantunut merkittävästi, kun olemme panostaneet johdon osallistamiseen, työntekijöiden sitouttamiseen ja turvallisuusasioiden näkyvyyden parantamiseen sisäisessä viestinnässä.

Työntekijöiden sitouttaminen

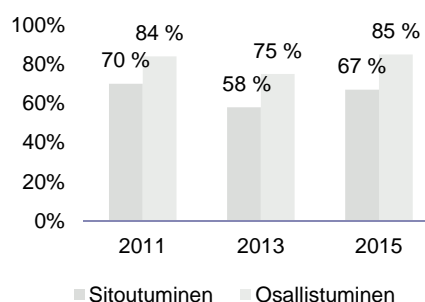
Työntekijöiden sitoutumisindeksi, perustuu joka toinen vuosi tehtävään Voices@Kemira-kyselyyn

- Toimialan taso tai korkeampi
Voices@Kemira-kyselyn osallistumisaste
- 75 % tai korkeampi
- Raportoidaan kahden vuoden välein

Jäljessä

Käynnissä

Saavutettu

HUOMIOT

Seuraava Voices@Kemira-kysely tehdään vuonna 2017.

Johtajuuden kehittäminen

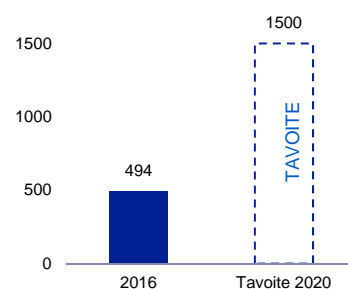
Tarjotut johtajuuden kehittämistoimet, keskimäärin

- Kaksi (2) johtajuuden kehittämistoimea esimiesasemassa oleville työntekijöille vuosina 2016-2020³
- Raportoidaan vuosittain

Jäljessä

Käynnissä

Saavutettu

HUOMIOT

Vuonna 2016 toteutettiin suuri määrä johtajuuden kehittämistoimia (494). Olemme merkittävästi edellä tavoitetasoa, joka on 1 500 kehittämistoimea⁴ vuosina 2016-2020.

¹ 117 yritysvaluuarviointia on tehty strategisille, kriittisille ja suurille toimittajille.

² Korjasimme vuoden 2015 hiili-indeksin 91:stä 92:een saatuamme tarkempia tietoja muutamalta tehtaalta.

³ Esimiesasemassa olevien työntekijöiden tämänhetkisen määrän perusteella kaksi (2) johtajuuden kehittämistoimea esimiestä kohti vastaa yhteensä noin 1 500 johtajuustoimea vuosina 2016-2020 (esimiesasemassa olevia työntekijöitä on 650-850).

⁴ Kehittämistöimiin kuuluu työtehtävien kiertoa, valmennusta ja mentoointia sekä kehittämisohjelmia.

SEGMENTIT

PULP & PAPER

Pulp & Paper -segmentti auttaa ainutlaatuisen kemikaaliosaamisensa avulla massan- ja paperinvalmistajia innovoimaan ja tehostamaan toimintaansa. Segmentti kehittää ja myy uusia, asiakkaiden tarpeet täyttäviä tuotteita ja pyrkii varmistamaan, että sillä on johtava paperikoneen määränpään tuote- ja palveluvalikoima, joka keskittyy pakkauskartonkiin ja pehmopaperiin. Pulp & Paper hyödyntää vahvaa sovellusvalikoimaansa Pohjois-Amerikassa ja EMEA-alueella sekä rakentaa vahvaa asemaa Aasian ja Etelä-Amerikan kehittyvillä markkinoilla.

milj. euroa	2016	2015
Liikevaihto	1 457,3	1 417,3
Operatiivinen käyttökate	195,3	171,0
Operatiivinen käyttökate, %	13,4	12,1
Käyttökate	187,8	157,1
Käyttökate, %	12,9	11,1
Operatiivinen liikevoitto	111,6	96,8
Operatiivinen liikevoitto, %	7,7	6,8
Liikevoitto	101,6	82,6
Liikevoitto, %	7,0	5,8
Sidottu pääoma*	1 111,8	1 068,6
Operatiivinen sidotun pääoman tuotto*, %	10,0	9,1
Sidotun pääoman tuotto*, %	9,1	7,7
Investoinnit ilman yritysostoja	127,1	118,9
Investoinnit yritysostot mukaan lukien	125,1	240,1
Rahavirta investointien jälkeen	105,7	-63,2

*12 kuukauden liukuva keskiarvo

Pulp & Paper -segmentin **liikevaihto** nousi 3 % 1 457,3 miljoonaan euroon (1 417,3). Liikevaihto paikallisissa valuutoissa yritysostot ja -myynnit pois lukien laski 1 % myyntihintojen laskun vuoksi, vaikka myyntimäärät kasvoivat. Valuuttakurssimuutoksilla oli 1 %:n negatiivinen ja yritysostoilla 4 %:n positiivinen vaikutus liikevaihtoon.

EMEA-alueen liikevaihto kasvoi 1 % ja oli 760,2 miljoonaa euroa (753,0) pääasiassa yritysoston vaikutuksen ansiosta. Myyntimäärien kasvua lisäsi natriumklooraatin ja prosessikemikaalien vakaa kysyntä.

Americas-alueella liikevaihto nousi 4 % ja oli 519,1 miljoonaa euroa (501,5). Kasvua tukivat yritysostot sekä Brasilian uusi valkaisu-kemikaalitehdas.

APAC-alueen liikevaihto kasvoi 9 % ja oli 178,0 miljoonaa euroa (162,8) pääasiassa yritysostojen ja korkeampien myyntimäärien ansiosta. Kilpailutilanne liima-aineissa kiristyi toisella vuosipuoliskolla, mikä vaikutti alueen liikevaihtoon.

Operatiivinen käyttökate nousi 14 % ja oli 195,3 miljoonaa euroa (171,0) pääasiassa myyntimäärien kasvun, paremman myyntikatteen ja yritysostojen ansiosta. Alhaisemmilla kiinteillä kustannuksilla oli positiivinen vaikutus operatiiviseen käyttökatteeseen. Operatiivinen käyttökateprosentti parani 13,4 %:iin (12,1 %). **Käyttökate** nousi 20 % ja oli 187,8 miljoonaa euroa (157,1). Käyttökateprosentti nousi 12,9 %:iin (11,1 %).

OIL & MINING

Oil & Mining -segmentti tarjoaa ainutlaatuisen yhdistelmän innovatiivisia kemikaaleja ja sovellusosaamista, joilla tehostetaan prosessia ja parannetaan öljyn, kaasun ja metallien talteenoton saantoa. Perusteellisen erotusprosessiosaamisensa avulla segmentti räätälöi ratkaisuja veden hallintaan ja uudelleenkäyttöön. Oil & Mining laajentaa asemaansa Pohjois-Amerikassa ja EMEA-alueella sekä jatkaa voimakkaan läsnäolon rakentamista Etelä-Amerikassa, Lähi-idässä ja Afrikassa.

milj. euroa	2016	2015
Liikevaihto	309,5	350,1
Operatiivinen käyttökate	18,4	33,5
Operatiivinen käyttökate, %	5,9	9,6
Käyttökate	11,6	30,8
Käyttökate, %	3,7	8,8
Operatiivinen liikevoitto	-3,8	11,1
Operatiivinen liikevoitto, %	-1,2	3,2
Liikevoitto	-12,1	2,9
Liikevoitto, %	-3,9	0,8
Sidottu pääoma*	274,5	271,4
Operatiivinen sidotun pääoman tuotto*, %	-1,4	4,1
Sidotun pääoman tuotto*, %	-4,4	1,1
Investoinnit ilman yritysostoja	38,0	28,5
Investoinnit yritysostot mukaan lukien	38,0	30,7
Rahavirta investointien jälkeen	-19,9	10,7

*12 kuukauden liukuva keskiarvo

Oil & Mining -segmentin **liikevaihto** laski 12 % 309,5 miljoonaan euroon (350,1). Liikevaihto paikallisissa valuutoissa yritysostot ja -myynnit pois lukien laski 11 % pääasiassa Yhdysvaltain liuskeöljyn ja -kaasun särötystoiminnassa alhaisempien myyntimäärien ja -hintojen vuoksi. Valuuttakurssimuutoksilla oli 1 %:n negatiivinen vaikutus liikevaihtoon.

Americas-alueen liikevaihto laski 22 % ja oli 191,5 miljoonaa euroa (245,9) pääasiassa matalalla tasolla jatkuneen liuskeöljy- ja -kaasuliiketoiminnan vuoksi. Valuuttakurssimuutoksilla oli negatiivinen vaikutus alueen liikevaihtoon.

EMEA-alueen liikevaihto kasvoi 13 % ja oli 118,0 miljoonaa euroa (104,3) kemiallisesti tehostetussa öljyn talteenotossa käytettävien uusien tuotteiden ansiosta. Kemira aloitti polyakryyliamiditoimitukset Intiaan vuoden 2015 toisella neljänneksellä. Sopimusta ei kuitenkaan uusittu vuoden 2017 alussa.

Operatiivinen käyttökate laski 45 % 18,4 miljoonaan euroon (33,5) alhaisemman liikevaihdon vuoksi. Operatiivinen käyttökateprosentti oli 5,9 % (9,6 %). **Käyttökate** laski 62 % ja oli 11,6 miljoonaa euroa (30,8). Käyttökateprosentti laski 3,7 %:iin (8,8 %).

MUNICIPAL & INDUSTRIAL

Municipal & Industrial -segmentti on raaka- ja jätevedenkäsittelyn vesikemikaalien johtava toimittaja EMEA-alueella ja Pohjois-Amerikassa ja etsii kasvumahdollisuuksia kehittyvillä markkinoilla. Kilpailukykyiset ja tehokkaat tuotteet sekä lisäarvoa tuottava sovellustuki auttavat segmentin kunnallisia ja teollisia asiakkaita tehostamaan omaa vedenkäsittelyään.

milj. euroa	2016	2015
Liikevaihto	596,5	605,7
Operatiivinen käyttökate	88,8	82,8
Operatiivinen käyttökate, %	14,9	13,7
Käyttökate	84,8	75,9
Käyttökate, %	14,2	12,5
Operatiivinen liikevoitto	62,3	55,2
Operatiivinen liikevoitto, %	10,4	9,1
Liikevoitto	57,5	47,1
Liikevoitto, %	9,6	7,8
Sidottu pääoma*	330,7	320,2
Operatiivinen sidotun pääoman tuotto*, %	18,8	17,2
Sidotun pääoman tuotto*, %	17,4	14,7
Investoinnit ilman yritysostoja	47,5	34,2
Investoinnit yritysostot mukaan lukien	47,5	34,2
Rahavirta investointien jälkeen	55,6	38,2

*12 kuukauden liukuva keskiarvo

Municipal & Industrial -segmentin **liikevaihto** laski 2 % ja oli 596,5 miljoonaa euroa (605,7). Liikevaihto paikallisissa valuutoissa pysyi edellisvuoden tasolla. Myyntimäärät kasvoivat, mutta myyntihinnat olivat alhaisempia. Valuuttakurssimuutoksilla oli 1 %:n negatiivinen vaikutus liikevaihtoon.

EMEA-alueen liikevaihto laski 1 % ja oli 389,6 miljoonaa euroa (393,2) pääasiassa heikomman Englannin punnan vuoksi. Orgaaninen kasvu oli positiivista koagulanttien ja polymeerien korkeampien myyntimäärien ansiosta.

Americas-alueen liikevaihto laski 2 % ja oli 184,5 miljoonaa euroa (187,7) pääasiassa alhaisempien myyntihintojen ja valuuttakurssimuutosten negatiivisen vaikutuksen vuoksi. Myyntimäärien kasvu sen sijaan jatkui.

APAC-alueella liikevaihto laski 10 % 22,4 miljoonaan euroon (24,9) pääasiassa Kiinan teollisuusasiakkaiden laskeneen kysynnän vuoksi. Valuuttakurssimuutoksilla oli negatiivinen vaikutus liikevaihtoon. Alueella on lisäksi keskitytty paremman kannattavuuden tuoteryhmiin.

Operatiivinen käyttökate nousi 7 % ja oli 88,8 miljoonaa euroa (82,8) pääasiassa paremman myyntikatteen ja korkeampien myyntimäärien ansiosta. Operatiivinen käyttökateprosentti parani 14,9 %:iin (13,7 %).

Käyttökate nousi 12 % ja oli 84,8 miljoonaa euroa (75,9). Käyttökateprosentti nousi 14,2 %:iin (12,5 %).

EMOYHTIÖN TULOS

Kemira Oyj:n liikevaihto vuonna 2016 kasvoi 1 364,2 miljoonaan euroon (1 347,0). Käyttökate oli 77,0 miljoonaa euroa (109,2). Käyttökate laski pääasiassa konsernin sisäisten kulujen kasvun vuoksi. Emoyhtiön rahoitustuotot ja -kulut olivat 182,2 miljoonaa euroa (104,8). Rahoitustuotot ja -kulut nousivat pääasiassa konserniyhtiöistä saatujen osinkomaksujen ansiosta. Tilikauden voitto oli 215,8 miljoonaa euroa (165,2). Investoinnit olivat 17,7 miljoonaa euroa (60,9) ilman sijoituksia tytäryhtiöihin.

KEMIRA OYJ:N OSAKKEET JA OSAKKEENOMISTAJAT

Kemira Oyj:n osakepääoma 31.12.2016 oli 221,8 miljoonaa euroa ja osakkeiden määrä 155 342 557. Kukin osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa.

Joulukuun lopussa Kemira Oyj:llä oli 32 622 rekisteröityä osakkeenomistajaa (32 601). Ulkomaisten osakkeenomistajien osuus oli 25,1 % (21,4 %) hallintarekisteröidyt omistukset mukaan lukien. Kotitalouksien osuus oli 16,0 % (16,1 %). Kemiralla oli hallussaan omia osakkeita 2 975 327 kappaletta (3 280 602), mikä vastaa 1,9 % (2,1 %) Kemira Oyj:n osakkeista.

Kemira Oyj:n osakekurssi nousi 11 % vuoden alusta, ja Kemira Oyj:n osakkeiden päätöskurssi Nasdaq Helsingissä oli joulukuun 2016 lopussa 12,13 euroa (10,88). Osakkeen ylin hinta oli 12,55 euroa ja alin 8,92 euroa tammi-joulukuussa 2016. Osakkeen volyymipainotettu keskimääräinen kurssi oli 10,84 euroa. Yhtiön markkina-arvo omilla osakkeilla vähennettynä oli joulukuun 2016 lopussa 1 848 miljoonaa euroa (1 654).

Tammi-joulukuussa 2016 Kemira Oyj:n osakkeiden Nasdaq Helsingissä vaihdettujen osakkeiden määrä oli 65 miljoonaa kappaletta (75). Osakkeiden keskimääräinen päivävaihto oli 256 233 (298 313) osaketta. Lähde: Nasdaq. Kemira Oyj:n osakkeiden kokonaisvaihto tammi-joulukuussa 2016 oli 95 miljoonaa euroa (112), josta 32 % (33 %) tapahtui muilla kaupankäyntipaikoilla (BATS, Chi-X, Turquoise). Lähde: Kemira.com.

Omistusjakauma 31.12.2016

Yritykset	40,1 %
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	3,6 %
Julkisyhteisöt	11,2 %
Kotitaloudet	16,0 %
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	4,0 %
Hallintarekisteröidyt ja ulkomaiset osakkeenomistajat	25,1 %

Osakkeenomistuksen jakautuminen 31.12.2016

Osakkeiden lukumäärä	Omistajia kpl	Omistajia %	Osakkeet, kpl	% osakkeista ja äänistä
1 - 100	7 598	23,3	463 931	0,3
101 - 500	13 998	42,9	3 819 909	2,5
501 - 1 000	5 135	15,8	3 923 221	2,5
1 001 - 5 000	4 934	15,1	10 247 683	6,6
5 001 - 10 000	500	1,5	3 612 609	2,3
10 001 - 50 000	350	1,1	6 643 382	4,3
50 001 - 100 000	43	0,1	3 291 981	2,1
100 001 - 500 000	49	0,2	10 583 444	6,8
500 001 - 1 000 000	3	0,0	2 118 813	1,4
1 000 001 -	12	0,0	110 637 584	71,2
Yhteensä	32 622	100,0	155 342 557	100,0

Suurimmat osakkeenomistajat 31.12.2016

Omistaja	Osakkeiden lukumäärä, kpl	% osakkeista ja äänistä
1 Oras Invest Oy	28 278 217	18,2
2 Solidium Oy	25 896 087	16,7
3 Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	8 164 836	5,3
4 Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	4 800 451	3,1
5 Nordea-rahastot	1 783 056	1,2
6 Skagen Vekst Verdipapierfond	1 350 000	0,9
7 Valtion Eläkerahasto	1 190 000	0,8
8 Eläkevakuutusosakeyhtiö Veritas	1 131 112	0,7
9 Etola Erkki Olavi	1 000 000	0,6
10 Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Etera	609 331	0,4
11 Aktia-rahastot	470 000	0,3
12 LähiTapiola-rahasto	465 829	0,3
13 Alfred Berg -rahastot	455 325	0,3
14 Pohjola Varainhoito	428 594	0,3
15 OP-Henkivakuutus Oy	413 689	0,3
Kemira Oyj	2 975 327	1,9
Hallintarekisteröidyt ja ulkomaiset omistajat	38 946 080	25,1
Muut yhteensä	36 984 623	23,6
Kaikki yhteensä	155 342 557	100,0

Johdon ja avaintyöntekijöiden osakepalkkiojärjestelmä

Kemira Oyj:n hallitus päätti 15.12.2014 perustaa uuden pitkän aikavälin osakepohjaisen kannustinjärjestelmän ryhmälle Kemiran avainhenkilöitä. Uuden järjestelmän tarkoituksena on yhdistää omistajien ja järjestelmään osallistuvien henkilöiden tavoitteet Kemiran arvon nostamiseksi sekä sitouttaa osallistujat Kemiraan ja tarjota heille Kemiran osakkeiden ansaintaan perustuva kilpailukykyinen palkkiojärjestelmä.

Uudessa osakepalkkiojärjestelmässä on kolme ansaintajaksoa: kalenterivuodet 2015, 2016 ja 2017. Kemiran hallitus päättää järjestelmän ansaintakriteerit ja kullekin kriteerille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Mahdollinen palkkio maksetaan osittain Kemiran osakkeina ja osittain rahana. Rahaosuudella katetaan palkkiosta osallistujalle aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut. Mikäli osallistujan työ- tai toimisuhte päättyy ennen palkkion maksamista, palkkiota ei pääsääntöisesti makseta. Palkkiona maksettua osakkeita ei saa luovuttaa sitouttamisjakson aikana, joka päättyy kahden vuoden kuluttua ansaintajakson päättymisestä. Mikäli osallistujan työ- tai toimisuhte päättyy sitouttamisjakson aikana, hänen on pääsääntöisesti palautettava palkkiona annetut osakkeet vastikkeetta. Tarkempia tietoja järjestelmästä löytyy Kemiran palkitsemistiedotteesta.

Ansaintajakso 2016

Järjestelmän mahdollinen palkkio ansaintajaksolta 2016 perustuu konsernin liikevaihtoon ja operatiiviseen käyttökateprosenttiin. Osakepalkkiojärjestelmän kohderyhmään kuului vuonna 2016 85 henkilöä. Järjestelmän vuoden 2016 ansaintajakson perusteella enimmäispalkkiot olisivat vastanneet yhteensä noin 504 200 Kemira Oyj:n osakkeen arvoa ja lisäksi veroja ja veronluonteisia maksuja varten maksettavaa rahaosuutta. Konsernin liikevaihto ei saavuttanut vuonna 2016 osakepalkkiojärjestelmän kynnystasoa, joten ansaintajaksolta 2016 ei makseta palkkiota.

YHTIÖKOKOUKSEN PÄÄTÖKSET

Varsinainen yhtiökokous

Kemira Oyj:n varsinainen yhtiökokous 21.3.2016 vahvisti osakekohtaiseksi osingoksi 0,53 euroa. Osinko maksettiin 6.4.2016.

Vuoden 2016 varsinainen yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään enintään 4 800 000 yhtiön oman osakkeen hankkimisesta ("Hankkimisvaltuutus"). Hankkimisvaltuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka. Valtuutusta ei ollut käytetty 31.12.2016 mennessä.

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään myös enintään 15 600 000 uuden osakkeen antamisesta sekä enintään 7 800 000 yhtiön hallussa olevan yhtiön oman osakkeen luovuttamisesta ("Osakeantivaltuutus"). Osakeantivaltuutus on voimassa 31.5.2017 saakka. Vuoden 2016 valtuutusta on käytetty yhtiön hallituksen jäsenten ja vuoden 2015 valtuutusta avainhenkilöiden palkitsemiseen liittyen vuonna 2016.

Yhtiökokous valitsi Kemira Oyj:n tilintarkastajaksi Deloitte & Touche Oy:n. Päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Jukka Vattulainen.

KONSERNIN HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄ SEKÄ RAKENNE

Kemira Oyj:n hallinto perustuu yhtiöjärjestykseen, Suomen osakeyhtiölakiin ja Nasdaq Helsinki Oy:n antamiin listattuja yhtiöitä koskeviin sääntöihin ja määräyksiin. Lisäksi Kemira noudattaa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia. Yhtiön selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä esitetään erillisenä raporttina yhtiön internetsivuilla.

Hallitus

Varsinainen yhtiökokous 21.3.2016 valitsi seitsemän hallituksen jäsentä. Hallitukseen valittiin uudelleen sen jäsenet Wolfgang Büchele, Winnie Fok, Juha Laaksonen, Timo Lappalainen, Jari Paasikivi ja Kerttu Tuomas sekä uutena jäsenenä Kaisa Hietala. Jari Paasikivi valittiin jatkamaan hallituksen puheenjohtajana, ja Kerttu Tuomas valittiin uudelleen varapuheenjohtajaksi. Vuonna 2016 Kemira Oyj:n hallitus kokoontui 11 kertaa osallistumisprosentin ollessa 98,7 %.

Kemira Oyj:n hallitus on perustanut kaksi valiokuntaa: henkilöstö- ja palkitsemisvaliokunnan ja tarkastusvaliokunnan. Henkilöstö- ja palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajana toimii Jari Paasikivi ja jäsenenä Juha Laaksonen ja Kerttu Tuomas. Henkilöstö- ja palkitsemisvaliokunta kokoontui vuoden 2016 aikana neljä kertaa osallistumisprosentin ollessa 100 %. Tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana toimii Juha Laaksonen ja jäsenenä Kaisa Hietala, Timo Lappalainen ja Jari Paasikivi. Tarkastusvaliokunta kokoontui vuoden 2016 aikana viisi kertaa osallistumisprosentin ollessa 100 %.

Muutokset yhtiön johdossa

Projekteista ja tuotantoteknologiasta vastannut johtaja Michael Löffelmann siirtyi Kemirasta 20.1.2017 johtotehtäviin toiseen yhtiöön. Kehitysjohtaja Esa-Matti Puputti vastaa väliaikaisesti myös projekteista ja tuotantoteknologiasta.

Rakenne

Vuoden aikana ei ole tehty konsernin rakenteeseen vaikuttavia yritysostoja tai -myyntejä.

LÄHIAJAN RISKIT JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Kemiran riskienhallintapolitiikan ja -periaatteiden tehokas soveltaminen ja järjestelmällinen täytäntöönpano ennaltaehkäisevät riskejä sekä auttavat Kemiraa saavuttamaan haluamansa kokonaisriskitason ja varmistamaan toiminnan jatkuvuuden.

Asiakaskysynnän muutokset

Tiettyjen kemikaalien (esim. pakkaus- ja kartonkikemikaalien) käytön tai asiakkaiden tuotteiden kysynnän merkittävä ja odottamaton lasku voi vaikuttaa kielteisesti Kemiran liiketoimintaan. Tiettyjen raaka-aineiden tai hyödykkeiden, kuten esimerkiksi öljyn, kaasun ja metallien hintojen merkittävä lasku voi saada asiakkaat siirtymään vähemmän kemikaaleja kuluttaviin toimintoihin. Sekä kasvanut tietoisuus ja huoli ilmastonmuutoksesta että kestävämmät tuotteet voivat muuttaa asiakaskysyntää, esimerkiksi kohti vähemmän kemikaaleja kuluttavia vedenkäsittelyteknologioita, mikä voi vaikuttaa kielteisesti erityisesti Kemiran Municipal & Industrial -segmentin kilpailukykyyn. Toisaalta, asiakkaiden mahdolliset toimet tuotantokapasiteetin lisäämiseksi voivat kasvattaa kemikaalien kysyntää ja siten haastaa Kemiran nykyisen tuotantokapasiteetin riittävyyden. Jos Kemira ei ole valmis vastaamaan muuttuviin odotuksiin, sen markkina-asema voi heiketä.

Tämän riskin hallitsemiseksi ja lieventämiseksi Kemira seuraa järjestelmällisesti johtavia markkinoiden kehitystä kuvaavia indikaattoreita. Kemira panostaa vastuulliseen liiketoimintaan ja pyrkii parantamaan liiketoiminnan kehitysyksiköiden, T&K-toiminnon ja myyntiyksiköiden välistä yhteistyötä ymmärtääkseen paremmin asiakkaiden tulevia tarpeita ja odotuksia. Kemira varmistaa kykynsä reagoida kysynnän muutoksiin oikea-aikaisilla investoinneilla sekä säännöllisillä keskusteluilla asiakkaidensa kanssa. Kemiran maantieteellinen kattavuus ja asiakastoimialojen moninaisuus suojaavat osittain kysynnän muutoksia koskevilta riskeiltä.

Lainsäädännön muutokset

Kemiran liiketoimintaa sitovat erilaiset lait ja määräykset, jotka ovat merkittäviä Kemiran strategian kehittämisen ja toteuttamisen kannalta. Kemira katsoo lakien ja määräysten luovan lähtökohtaisesti mahdollisuuksia, mutta jotkut esimerkiksi biologisesti hajoavien raaka-aineiden ja biologisen vedenkäsittelyn käyttöä edistävät, alumiinin tai fosfaattien käyttöä rajoittavat sekä fosforin talteenottoa tai kierrätystä koskevat uudet lakiehdotukset voivat vaikuttaa kielteisesti Kemiran liiketoimintaan. Merkittävät muutokset esimerkiksi kemikaali-, ympäristö- tai kuljetuslainsäädännössä ja -sääntelyssä voivat vaikuttaa Kemiran kannattavuuteen korkeampien tuotanto- ja kuljetuskustannusten muodossa. Kyseiset muutokset voivat kuitenkin myös luoda Kemiralle uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Uusien aineiden lisääminen REACH-lupamenettelyn tai rajoitusten piiriin voi myös lisätä Kemiran velvoitteita, ja vastaavasti tarvittavan luvan puuttuminen voisi vaikuttaa negatiivisesti Kemiran toimintaan. Myös muutokset tavaroiden tuontia ja vientiä sekä tullausta koskevassa sääntelyssä luovat osaltaan tarpeen seurata ja hallinnoida tuotteiden ja kansainvälisen kaupankäynnin säännösten mukaisuutta muun muassa tuotteiden vaatimustenmukaisen maahantuonnin varmistamiseksi.

Kemira seuraa jatkuvasti sääntelyn kehittymistä ollakseen tietoinen sen myyntiin, tuotantoon ja tuotekehitykseen mahdollisesti vaikuttavaan lainsäädäntöön ja sääntelyyn suunnitelluista ja tulossa olevista muutoksista. Kemira on luonut sisäisen prosessin, jolla hallinnoidaan mahdollisesti huolenaiheita aiheuttavia aineita Kemiran portfoliossa. Prosessissa tarkastellaan muun muassa mahdollisuuksia korvata tällaiset aineet vaihtoehtoisilla aineilla, jos niitä koskeva sääntely tiukkenee. Kemira on myös keskittänyt huomiotaan kansainvälisen kaupankäynnin säännösten mukaisuuden varmistamiseen sekä lisännyt tähän tarvittavia resursseja.

Sääntelyn vaikutukset otetaan järjestelmällisesti huomioon strategisessa päätöksenteossa. Kemira osallistuu myös aktiivisesti sääntelyä koskevaan vuoropuheluun silloin kuin se on toimialan tai liiketoiminnan näkökulmasta perusteltua.

Kilpailu

Kilpailuilla ja nopeasti muuttuvilla markkinoilla toimiminen luo itsessään riskin tavoitteiden saavuttamiselle. Kemiran päätoimialoille pyrkivät uudet toimijat saattavat käyttää aggressiivisia keinoja kilpailuedun saavuttamiseksi, mikä saattaa heikentää Kemiran tulosta. Tärkeimpien kilpailijoiden tai asiakkaiden aseman vahvistuminen saattaa muuttaa markkinadynamiikkaa, mikä voi johtaa muutoksiin myös Kemiran markkina-asemassa.

Kemira pyrkii itsekin kasvamaan sille hieman vieraammilla toimialoilla, joilla vallitsee uudenlainen kilpailutilanne. Pidemmällä tarkastelujaksolla täysin uudenlaiset teknologiat voivat huomattavasti muuttaa nykyistä kilpailutilannetta. Riskiä hallitaan sekä konsernitasolla että segmenteittäin jatkuvan kilpailutilanneseurannan avulla. Kemira pyrkii vastaamaan kilpailutilanteeseen asiakassuhteiden sekä tuotteiden ja palvelujen aktiivisella kehittämisellä erottuakseen paremmin kilpailijoista.

Maailmantalouden tilanne ja geopoliittiset muutokset

Maailman talouden epävarmuuksiin ja geopoliittiseen kehitykseen liittyy suoria tai epäsuoria riskejä, kuten maailman BKT:n hitaan kasvun jatkuminen sekä mahdolliset odottamattomat kaupankäyntiin vaikuttavat poliittiset päätökset. Nämä seikat voivat vaikuttaa epäsuotuisasti Kemiran tuotteiden kysyntään. Myös erilaiset poliittiset toimet tai muutokset erityisesti Kemiran toiminnalle keskeisissä maissa voivat aiheuttaa häiriöitä tai muita epäsuotuisia seurauksia Kemiran liiketoiminnalle.

Heikko talouskehitys voi johtaa asiakkaiden toiminnan lakkaamiseen tai konsolidointiin, mikä pienentää asiakaskuntaa. Tämä voi vaikuttaa myös Kemiran asiakkaiden maksukykyyn, minkä seurauksena Kemiran luottotappiot saattavat kasvaa. Epäsuotuisa taloustilanne voi myös kasvattaa raaka-aineiden saatavuus- ja hintariskejä.

Kemiran maantieteellinen kattavuus ja asiakastoimialojen moninaisuus suojaavat vain osittain näiltä riskeiltä. Kemira seuraa jatkuvasti sekä maailmantalouden tilannetta että maailmanpoliittisia liikkeitä ja muutoksia, ja pyrkii mukauttamaan liiketoimintaansa tarvittaessa.

Vahinkoriskit

Kemiran tuotantotoimintaan liittyy useita vahinkoriskejä, kuten tulipalot ja räjähdykset, laiterikot, luonnonkatastrofit, ympäristöonnettomuudet ja niihin mahdollisesti liittyvät korvausvastuut sekä työterveys- ja työturvallisuusriskit. Vahinkotapahtumat voivat olla seurausta eri tekijöistä, kuten esimerkiksi luvattomasta pääsystä tietohallintojärjestelmiin, jonka seurauksena saattaa aiheutua järjestelmävahinkoja ja niistä edelleen johtuvia taloudellisia vahinkoja. Systemaattisella asetettujen tavoitteiden toteuttamisella, sertifioiduilla johtamisjärjestelmillä, tehokkailla vahingontorjuntaohjelmilla, riittäväillä kunnossapitotoimilla ja pätevällä henkilöstöllä on vahinkoriskien hallinnassa keskeinen merkitys. Kemiralla on lisäksi useita vakuutusohjelmia, jotka suojaavat yhtiötä vahinkoriskien taloudellisilta vaikutuksilta.

Innovaatio ja T&K-toiminta

Kemiran tutkimus- ja tuotekehitystoiminta on ensisijaisen tärkeä orgaanisen kasvun ja erottautumisen edistäjä. Uudet tuotelanseeraukset edistävät Kemiran tai sen asiakkaiden prosessien tehokkuutta ja vastuullisuutta sekä parantavat Kemiran kannattavuutta. Kemiran tuleva markkina-asema ja kannattavuus riippuvat sen kyvystä ymmärtää asiakkaiden nykyisiä ja tulevia tarpeita ja markkinatrendejä ja vastata niihin,

sekä sen kyvystä innovoida uusia erilaisia tuotteita ja sovelluksia. Epäonnistuminen innovoinnissa, uusien teknologioiden tunnistamisessa tai uusien tuotteiden ja palvelukonseptien kaupallistamisessa voi johtaa siihen, ettei kasvutavoitteita saavuteta.

Innovaatioon ja tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan liittyviä riskejä hallitaan tutkimus- ja tuotekehitysprojektien tehokkaalla hallinnalla yhteistyössä T&K-toiminnon ja segmenttien kanssa. Kemira on parantanut liiketoiminnan kehitysyksiköiden, T&K-toiminnon sekä myynti- ja markkinointiyksiköiden välistä yhteistyötä ymmärtääkseen paremmin asiakkaiden tulevia tarpeita ja odotuksia. Kehittämällä jatkuvasti tuotekehitysprosessejaan Kemira pyrkii myös nopeuttamaan innovaatioprojektien toteutusta. Kemira jatkaa erilaistaviin ja vastuullisiin tuotteisiin ja prosesseihin keskittymistä sekä seuraa jatkuvasti uusien (viimeisten viiden vuoden aikana lanseerattujen) tuotteiden ja sovellusten myyntiä.

Yrityssostot

Yrityssostot ovat merkittävä tekijä yhtiön tavoitteiden saavuttamisessa ja strategioiden toteuttamisessa. Konsolidointeja ohjaa esimerkiksi kemikaalivalmistajien pyrkimys hyödyntää synergioita ja saada jalansijaa uusilla markkinoilla.

Kemiran markkina-asema voi heiketä, jos se ei kykene hyödyntämään uusia yrityssostomahdollisuuksia. Epäorganiseen kasvuun yrityssostojen kautta sisältyy myös riskejä, jotka liittyvät esimerkiksi ostettujen toimintojen ja niiden henkilöstön integroinnissa onnistumiseen. Riskin toteutuminen voi vaikeuttaa yrityssostoihin liittyvien taloudellisten tavoitteiden saavuttamista.

Kemira on luonut toimintamalleja sekä kohdistanut konsernitason resursseja yrityssostojen aktiiviseen hallintaan ja toteutuksen tukemiseen. Mahdollisten yrityssostojen arvioinnissa sekä niihin liittyvissä transaktioissa ja integraatioissa käytetään myös ulkoisia neuvonantajia.

Raaka-aineiden sekä hyödykkeiden hinnat ja saatavuus

Kannattavuuden jatkuva parantaminen on tärkeä osa Kemiran strategiaa. Raaka-aine-, hyödyke- tai logistiikkakustannusten huomattavat korotukset voivat vaarantaa Kemiran kannattavuustavoitteiden saavuttamisen, jos Kemira ei kykene viipymättä siirtämään korotuksia tuotteiden hintoihin. Esimerkiksi huomattavat muutokset öljyn ja sähkön hinnoissa voivat merkittävästi vaikuttaa Kemiran kannattavuuteen.

Raaka-aineiden toimittajakentässä tapahtuvat muutokset, kuten konsolidoinnit tai kapasiteetin supistukset, voivat nostaa raaka-aineiden hintoja. Myös raaka-aineiden kysynnän muutokset teollisuudenaloilla, joilla niitä eniten käytetään, voivat vaikuttaa merkittävästi raaka-ainehintoihin. Tiettyjen raaka-aineiden saatavuus voi vaikeuttaa Kemiran tuotantoa, mikäli siihen ei ole riittävästi varauduttu kartoittamalla vaihtoehtoisia toimittajia tai mahdollisuuksia prosessimuutoksiin. Raaka-aine- ja hyödykeriskejä pystytään tehokkaasti seuraamaan ja hallitsemaan Kemiran keskitetyn hankintayksikön (Sourcing) avulla. Riskienhallintatoimiin kuuluvat muun muassa tärkeimpien raaka-aineiden ja hyödykkeiden saatavuuden ennakointi, raaka-aineiden osto- ja myyntisopimusten synkronointi, joidenkin kriittisten raaka-aineiden omatuotanto, strategiset investoinnit energiayhtiöihin sekä käytetyn energian ja sähkön osittainen suojaus.

Toimittajat

Kemiran liiketoimintojen jatkuvuus riippuu laadukkaiden tuotteiden ja palvelujen täsmällisistä toimituksista. Liiketoiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi Kemiralla on tällä hetkellä lukuisia kumppanuuksia ja sopimuksia tuotteiden ja palvelujen toimittajien kanssa. Tiedyt raaka-aineina käytetyt tuotteet ovat kriittisiä, sillä niitä voidaan hankkia taloudellisesti vain yhdestä ainoasta lähteestä. Kyseisen raaka-aineen toimitusten yhtäkkinen keskeytyminen tai merkittävä väheneminen voi vaikuttaa Kemiran liiketoimintoihin, mikä puolestaan vaikuttaa Kemiran kykyyn saavuttaa kannattavuustavoitteensa. Hankintatoimen, toimittajien

valinnan sekä sopimusten ja toimittajasuhteiden tehon hallinta voi vaikeuttaa Kemiran asiakaslupausten täyttämistä.

Kemira pyrkii jatkuvasti tunnistamaan, analysoimaan ja osallistamaan toimittajia toimitusten sekä lopputuotteiden ja palvelujen kilpailukykyisten hintojen varmistamiseksi. Yhteistyötä kehitetään tärkeimpien toimittajien kanssa uuden arvon löytämiseksi ja luomiseksi sekä riskien pienentämiseksi. Toimittajien suorituskykyä seurataan säännöllisesti osana toimittajien suorituskyvyn hallintaprosessia.

Osaamisen hallinta

Kilpailukyvyyn ja kasvun varmistamiseksi sekä toimintojen tehostamiseksi on äärimmäisen tärkeää palkata ja pitää palveluksessa oikeanlaisia taitoja ja osaamista tarjoavia työntekijöitä (esim. tutkimus- ja tuotekehitys-, myynti-, asiakaspalvelu- ja markkinointiosaajat). Kemira pyrkii jatkuvasti tunnistamaan suuria potentiaaleja ja avainosaajia tulevaisuuden tarpeisiin. Palkitsemis-, koulutus- ja urakehitysohjelmien järjestelmällinen kehittäminen ja parantaminen auttaa Kemiraa varmistamaan osaavan henkilöstön saatavuuden tulevaisuudessakin.

Yksityiskohtainen selvitys Kemiran riskienhallinnan periaatteista ja organisoinnista on luettavissa yhtiön kotisivuilla osoitteessa www.kemira.fi. Selvitys rahoitusriskeistä on julkaistu tilinpäätöksen liitetiedoissa.

KATSAUSKAUDEN JÄLKEISIÄ TAPAHTUMIA

Nimitystoimikunnan ehdotukset varsinaiselle yhtiökokoukselle 2017

Kemira Oyj:n nimitystoimikunta ehdottaa varsinaiselle yhtiökokoukselle, että yhtiön hallitukseen valitaan kuusi (aiemmin seitsemän) jäsentä ja että hallitukseen valitaan uudelleen sen nykyiset jäsenet Wolfgang Büchele, Kaisa Hietala, Timo Lappalainen, Jari Paasikivi ja Kerttu Tuomas. Nimitystoimikunta ehdottaa, että uutena jäsenenä hallitukseen valitaan Shirley Cunningham. Lisäksi nimitystoimikunta ehdottaa että hallituksen puheenjohtajana valitaan jatkamaan Jari Paasikivi ja varapuheenjohtajana Kerttu Tuomas. Kaikki valittavaksi ehdotetut henkilöt ovat antaneet suostumuksensa ehdokkuudelle. Winnie Fok ja Juha Laaksonen ovat ilmoittaneet nimitystoimikunnalle, etteivät he ole käytettävissä ehdokkaiksi jatkamaan Kemiran hallituksessa.

Shirley Cunningham on Executive Vice President & Chief Operating Officer, Ag Business & Enterprise Strategy yhtiössä CHS Inc., USA, sekä toimii yhtiön johtoryhmän jäsenenä. Hän on myös hallituksen jäsen seuraavissa yhtiöissä; Ardent Mills, LLC, Ventura Foods, LLC sekä TEMCO, LLC. Shirley Cunninghamilla on liiketoimintajohtamisen maisteritutkinto Washingtonin yliopistosta.

Nimitystoimikunta ehdottaa, että hallituksen jäsenille maksettavat palkkiot pidetään ennallaan. Palkkiot olisivat näin ollen seuraavat: puheenjohtaja 80 000 euroa vuodessa, varapuheenjohtaja ja tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja 49 000 euroa vuodessa ja muut jäsenet 39 000 euroa vuodessa. Kokouspalkkiot ovat kustakin hallituksen ja valiokuntien kokouksista: Suomessa asuvat jäsenet 600 euroa, muualla Euroopassa asuvat jäsenet 1 200 euroa ja Euroopan ulkopuolella asuvat jäsenet 2 400 euroa. Matkustuskustannukset ehdotetaan korvattavaksi yhtiön matkustuspolitiikan mukaan.

Nimitystoimikunta ehdottaa lisäksi, että hallituksen vuosipalkkio maksetaan yhtiön osakkeiden ja rahaosuuden yhdistelmänä siten, että vuosipalkkiosta 40 % maksetaan yhtiön hallussa olevina tai mikäli tämä ei ole mahdollista markkinoilta hankittavina Kemiran osakkeina ja 60 % maksetaan rahana. Osakkeet luovutetaan hallituksen jäsenille ja tarvittaessa hankitaan markkinoilta suoraan hallituksen jäsenten lukuun kahden viikon kuluessa siitä, kun Kemiran osavuositarkastus ajalta 1.1.-31.3.2017 on julkaistu. Kokouspalkkiot ehdotetaan maksettavaksi rahana.

Nimitystoimikunnassa ovat toimineet puheenjohtajana Oras Invest Oy:n hallituksen puheenjohtaja Pekka Paasikivi ja jäsenenä Solidium Oy:n toimitusjohtaja Kari Järvinen, Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varman varatoimitusjohtaja Reima Rytsölä ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen toimitusjohtaja Timo Ritakallio sekä Kemira Oyj:n hallituksen puheenjohtaja Jari Paasikivi asiantuntijajäsenenä.

Tulipalo raaka-ainetoimittajan tehtaalla Porissa

Huntsman Pigmentsin tehtaalla Porissa syttyi laaja tulipalo 30.1.2017. Kemiran laitokset sijaitsevat samalla teollisuusalueella, mutta tuotantoon ei kohdistunut tulipaloa eikä henkilövahinkoja tapahtunut. Huntsman Pigments on tärkeä raaka-ainetoimittaja Kemiran koagulanttituotannolle ja Huntsman Pigments ostaa Kemiralta kemikaaleja ja energiaa. Kemira tekee tarvittavia toimenpiteitä raaka-ainesaatavuuden korjaamiseksi. Huntsman Pigmentsin tehtaan kiinniolon kesto ja Kemiraan kohdistuva mahdollinen taloudellinen vaikutus on vielä epävarma.

OSINKO JA OSINKOPOLITIikka

Kemira Oyj:n voitonjakokelpoiset varat 31.12.2016 olivat 822 049 454 euroa, josta tilikauden tuloksen osuus oli 215 781 981 euroa. Yhtiön taloudellisessa tilanteessa ei ole tilikauden päättymisen jälkeen tapahtunut olennaisia muutoksia.

Kemira Oyj:n hallitus ehdottaa 24.3.2017 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle, että 31.12.2016 päättyneeltä tilikaudelta vahvistetun taseen perusteella maksetaan 0,53 euron osakekohtainen osinko eli yhteensä 81 miljoonaa euroa.

Kemiran osinkopolitiikan mukaisesti tavoitteena on jakaa vakaata ja kilpailukykyistä osinkoa.

KESKIPITKÄN JA PITKÄN AIKAVÄLIN TALOUDELLISET TAVOITTEET JA VUODEN 2017 NÄKYMÄT

Kemira päivitti keskipitkän ja pitkän aikavälin taloudellisia tavoitteitaan 14.9.2016. Yhtiö tavoittelee parempaa kannattavuutta ja markkinoita nopeampaa liikevaihdon kasvua. Aiempi liikevaihdon tavoite oli 2,7 miljardia euroa ja operatiivisen käyttökateprosentin tavoite oli 15 %. Yhtiö on edennyt hyvin tavoitteita kohti öljy- ja kaasumarkkinoiden vuonna 2015 alkaneesta heikkenemisestä huolimatta. Uusiksi tavoitteiksi on asetettu markkinoita nopeampi liikevaihdon kasvu ja operatiivinen käyttökateprosentti 14-16 %. Velkaantumisasetatavoitteena on alle 60 %.

Kannattavan kasvun keskeiset ajurit:

- Pulp & Paper: uusien kokonaisvaltaisen kemian hallinnan käsittävien sopimusten ja kasvavan valkaisu-kemikaalikapasiteetin tuoma markkinoita nopeampi kasvu sekä yritysostojen synergiaetujen hyödyntäminen
- Oil & Mining: kannattava kasvu uudemmilla sovellusalueilla, kuten kemiallisesti tehostettu öljyn talteenotto ja öljyhiekka-ala, sekä öljymarkkinoiden mahdollinen elpyminen
- Municipal & Industrial: kasvava liikevaihto edistykseen vedenkäsittelyyn liittyvistä ratkaisuksista sekä nykyisen liiketoiminnan kasvu valikoivan maantieteellisen laajentumisen edesauttamana
- Konserninlaajuinen tehostamisohjelma BOOST.

Kemira on käynnistänyt BOOST-nimisen ohjelman, jonka tavoitteena on parantaa tehokkuutta entisestään. Vuotuisen säästövaikutuksen (run-rate) arvioidaan olevan 2-3 vuoden kuluttua 20-30 miljoonaa euroa. Ohjelmassa keskitytään erityisesti toimitusketjuprosessien optimointiin ja omaisuuserien tehokkaampaan käyttöön.

AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoiminnan integrointi on edennyt odotettua paremmin, ja Kemira nosti syyskuussa tavoitettaan synergiaeduista 15 miljoonasta 20 miljoonaan euroon.

Kemiran tavoitteena on jatkaa kannattavaa kasvua myös valikoitujen yritysostojen kautta.

Vuoden 2017 näkymät

Kemira odottaa operatiivisen käyttökateen kasvavan edellisvuodesta (2016: 302,5 miljoonaa euroa).

Helsingissä 7.2.2017

Kemira Oyj
Hallitus

Kaikki tässä katsauksessa esitetyt ennusteet ja arviot perustuvat johdon tämänhetkiseen näkemykseen talouden kehityksestä, ja todelliset tulokset voivat olla merkittävästikin erilaiset.

OSAKKEET JA OSAKKEENOMISTAJAT

Osakkeet ja osakepääoma

Kemira Oyj:n osakepääoma 31.12.2016 oli 221,8 miljoonaa euroa ja osakkeiden määrä 155 342 557. Kukin osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa. Kemira Oyj:n osakkeet ovat rekisterissä Euroclear Finland Oy:n ylläpitämässä arvo-osuusjärjestelmässä.

Osakkeenomistajat

Vuoden 2016 päättyessä Kemira Oyj:llä oli 32 622 rekisteröityä osakkeenomistajaa (32 601). Kemira Oyj:n osakkeiden ulkomaisten osakkeenomistajien osuus nousi 17 % vuoden aikana ja oli 25,1 % (21,4 %), sisältäen hallintarekisteröidyt omistukset. Kotitalouksien osuus oli 16 % (16,1 %). Kemiralla oli vuoden lopussa hallussaan omia osakkeita 2 975 327 kappaletta (3 280 602), mikä vastaa 1,9 % (2,1 %) kaikista Kemira Oyj:n osakkeista. Kuukausittain päivitettävä luettelo Kemiran suurimmista osakkeenomistajista on nähtävillä yhtiön internetsivuilla www.kemira.fi/sijoittajat.

Listaus ja kaupankäynti

Kemira Oyj:n osakkeet on listattu Nasdaq Helsingissä. Osakkeiden kaupankäyntitunnus on KEMIRA ja ISIN-koodi FI0009004824.

Kemira Oyj:n osakkeiden vuoden 2016 päätöskurssi Nasdaq Helsingissä oli 12,13 euroa (10,88). Vuoden aikana osakekurssi nousi 11 %, kun Nasdaq Helsinki Cap -indeksi nousi 8 %. Kemiran kemiansektorin viiteindeksi STOXX Chemicals (Eurooppa) nousi 5 % vuonna 2016 (2 %). Osakkeen ylin hinta oli 12,55 euroa (12,27) ja alin 8,92 euroa (9,14). Keskikurssi oli 10,96 euroa (10,86).

Yhtiön markkina-arvo omilla osakkeilla vähennettynä oli vuoden 2016 lopussa 1 848 miljoonaa euroa (1 654).

Kemira Oyj:n osakkeiden vaihto vuonna 2016 Nasdaq Helsingissä oli 65 miljoonaa kappaletta (75). Osakevaihdon kokonaisarvo laski 14 % 702,7 miljoonaan euroon (814,7). Osakkeiden keskimääräinen päivävaihto oli 256 233 (298 313) osaketta.

Nasdaq Helsingin pörssin lisäksi Kemiran osakkeilla käytiin kauppaa useilla vaihtoehtoisilla tai monenkeskisillä kaupankäyntipaikoilla, kuten BATS, Chi-X ja Turquoise. Kemira Oyj:n osakkeiden kokonaisvaihto vuonna 2016 oli 95 miljoonaa euroa (112), josta 32 % (33 %) tapahtui muilla kaupankäyntipaikoilla kuin Nasdaq Helsingissä. Lähde: Kemira.com.

Ajantasainen tieto Kemiran osakekurssista on luettavissa yhtiön internetsivuilla www.kemira.fi/sijoittajat.

Osinkopolitiikka ja osingonjako

Kemiran osinkopolitiikan mukaisesti tavoitteena on jakaa vakaata ja kilpailukykyistä osinkoa.

Yhtiön hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että vuodelta 2016 maksetaan osinkoa 0,53 euroa (0,53) osakkeelta eli yhteensä 81 miljoonaa euroa (81). Yhtiökokous pidetään 24.3.2017. Osingon irtoamispäivä on 27.3.2017, täsmäytyspäivä 28.3.2017 ja maksupäivä 11.4.2017.

Huhtikuussa 2016 maksettiin 31.12.2015 päättyneen tilikauden tuloksesta osinkoa 0,53 euroa osakkeelta. Osingon täsmäytyspäivä oli 23.3.2016 ja osinko (yhteensä 81 miljoonaa euroa) maksettiin 6.4.2016.

Hallituksen valtuutukset

Yhtiökokous, joka pidettiin 21.3.2016, valtuutti hallituksen päättämään enintään 4 800 000 yhtiön oman osakkeen hankkimisesta. Omat osakkeet hankitaan yhtiön vapaalla omalla pääomalla joko kaikille osakkeenomistajille osoitetulla ostotarjouksella yhtäläisin ehdoin ja hallituksen päättämään hintaan tai muutoin kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa osakkeiden hankintahetken markkinahintaan Nasdaq Helsinki Oy:n ("Helsingin pörssi") järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä. Valtuutuksen perusteella ostotarjouksella ostettujen osakkeiden hinnan tulee perustua yhtiön osakkeista julkisessa kaupankäynnissä käytettyyn markkinahintaan. Minimihinta on markkinoiden alin hinta valtuutuskauden aikana ja maksimihinta on markkinoiden ylin hinta valtuutuskauden aikana.

Osakkeet hankitaan ja maksetaan Helsingin Pörssin ja Euroclear Finland Oy:n sääntöjen mukaisesti. Osakkeita hankitaan käytettäväksi mahdollisten yrityskauppojen tai -järjestelyjen rahoittamisessa tai toteuttamisessa, yhtiön oman pääoman rakenteen kehittämiseksi, osakkeen likviditeetin parantamiseksi, käytettäväksi yhtiön hallituksen vuosipalkkioiden maksamiseen tai osana yhtiön osakepalkkiojärjestelmiä. Osakkeet voidaan edellä mainittujen tarkoitusten toteuttamiseksi pitää yhtiöllä, luovuttaa tai mitätöidä. Hallitus päättää muista omien osakkeiden hankkimiseen liittyvistä ehdoista. Hankkimisvaltuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka. Valtuutusta ei ollut käytetty 31.12.2016 mennessä.

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään enintään 15 600 000 uuden osakkeen antamisesta sekä enintään 7 800 000 yhtiön hallussa olevan yhtiön oman osakkeen luovuttamisesta ("Osakeantivaltuutus"). Uudet osakkeet voidaan antaa ja yhtiön hallussa olevat omat osakkeet luovuttaa joko maksua vastaan tai maksutta. Uudet osakkeet voidaan antaa ja yhtiöllä olevat omat osakkeet luovuttaa yhtiöosakkeenomistajille siinä suhteessa kuin he ennestään omistavat yhtiön osakkeita tai osakkeenomistajan etuoikeudesta poiketen suunnatulla osakeannilla, jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy, kuten yrityskauppojen tai -järjestelyjen rahoittaminen tai toteuttaminen, yhtiön oman pääoman rakenteen kehittäminen, osakkeen likviditeetin parantaminen tai se on perusteltua yhtiön hallituksen vuosipalkkioiden maksamiseksi tai yhtiön osakepalkkiojärjestelmien toteuttamiseksi. Suunnattu osakeanti voi olla maksuton vain yhtiön osakepalkkiojärjestelmien toteuttamisen yhteydessä. Uusia osakkeita annettaessa osakkeiden merkintähinta merkitään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Yhtiön omia osakkeita luovutettaessa merkitään osakkeesta maksettava määrä sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Hallitus päättää muista osakeanteihin liittyvistä ehdoista. Osakeantivaltuutus on voimassa 31.5.2017 saakka. Vuoden 2016 valtuutusta on käytetty yhtiön hallituksen jäsenten ja vuoden 2015 valtuutusta avainhenkilöiden palkitsemiseen liittyen vuonna 2016.

Johdon osakkeenomistus

Yhtiön hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen omistivat 458 133 (406 691) Kemira Oyj:n osaketta 31.12.2016 eli 0,29 % (0,26 %) osakkeista ja äänistä, sisältäen yhtiön oman, lähipiirin ja määräysvaltayhteisöjen omistuksen. Toimitusjohtaja Jari Rosendal omisti 40 000 osaketta 31.12.2016. Yhtiön hallituksen jäsenet eivät ole osakepalkkiojärjestelmän piirissä. Konsernin johtoryhmän jäsenet, lukuun ottamatta toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, omistivat 106 355 (32 089) Kemira Oyj:n osaketta 31.12.2016, mikä vastasi 0,07 % (0,02 %) osakkeista ja äänistä, sisältäen yhtiön oman, lähipiirin ja määräysvaltayhteisöjen omistuksen. Ajantasainen tieto hallituksen ja johdon osakeomistuksista on nähtävissä yhtiön internetsivuilla osoitteessa www.kemira.fi/sijoittajat.

KONSERNIN TUNNUSLUVUT

KONSERNIN TUNNUSLUVUT

Kemira esittää IFRS-raportoinnissa tiettyjä taloudellisia tunnuslukuja (vaihtoehtoiset tunnusluvut), jotka eivät ole IFRS-standardien mukaan määriteltyjä tunnuslukuja. Kemira uskoo näiden johdon seuraamien vaihtoehtoisten tunnuslukujen, kuten operatiivinen käyttökate ja operatiivinen liikevoitto, antavan hyödyllistä ja vertailukelpoista tietoa Kemiran operatiivisesta liiketoiminnan kehityksestä. Kemiran esittämiä vaihtoehtoisia tunnuslukuja ei pidä tarkastella erillään vastaavista IFRS-tunnusluvuista ja niitä tulee lukea yhdessä lähinnä vastaavien IFRS-tunnuslukujen kanssa. Tunnuslukujen laskentakaavat ovat luettavissa tässä tilinpäätöksessä ja osoitteessa www.kemira.fi > Sijoittajat > Taloustieto.

	2016	2015	2014	2013	2012
TULOSLASKELMA JA KANNATTAVUUS					
Liikevaihto, milj. euroa	2 363	2 373	2 137	2 229	2 241
Operatiivinen käyttökate, milj. euroa	303	287	253	252	249
Operatiivinen käyttökate, %	12,8	12,1	11,8	11,3	11,1
Käyttökate (EBITDA), milj. euroa ¹⁾²⁾	284	264	253	142	180
Käyttökate (EBITDA), %	12,0	11,1	11,8	6,4	8,0
Operatiivinen liikevoitto, milj. euroa	170	163	158	164	156
Operatiivinen liikevoitto, %	7,2	6,9	7,4	7,4	6,9
Liikevoitto (EBIT), milj. euroa ¹⁾²⁾	147	133	153	43	33
Liikevoitto (EBIT), %	6,2	5,6	7,1	1,9	1,5
Osuus osakkuusyritysten tuloksista, milj. euroa ¹⁾	0	0	0	-1	11
Rahoituskulut (netto), milj. euroa	19	31	31	39	16
% liikevaihdosta	0,8	1,3	1,4	1,7	0,7
Korkokate ¹⁾²⁾	15	9	8	4	11
Voitto ennen veroja, milj. euroa ²⁾	128	102	122	3	29
% liikevaihdosta	5,4	4,3	5,7	0,1	1,3
Tilikauden tulos (emoyhtiön omistajien osuus), milj. euroa ²⁾	92	71	90	-32	18
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), % ²⁾³⁾	7	7	8	1	3
Oman pääoman tuotto (ROE), % ²⁾	8	6	8	-3	1
Sidottu pääoma, milj. euroa ²⁾	1 718	1 660	1 428	1 496	1 768
Operatiivinen sidotun pääoman tuotto (ROCE), % ²⁾	9,9	9,8	11,1	10,9	9,4
Sidotun pääoman tuotto (ROCE), % ²⁾	8,6	8,0	10,7	2,8	2,5
Tutkimus- ja kehittämiskulut, milj. euroa	32	32	28	32	42
% liikevaihdosta	1,4	1,3	1,3	1,4	1,6
RAHAVIRTA					
Liiketoiminnan nettorahavirta, milj. euroa	271	248	74	200	176
Luovutustulot käyttöomaisuuden ja tytäryritysten myynnistä, milj. euroa	37	3	146	193	30
Investoinnit, milj. euroa	211	305	145	198	134
% liikevaihdosta	9	13	7	9	6
Investoinnit ilman yritysostoja, milj. euroa	213	182	146	139	134
% liikevaihdosta	9	8	7	6	6
Rahavirta investointien jälkeen, milj. euroa	98	-54	75	196	72
Rahavirtatuotto sijoitetulle pääomalle (CFROI), % ²⁾	12	12	4	10	8
TASE JA VAKAVARISUUS					
Pitkäaikaiset varat, milj. euroa	1 822	1 825	1 613	1 501	1 682
Oma pääoma (emoyhtiön omistajien osuus), milj. euroa ²⁾	1 170	1 180	1 151	1 113	1 247
Oma pääoma ml. määräysvallattomien omistajien osuus, milj. euroa ²⁾	1 183	1 193	1 163	1 126	1 261
Vieras pääoma, milj. euroa	1 438	1 402	1 132	1 086	1 202
Taseen loppusumma, milj. euroa ²⁾	2 621	2 595	2 296	2 211	2 462
Nettokäyttöpääoma	195	218	222	198	230
Korolliset nettovelat, milj. euroa	634	642	486	456	532
Omavaraisuusaste, % ²⁾	45	46	51	51	51
Velkaantuneisuus (gearing), % ²⁾	54	54	42	41	42
Korolliset nettovelat / käyttökate ²⁾	2,2	2,4	1,9	3,2	3,0

KONSERNIN TUNNUSLUVUT

	2016	2015	2014	2013	2012
HENKILÖMÄÄRÄ					
Henkilöstö kauden lopussa	4 818	4 685	4 248	4 453	4 857
Henkilömäärä keskimäärin	4 802	4 559	4 285	4 632	5 043
josta Suomessa	807	793	823	1 027	1 173
VALUUTTAKURSSIT					
Merkittävimmät valuuttakurssit 31.12.					
USD	1,054	1,089	1,214	1,379	1,319
CAD	1,419	1,512	1,406	1,467	1,314
SEK	9,553	9,190	9,393	8,859	8,582
CNY	7,320	7,061	7,536	8,349	8,221
BRL	3,431	4,312	3,221	3,258	2,704
OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT					
Osakekohtainen tulos, laimentamaton ja laimennettu, euroa ^{2) 4)}	0,60	0,47	0,59	-0,21	0,12
Liiketoiminnan nettorahavirta/osake, euroa ⁴⁾	1,78	1,63	0,49	1,32	1,16
Osinko/osake, euroa ^{4) 5)}	0,53	0,53	0,53	0,53	0,53
Osinkosuhte, % ^{2) 4) 5)}	88,0	113,5	89,6	-255,0	455,1
Efekttiivinen osinkotuotto/osake, % ^{4) 5)}	4,4	4,9	5,4	4,4	4,5
Oma pääoma/osake, euroa ^{2) 4)}	7,68	7,76	7,57	7,32	8,20
Hinta/osakekohtainen tulos (P/E) ^{2) 4)}	20,14	23,29	16,72	-58,50	101,51
Hinta/oma pääoma per osake ^{2) 4)}	1,58	1,40	1,31	1,66	1,44
Hinta/liiketoiminnan rahavirta per osake ⁴⁾	6,83	6,68	20,24	9,23	10,18
Osingonjako, milj. euroa ⁵⁾	80,8	80,7	80,6	80,6	80,6
OSAKKEEN HINTA JA KAUPANKÄYNTI					
Osakkeen hinta, ylin, euroa	12,55	12,27	12,27	13,02	12,00
Osakkeen hinta, alin, euroa	8,92	9,14	9,11	10,55	8,00
Osakkeen hinta, keskimäärin, euroa	10,96	10,86	10,87	11,76	10,10
Osakkeen hinta 31.12., euroa	12,13	10,88	9,89	12,16	11,81
Osakkeen vaihto (1 000 kpl)	64 827	74 877	75 018	64 937	88 346
Osuus osakekannasta, %	42	49	49	42	57
Osakekannan markkina-arvo 31.12., milj. euroa ⁴⁾	1 848,2	1 654,4	1 503,8	1 848,8	1 795,6
OSAKEMÄÄRÄT JA OSAKEPÄÄOMA					
Keskimääräinen osakemäärä, laimentamaton (1 000) ⁴⁾	152 314	152 059	152 048	152 039	152 037
Keskimääräinen osakemäärä, laimennettu (1 000) ⁴⁾	152 526	152 395	152 203	152 179	152 173
Osakemäärä 31.12., laimentamaton (1 000) ⁴⁾	152 367	152 062	152 051	152 042	152 041
Osakemäärä 31.12., laimennettu (1 000) ⁴⁾	152 619	152 544	152 373	152 091	152 090
Osakkeiden lisäykset (1 000)	305	11	9	1	11
Osakepääoma, milj. euroa	221,8	221,8	221,8	221,8	221,8

¹⁾ Osuus osakkuusyritysten tuloksesta esitetään nettorahoituskulujen jälkeen.

²⁾ Vuoden 2012 luvut on oikaistu uudistetun IAS19, Työsuhte-etuudet -standardin mukaisesti.

³⁾ Vuoden 2013 tunnuslukua on oikaistu vähentämällä rahoituskuluista Sachtleben osakkuusyritykseen liittyvä noin 23 milj. euron alaskirjaus.

⁴⁾ Osakkeiden lukumäärä, joka ei sisällä konsernin omistamia osakkeita.

⁵⁾ Osinko vuodelta 2016 on hallituksen ehdotus osingoksi.

TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT

TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

OPERATIIVINEN KÄYTTÖKATE

Liikevoitto + poistot + arvonalentumiset - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

VERTAILUKELPOISUUTEEN VAIKUTTAVAT ERÄT¹⁾

Uudelleenjärjestely- ja kustannussäästöohjelmat + transaktio- ja integraatiokulut yrityshankinnoissa + liiketoimintojen ja omaisuuden myynti + muut erät

OPERATIIVINEN LIIKEVOITTO

Liikevoitto - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

KOROLLISET NETTOVELAT

Korolliset velat - rahavarat

OMAVARAISUUSASTE, %

Oma pääoma x 100
Taseen loppusumma - saadut ennakot

VELKAANTUNEISUUS, %

Korolliset nettovelat x 100
Oma pääoma

KORKOKATE

Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset
Rahoituskulut, netto

SJOITETUN PÄÄOMAN TUOTTO (ROI), %

(Voitto ennen veroja + korkokulut ja muut rahoituskulut) x 100
(Taseen loppusumma - korottomat velat)²⁾

OMAN PÄÄOMAN TUOTTO (ROE), %

Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto x 100
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma²⁾

RAHAVIRTATUOTTO SJOITETULLE PÄÄOMALLE (CFROI), %

Liiketoiminnasta kertynyt nettorahavirta x 100
(Taseen loppusumma - korottomat velat)²⁾

RAHAVIRTA INVESTOINTIEN JÄLKEEN

Liiketoiminnan nettorahavirta + investointien nettorahavirta

OPERATIIVINEN SIDOTUN PÄÄOMAN TUOTTOPROSENTTI (OPERATIIVINEN ROCE), %

(Operatiivinen liikevoitto + osuus osakkuusyritysten tuloksista) x 100³⁾
Sidottu pääoma⁴⁾

SIDOTUN PÄÄOMAN TUOTTOPROSENTTI (ROCE), %

(Liikevoitto + osuus osakkuusyritysten tuloksista) x 100
Sidottu pääoma⁴⁾

PÄÄOMAN KIERTONOPEUS

Liikevaihto
Sidottu pääoma⁴⁾

KOROLLISET NETTOVELAT / KÄYTTÖKATE

Korolliset nettovelat
Liikevoitto + poistot, arvonalentumiset ja arvonalentumisten peruutukset

NETTORAHOITUSKUSTANNUS, %

(Rahoituskulut, netto - osinkotuotot - valuuttakurssierot) x 100
Korolliset nettovelat²⁾

NETTOKÄYTTÖPÄÄOMA

Vaihto-omaisuus + myyntisaamiset + muut saamiset, pois lukien johdannaisrahoitukset, jaksotetut korkotuotot ja muut rahoituserät - ostovelat - muut velat, pois lukien johdannaisvelat, jaksotetut korkokulut ja muut rahoituserät

SIDOTTU PÄÄOMA

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet + aineettomat hyödykkeet + nettokäyttöpääoma + osakkuusyrityssiitokset

OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT

OSAKEKOHTAINEN TULOS (EPS)

Emoyhtiön omistajien osuus tilikauden voitosta
Keskimääräinen osakemäärä

LIIKETOIMINNAN NETTORAHAVIRTA / OSAKE

Liiketoiminnasta kertynyt nettorahavirta
Keskimääräinen osakemäärä

OSINKO / OSAKE

Tilikaudelta jaettu osinko
Osakkeiden lukumäärä 31.12.

OSINKOSUHDE, %

Osakekohtainen osinko x 100
Osakekohtainen tulos (EPS)

EFEKTIIVINEN OSINKOTUOTTO / OSAKE, %

Osakekohtainen osinko x 100
Osakkeen hinta 31.12.

OMA PÄÄOMA / OSAKE

Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma 31.12.
Osakkeiden lukumäärä 31.12.

OSAKKEEN HINTA KESKIMÄÄRIN

Osakkeen vaihto euroa vuodessa
Osakkeen vaihto kpl vuodessa

HINTA / OSAKEKOHTAINEN TULOS (P/E)

Osakkeen hinta 31.12.
Osakekohtainen tulos (EPS)

HINTA / OMA PÄÄOMA PER OSAKE

Osakkeen hinta 31.12.
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma per osake

HINTA / LIIKETOIMINNAN NETTORAHAVIRTA PER OSAKE

Osakkeen hinta 31.12.
Liiketoiminnan nettorahavirta per osake

OSAKKEIDEN VAHDON OSUUS OSAKEKANNASTA, %

Kauden aikana vaihdettujen osakkeiden lukumäärä x 100
Keskimääräinen osakemäärä

¹⁾ Taloudelliset tunnusluvut, jotka eivät ole IFRS-standardien mukaan määriteltyjä tunnuslukuja voivat sisältää tuottoja ja kuluja, jotka vaikuttavat Kemiran taloudellisen raportoinnin vertailukelpoisuuteen. Yleensä nämä vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät ovat uudelleenjärjestely- ja kustannussäästöohjelmia; transaktio- ja integraatiokuluja yrityshankinnoissa sekä liiketoimintojen ja omaisuuden myyntiä.

²⁾ Keskimäärin

³⁾ Liikevoitto ja osuus osakkuusyritysten tuloksesta ovat 12 kuukauden liukuva keskiarvo katsauskauden lopussa.

⁴⁾ 12 kuukauden liukuva keskiarvo

KONSERNIN TULOSLASKELMA (IFRS)

(Milj. euroa)

	Liite	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Liikevaihto	2	2 363,3	2 373,1
Liiketoiminnan muut tuotot	3	5,1	7,1
Liiketoiminnan kulut	4, 5	-2 084,2	-2 116,4
Käyttökate		284,2	263,8
Poistot ja arvonalentumiset	6, 11, 12, 13	-137,2	-131,2
Liikevoitto		147,0	132,6
Rahoitustuotot	7	9,5	5,2
Rahoituskulut	7	-27,5	-33,9
Kurssierot	7	-1,1	-2,1
Rahoituskulut, netto	7	-19,1	-30,8
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	2, 8	0,1	0,3
Voitto ennen veroja		128,0	102,1
Tuloverot	9	-30,1	-24,9
Tilikauden tulos		97,9	77,2
Tilikauden tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		91,8	71,0
Määräysvallattomille omistajille	18	6,1	6,2
Tilikauden tulos		97,9	77,2
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu osakekohtainen tulos, euroa			
Laimentamaton ja laimennettu	10	0,60	0,47

Liitetiedot muodostavat kiinteän osan konsernitilinpäätöksestä.

KONSERNIN LAAJA TULOSLASKELMA (IFRS)

(Milj. euroa)

	Liite	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Tilikauden tulos		97,9	77,2
Muut laajan tuloksen erät			
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Myytävissä olevat rahoitusvarat		-31,6	-21,0
Muuntoerot		11,3	26,2
Rahavirran suojaus		8,5	-2,5
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohjaisten järjestelyiden uudelleenarvostus		-10,7	35,9
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen	9, 18	-22,5	38,6
Tilikauden laaja tulos		75,4	115,8
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		69,6	109,6
Määräysvallattomille omistajille	18	5,8	6,2
Tilikauden laaja tulos		75,4	115,8

Konsernin laajan tuloslaskelman erät on esitetty verovaikutuksella oikaistuna. Kuhunkin muuhun laajan tuloksen erään liittyvät tuloverot on esitetty liitetiedossa 9.

Liitetiedot muodostavat kiinteän osan konsernitilinpäätöksestä.

KONSERNIN TASE (IFRS)

(Milj. euroa)

	Liite	31.12.2016	31.12.2015
VARAT			
PITKÄAIKAISET VARAT			
Liikearvo	11	522,4	518,3
Muut aineettomat hyödykkeet	12	115,9	134,7
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	13	915,6	815,3
Osuudet osakkuusyrietyksissä	8	1,2	1,2
Myytavissä olevat rahoitusvarat	14, 15	202,5	271,6
Laskennalliset verosaamiset	21	27,5	29,5
Muut pitkäaikaiset varat	15	4,4	5,8
Saamiset etuusperustaisista järjestelyistä	22	32,1	48,9
Pitkäaikaiset varat yhteensä		1 821,6	1 825,3
LYHYTAIKAISET VARAT			
Vaihto-omaisuus	16	216,9	207,0
Korolliset saamiset	15, 17	0,2	0,2
Myyntisaamiset ja muut saamiset	15, 17	386,1	389,8
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset		22,7	21,4
Rahavarat	28	173,4	151,5
Lyhytaikaiset varat yhteensä		799,3	769,9
Varat yhteensä		2 620,9	2 595,2
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
OMA PÄÄOMA			
18			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma		221,8	221,8
Ylikurssirahasto		257,9	257,9
Käyvän arvon ja muut rahastot		72,2	94,2
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		196,3	196,3
Muuntoerot		-0,8	-12,4
Omat osakkeet		-20,0	-22,0
Kertyneet voittovarot		442,6	444,5
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma		1 170,0	1 180,3
Määräysvallattomien omistajien osuus		12,9	12,9
Oma pääoma yhteensä		1 182,9	1 193,2
PITKÄAIKAISET VELAT			
Korolliset velat	15, 19, 20	649,5	670,9
Muut velat	15	21,4	21,4
Laskennalliset verovelat	21	63,2	55,9
Velat etuusperustaisista järjestelyistä	22	79,8	77,3
Varaukset	23	26,5	28,1
Pitkäaikaiset velat yhteensä		840,4	853,6
LYHYTAIKAISET VELAT			
Korolliset velat	15, 19, 20	157,9	122,7
Ostovelat ja muut velat	15, 24	405,2	388,7
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat		20,3	22,1
Varaukset	23	14,2	14,9
Lyhytaikaiset velat yhteensä		597,6	548,4
Velat yhteensä		1 438,0	1 402,0
Oma pääoma ja velat yhteensä		2 620,9	2 595,2

Liitetiedot muodostavat kiinteän osan konsernitilinpäätöksestä.

(Milj. euroa)

	Liite	2016	2015
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA			
Tilikauden tulos		97,9	77,2
Oikaisut			
Poistot ja arvonalentumiset	6, 11, 12, 13	137,2	131,2
Tuloverot	9	30,1	24,8
Rahoituskulut, netto	7	19,1	30,8
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	8	-0,1	-0,3
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity rahavirtaa		0,3	2,6
Rahavirta ennen nettokäyttöpääoman muutosta		284,5	266,3
Nettokäyttöpääoman muutos			
Vaihto-omaisuuden lisäys (-) / vähennys (+)		-4,6	7,7
Myyntisaamisten ja muiden saamisten lisäys (-) / vähennys (+)		13,3	-28,9
Ostovelkojen ja muiden velkojen lisäys (+) / vähennys (-)		20,8	41,9
Nettokäyttöpääoman muutos		29,5	20,7
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja			
		314,0	287,0
Maksetut korot ja muut rahoituskulut		-27,1	-26,3
Saadut korot ja muut rahoitustuotot		1,1	4,3
Realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot		5,6	-5,2
Saadut osingot		0,2	0,1
Maksetut välittömät verot		-23,2	-12,3
Liiketoiminnan nettorahavirta		270,6	247,6
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA			
Tytäryritysten hankinnat ja liiketoimintakaupat vähennettynä hankintahetken rahavaroilla	26	2,0	-123,4
Investoinnit myytävissä oleviin rahoitusvaroihin		0,0	-4,2
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		-212,6	-177,5
Pitkäaikaisten lainasaamisten vähennys (+) / lisäys (-)		0,9	0,4
Tytäryritysten myynnit vähennettynä myyntihetken rahavaroilla	25	0,0	1,1
Myytavissä olevien rahoitusvarojen myynnit		35,4	0,1
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntitulot		1,5	2,1
Investointien nettorahavirta		-172,8	-301,4
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA			
Pitkäaikaisten lainojen nostot (+)		50,0	250,0
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut (-)		-48,1	-86,0
Lyhytaikaisten lainojen nostot (+) / takaisinmaksut (-)		6,8	9,9
Maksetut osingot		-86,5	-86,6
Muut rahoituserät		0,0	0,1
Rahoituksen nettorahavirta		-77,8	87,4
Rahavarojen nettovähennys (-) / -lisäys (+)			
		20,0	33,6
Rahavarat 31.12.		173,4	151,5
Valuuttakurssivoitot (+) / -tappiot (-) rahavaroista		1,9	-1,2
Rahavarat 1.1.		151,5	119,1
Rahavarojen nettovähennys (-) / -lisäys (+)		20,0	33,6

Liitetiedot muodostavat kiinteän osan konsernitilinpäätöksestä.

LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA (IFRS)

(Milj. euroa)

	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma									
	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Käyvän arvon ja muut rahastot	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muunto- erot	Omat osakkeet	Kertyneet voittovarat	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2015	221,8	257,9	117,4	196,3	-38,6	-22,1	418,0	1 150,7	12,6	1 163,3
Tilikauden tulos							71,0	71,0	6,2	77,2
Myytavissä olevat rahoitusvarat			-21,0					-21,0		-21,0
Muuntoerot					26,2			26,2		26,2
Rahavirran suojaus			-2,5					-2,5		-2,5
Etuuspohjaisten järjestelyiden uudelleenarvostus							35,9	35,9		35,9
Tilikauden laaja tulos			-23,5		26,2		106,9	109,6	6,2	115,8
Liiketoimet omistajien kanssa										
Osingonjako							-80,6	-80,6	-5,9	-86,5
Omien osakkeiden siirto hallitukselle						0,1		0,1		0,1
Osakeperusteinen palkitseminen							0,7	0,7		0,7
Siirrot omassa pääomassa			0,3				-0,3	0,0		0,0
Muut muutokset							-0,2	-0,2		-0,2
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä			0,3			0,1	-80,4	-80,0	-5,9	-85,9
Oma pääoma 31.12.2015	221,8	257,9	94,2	196,3	-12,4	-22,0	444,5	1 180,3	12,9	1 193,2
Oma pääoma 1.1.2016	221,8	257,9	94,2	196,3	-12,4	-22,0	444,5	1 180,3	12,9	1 193,2
Tilikauden tulos							91,8	91,8	6,1	97,9
Myytavissä olevat rahoitusvarat			-31,6					-31,6		-31,6
Muuntoerot					11,6			11,6	-0,3	11,3
Rahavirran suojaus			8,5					8,5		8,5
Etuuspohjaisten järjestelyiden uudelleenarvostus							-10,7	-10,7		-10,7
Tilikauden laaja tulos			-23,1		11,6		81,1	69,6	5,8	75,4
Liiketoimet omistajien kanssa										
Osingonjako							-80,7	-80,7	-5,8	-86,5
Omien osakkeiden siirto osakepalkkiojärjestelmään kuuluville						1,9		1,9		1,9
Omien osakkeiden siirto hallitukselle						0,1		0,1		0,1
Osakeperusteinen palkitseminen							-1,2	-1,2		-1,2
Siirrot omassa pääomassa			1,1				-1,1	0,0		0,0
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä			1,1			2,0	-83,0	-79,9	-5,8	-85,7
Oma pääoma 31.12.2016	221,8	257,9	72,2	196,3	-0,8	-20,0	442,6	1 170,0	12,9	1 182,9

Liitetiedot muodostavat kiinteän osan konsernitilinpäätöksestä.

Konsernin liitetiedot

1. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Seuraavassa esitetään tässä konsernitilinpäätöksessä sovelletut keskeiset laatimisperiaatteet. Niitä on noudatettu johdonmukaisesti kaikilla esitettävillä tilikausilla, ellei muuta mainita.

KONSERNIN PERUSTIEDOT

Kemira on globaali kemianyhtiö, joka palvelee asiakkaita runsaasti vettä käyttävillä teollisuudenaloilla. Yhtiö tarjoaa asiantuntemusta, sovellusosaamista ja kemikaaleja, jotka parantavat asiakkaiden vesi-, energia- ja raaka-ainetehokkuutta. Kemiran kolme segmenttiä Pulp & Paper, Oil & Mining ja Municipal & Industrial keskittyvät asiakkuuksiin massa- ja paperi, öljy- ja kaivosteollisuudessa sekä vedenkäsittelyssä.

Konsernin emoyritys on Kemira Oyj. Emoyrityksen kotipaikka on Helsinki, kotimaa Suomi ja sen rekisteröity osoite on Porkkalankatu 3, 00180 Helsinki. Yhtiön osakkeet on listattu NASDAQ Helsingissä. Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa internetosoitteesta www.kemira.com.

Kemira Oyj:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 7.2.2017 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on myös mahdollisuus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERUSTA

Konsernitilinpäätös on laadittu noudattaen kansainvälisiä IASB:n (International Accounting Standards Board) julkaisemia IAS- ja IFRS-standardeja (International Financial Reporting Standards) sekä niiden SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa n:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti yhteisössä sovellettaviksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisöläinsäädännön vaatimusten mukaiset.

Konsernitilinpäätös esitetään miljoonina euroina ja se on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta myytävissä olevia rahoitusvaroja, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja sekä osakeperusteisia maksuja niiden myöntämishetkellä.

IFRS-standardien mukaisen konsernitilinpäätöksen laatiminen edellyttää tiettyjen keskeisten kirjanpidollisten arvioiden käyttöä. Lisäksi se edellyttää johdolta harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sovellettaessa. Jäljempänä laatimisperiaatteissa kohdassa ”keskeiset kirjanpidolliset arviot ja harkintaan perustuvat ratkaisut” kuvataan merkittäviä harkintaa vaativat alueet, joilla on tehty konsernitilinpäätöksen kannalta merkittäviä oletuksia ja arvioita.

MUUTOKSET TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEISSA JA ESITETTÄVISSÄ TIEDOISSA

Vuonna 2016 sovelletut uudet ja uudistetut IFRS-standardit ja tulkinnat

Konserni on soveltanut seuraavia uusia ja uudistettuja IFRS-standardeja ja tulkintoja tilinpäätöksessään. Näiden uusien ja uudistettujen IFRS-standardien soveltamisella ei ole ollut merkittävää vaikutusta raportoituihin lukuihin kuluvana vuotena ja vertailuvuosina, mutta joilla saattaa olla merkitystä vastaisuudessa.

- IAS 1 muutos *Liitetietoihin liittyvä aloite (Disclosure Initiative)*.
- IFRS 11 muutos *Yhteisen toiminnon osuuden hankinnan kirjanpidollinen käsittely*.
- IFRS 10, IFRS 12 ja IAS 28 muutos *Yhdistelemisen poikkeuksen soveltaminen*.
- IAS 16 *Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet* ja IAS 38 *Aineettomat oikeudet* muutos *Selvennys hyväksyttäviin poistomenetelmiin*.
- IAS 16 ja IAS 41 muutos *Tuottavat hyödykkeet*.
- IAS 19 muutos *Etuuspohjaiset työsuhte-etuudet: Työntekijöiden suorittamat maksut*.
- *IFRS-standardeihin tehdyt vuosittaiset parannukset 2010-2012 (Annual Improvements to IFRS 2010 – 2012)*.
- *IFRS-standardeihin tehdyt vuosittaiset parannukset 2012-2014 (Annual Improvements to IFRS 2012 – 2014)*.

Myöhemmin sovellettavat uudet ja uudistetut standardit

IASB on julkistanut seuraavat uudet tai uudistetut standardit ja tulkinnat, joita konserni ei ole vielä soveltanut. Konserni ottaa ne käyttöön kunkin standardin voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien.

- IFRS 9 *Rahoitusinstrumentit* (voimaan EU:ssa 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi korvaa nykyisen IAS 39 *Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen* -standardin. IFRS 9 tuo uusia vaatimuksia rahoitusvarojen luokitteluun ja arvostamiseen sekä sisältää uuden, odotettuihin luottotappioihin perustuvan

Konsernin liitetiedot

arvonalentumismalliin rahoitusvaroille. Rahoitusvelkojen luokittelua ja arvostamista koskevat säännöt perustuvat pitkälti nykyisiin IAS 39 vaatimuksiin. Uudet yleisen suojauslaskennan vaatimukset säilyttävät nykyisen IAS 39:n mukaiset kolme suojauslaskentatyyppiä. Standardi tuo kuitenkin joustavuutta suojauslaskentaan oikeuttaviin transaktiotyyppeihin, erityisesti lisäämällä ehdot täyttäviä suojausinstrumentteja ja suojauslaskentaan oikeuttavien muiden kuin rahoituserien riskikomponenttityyppäjä.

Aikaisempina tilikausina konserni on soveltanut IAS 39 vaatimusten mukaista rahavirtojen suojauslaskentaa sähköjohdannaissopimuksiin. IFRS 9 muuttaa sähköjohdannaisten tehokkuuden arviointia. Lisäksi odotetut luottotappiot lainoista ja saamisista tullaan laskemaan ja kirjaamaan uuden standardin vaatimusten mukaisesti. Konsernin analyysi IFRS 9:n vaikutuksista saatetaan loppuun vuoden 2017 aikana. Konserni arvioi, että uudella standardilla ei ole olennaista vaikutusta konsernitiilinpäätökseen. Konserni tulee soveltamaan IFRS 9 -standardia 1.1.2018 alkaen.

- IFRS 15 *Myyntituotot asiakassopimuksista* (voimaan EU:ssa 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). IFRS 15 sisältää yhden kattavan tuloutusmallin asiakassopimusten perusteella saatavien myyntituottojen kirjaamiseen. IFRS 15 korvaa nykyiset IAS 18 Tuotot ja IAS 11 Pitkäaikaishankkeet -standardit ja niihin liittyvät tulkinnat. IFRS 15:n pääperiaatteena on, että myyntituotot kirjataan siten, että ne kuvaavat luvattujen tavaroiden tai palveluiden luovuttamista asiakkaalle sellaiseen rahamäärään, joka kuvastaa vastiketta johon yhteisö odottaa olevansa oikeutettu kyseisiä tavaroita tai palveluita vastaan. IFRS 15:n mukaan yhteisö kirjaa myyntituoton silloin kun (tai sitä mukaa kuin) suoritevelvoite täytetään, toisin sanoen silloin kun asiakas saa määräysvallan suoritevelvoitteen perusteena olevaan tavarahan tai palveluun. Lisäksi IFRS 15 sisältää laajat liitetietovaatimukset.

Osavuosikatsaukset tilikaudella 2018 ja konsernitiilinpäätös 2018 laaditaan IFRS 15 vaatimusten mukaisesti. Standardin ohjeistus sallii kaksi siirtymistapaa: kokonaan takautuva menetelmä tai muunneltu takautuva menetelmä. Konserni siirtynee IFRS 15 -standardiin käyttäen muunneltua takautuvaa menetelmää nykyisiin olemassa oleviin ja uusiin sopimuksiin 1.1.2018. Aikaisempien vuosien 2016 ja 2017 tiedot esitetään nykyisten tuloutusstandardien IAS 18 ja IAS 11 mukaisesti, jolloin IFRS 15 -standardiin siirtymisen mahdollinen vaikutus kirjataan kumulatiivisesti omaan pääomaan 1.1.2018. Konserni on arvioinut IFRS 15 -standardin vaikutuksia taloudelliseen raportointiinsa ja työ jatkuu vuoden 2017 aikana. Konserni on arvioinut, että uudella standardilla ei ole olennaista vaikutusta konsernitiilinpäätökseen. Konsernin liikevaihto muodostuu pääosin kemianteollisuuden tuotteiden myynnistä. Näiden myyntituottojen tuloutus pysyy olennaisesti muuttumattomana ja tapahtuu hetkellä, jolloin tuotteiden määräysvalta siirtyy asiakkaalle. Tuotteiden toimitus- ja käsittelypalvelut tuloutetaan yhdessä tuotteiden myynnin kanssa, eikä niitä käsitellä erillisinä suoritevelvoitteinä.

- IFRS 16 *Vuokrasopimukset* (voimaan 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla) IFRS 16 sisältää kattavan mallin vuokrajärjestelyiden tunnistamiseen ja tilinpäätöskäsittelyyn sekä vuokralle ottajille että vuokralle antajille. Standardi korvaa nykyisen IAS 17 Vuokrasopimukset -standardin ja siihen liittyvät tulkinnat. IFRS 16:n mukaan vuokrasopimuksen ja palvelusopimuksen ero perustuu siihen, onko asiakkaalla määräysvalta yksilöityyn omaisuuserään. Vuokralle ottajat eivät jatkossa erottele operatiivisia (taseen ulkopuolisia) ja rahoitusleasingeja (taseessa), vaan näiden sijaan kaikista vuokralle ottajien vuokrasopimuksista kirjataan käyttöoikeusomaisuuserä ja vuokrasopimusvelka (ts. kaikki taseeseen), lyhytaikaisia ja vähäarvoisia vuokrasopimuksia lukuun ottamatta. Toisin kuin vuokralle ottajien kirjanpitokäsittely, IFRS 16:n vuokralle antajien vuokrasopimusten kirjaamista koskevat vaatimukset perustuvat pitkälti nykyisen IAS 17 -standardin vaatimuksiin, ja jatkossakin vuokralle antajien vaaditaan luokittelevan vuokrasopimuksen operatiivisiin vuokrasopimuksiin ja rahoitusleasingeihin. Lisäksi IFRS 16 sisältää kattavat liitetietovaatimukset. Tilinpäätöspäivänä 31.12.2016 konsernin käyttöleasingvastuut ovat 211,2 milj. euroa, jotka on esitetty liitetiedossa 29. Konserni kartoittaa ja arvioi olemassa olevia käyttöleasing sopimuksiaan ja näiden sopimusten perusteella taseeseen kirjattavia käyttöoikeusomaisuuseriä ja vuokrasopimusvelkoja. IFRS 16 -standardin käyttöönotto tulee muuttamaan kirjauskäytäntöjä käyttöleasing vuokrasopimuksiin liittyen. Konserni arvioi tällä olevan vaikutusta taseeseen ja tunnuslukuihin sekä luokitteluun tuloslaskelmassa ja rahavirrassa. IFRS 16 -standardin vaikutusten arviointi on kesken ja jatkuu vuoden 2017 aikana. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRIC 22 *Ulkomaanrahan määräiset tapahtumat ja ennakkomaksut* (voimaan 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla) julkaistiin joulukuussa 2016. Tulkinta vahvistaa sen, että ”tapahtumapäivä” on päivä, jolloin yhtiö maksaa tai saa ennakkoon suorituksen ulkomaan valuutassa. Konserni tulee arvioimaan tulkinnan mahdollisia vaikutuksia vuoden 2017 aikana. Tulkintaa ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- Millään muulla jo julkaistulla, mutta ei vielä voimassa olevalla uudella standardilla, standardin muutoksella tai IFRIC – tulkinnalla ei odoteta olevan vaikutusta konsernin raportointiin.

Konsernin liitetiedot

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMINEN

Tytäryritykset (Liitetieto 33)

Konsernitilinpäätös sisältää emoyrityksen lisäksi sen tytäryritykset. Tytäryrityksiä ovat kaikki sellaiset yritykset, joissa konsernilla on määräysvalta (osuus äänivallasta pääsääntöisesti yli 50 %). Konsernilla on määräysvalta yrityksessä, jos se olemalla osallisena siinä altistuu sen muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon ja se pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä yritystä koskevaa valtaansa.

Tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen kokonaisuudessaan siitä päivästä lukien, jona konserni saa niihin määräysvallan. Yhdistely lopetetaan, kun määräysvalta lakkaa.

Kaikki konserniyritysten väliset liiketapahtumat on eliminoitu. Keskinäinen osakeomistus eliminoidaan hankintamenetelmällä. Tytäryrityksen hankinnasta maksettava vastike määritetään luovutettujen varojen, vastattaviksi otettujen velkojen ja konsernin liikkeeseen laskemien oman pääoman ehtoisten osuuksien käypänä arvona. Luovutettu vastike voi sisältää ehdollisesta vastikejärjestelystä johtuvan omaisuuserän tai velan käyvän arvon. Hankintaan liittyvät menot kirjataan kuluiksi toteutuessaan. Yksilöitävissä olevat liiketoimintojen yhdistämisessä hankitut varat ja vastattaviksi otetut velat ja ehdolliset velat arvostetaan hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin. Määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa kirjataan hankintakohtaisesti joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien suhteellista osuutta hankinnan kohteen nettovarallisuudesta.

Määrä, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistetun osuuden käypä arvo yhteen laskettuina ylittävät konsernin osuuden hankitun nettovarallisuuden käyvästä arvosta, merkitään taseeseen liikearvoksi. Jos vastikkeen, määräysvallattomien omistajien osuuden ja aiemmin omistetun osuuden yhteismäärä on pienempi kuin tytäryrityksen hankitun nettovarallisuuden käypä arvo ja kyseessä on edullinen hankinta, muutos kirjataan suoraan tuloslaskelmaan.

Tilikauden tulos sekä muihin laajan tuloksen eriin kuuluvat erät kohdistetaan emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille ja esitetään tuloslaskelman ja laajan tuloslaskelman yhteydessä. Määräysvallattomien omistajien osuus esitetään omassa pääomassa erillään emoyrityksen omistajille kuuluvasta omasta pääomasta. Laaja tulos kohdistetaan emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille, vaikka tämä johtaisi siihen, että määräysvallattomien omistajien osuudesta tulisi negatiivinen ellei määräysvallattomilla omistajilla ole sitovaa velvollisuutta olla kattamatta tappioita sijoituksensa ylittävältä osalta.

Emoyrityksellä tytäryrityksessä olevan omistusosuuden muutokset, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pääomaa koskevinä liiketoimina. Kun määräysvalta tai huomattava vaikutusvalta lakkaa, mahdollinen jäljelle jäävä osuus arvostetaan käypään arvoon ja tästä syntyvä erotus kirjataan tulosvaikutteisesti.

Osakkuusyrietykset (Liitetieto 8)

Konsernin osakkuusyrietykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta (osuus äänivallasta pääsääntöisesti 20-50 %), mutta ei määräysvaltaa. Osakkuusyrietykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Jos konsernin osuus osakkuusyrietyksen tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, ei kirjanpitoarvon ylittäviä tappioita yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuusyrietyksen veloitteiden täyttämiseen. Konsernin omistusosuuden mukainen osuus osakkuusyrietyksen tilikauden tuloksesta on laskettu konsernin omistusosuuden mukaisesti ja esitetty tuloslaskelmassa omana eränään liikevoiton jälkeen. Konsernin osuus osakkuusyrietyksen muihin laajan tuloksen eriin kirjatuihin muutoksista on kirjattu konsernin muihin laajan tuloksen eriin. Konsernin osakkuusyrietyksillä ei ole ollut tällaisia eriä tilikausilla 2015-2016.

VALUUTTAMÄÄRÄISTEN ERIEN MUUNTAMINEN

Konserniyritysten tilinpäätöksiin sisältyvät erät arvostetaan sen taloudellisen ympäristön valuutassa, jossa kyseinen yritys pääasiallisesti toimii ("toimintavaluutta"). Konsernitilinpäätös esitetään euroina, joka on konsernin esittämistä valuutta sekä konsernin emoyhtiön toiminta- ja esittämistä valuutta.

Konsernitilinpäätöksissä ulkomaisten tytäryritysten tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi tilikauden keskimääräisiä valuuttakursseja ja taseet tilinpäätöspäivän valuuttakursseja käyttäen. Tilikauden tuloksen ja muun laajan tuloksen erien muuntaminen eri kursseilla kuin taseessa aiheuttaa taseessa omaan pääomaan kirjattavan muuntoeron, jonka muutos esitetään muissa laajan tuloslaskelman erissä. Hankittujen ulkomaisten yksikköjen varojen ja velkojen kirjanpitoarvoihin hankinnan yhteydessä tehtävät käyvän arvon oikaisut ja liikearvo on käsitelty ulkomaisten yksikköjen varoina ja velkoina ja muunnettu euroiksi tilinpäätöspäivän kursseja käyttäen.

Ulkomaisiin tytäryrityksiin annettuihin omaa pääomaa korvaavien lainojen kurssierot on käsitelty muuntoeroina muissa laajan tuloksen erissä lisäyksenä ja vähennyksenä. Kun määräysvalta tytäryrityksessä menetetään, kertyneet muuntoerot siirretään tuloslaskelmaan osaksi myyntivoittoa tai -tappiota.

Konsernin liitetiedot

Konserniyritykset muuntavat omassa kirjanpidossaan päivittäiset valuuttamääräiset liiketapahtumat toimintavaluutukseen tapahtumapäivän kurssija käyttäen. Tilinpäätöksissä valuuttamääräiset saamiset ja velat arvostetaan käyttäen tilinpäätöspäivän valuuttakursseja ja ei-monetaariset erät käyttäen tapahtumapäivän kurssija. Liiketoimintaan liittyvät kurssierot käsitellään myyntien ja ostojen oikaisuina. Rahoitukseen ja konsernin kokonaisposition suojaamiseen liittyvät kurssierot esitetään rahoituksen kurssieroissa.

MYYNIN TULOUTTAMINEN

Liikevaihto määritetään saadun tai saatavan vastikkeen käyvän arvon perusteella, ja se sisältää myydyjen tuotteiden ja toimitettujen palveluiden kokonaislaskutusarvon, josta on vähennetty oikaisuerinä myynnin välilliset verot, alennukset ja valuuttamääräisten myyntisaamisten kurssierot.

Myyntituotot tavaroiden myynnistä kirjataan tuloslaskelmaan, kun tavaroiden omistukseen liittyvät merkittävät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle. Myyntituotot palveluista kirjataan sille tilikaudelle, jonka aikana palvelut suoritetaan.

ELÄKEVELVOITTEET (LIITETIETO 22)

Konsernilla on erilaisia työsuhteen päättymisen jälkeisiä etuusjärjestelyjä, joihin kuuluu sekä maksupohjaisia että etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä, kunkin toimintamaan paikallisten olojen ja käytäntöjen mukaisesti. Eläkejärjestelyt on yleensä hoidettu eläkevakuutusyhtiöissä tai erillisessä eläkesäätiössä.

Maksupohjaisella järjestelyllä tarkoitetaan eläkejärjestelyä, jonka mukaan suoritetaan kiinteitä maksuja erilliselle yksikölle ja konsernilla ei ole oikeudellisia eikä tosiasiallisia velvoitteita lisämaksujen suorittamiseen, jos rahastolla ei ole riittävästi varoja kaikkien nykyisen ja aiempien tilikausien työsuoritukseen perustuvien etuuksien maksamiseen kaikille työntekijöille. Muut kuin maksupohjaiset eläkejärjestelyt ovat etuuspohjaisia.

Etuuspohjaisessa järjestelyssä tyypillisesti määritellään eläke-etuus, jonka työntekijä saa eläkkeelle jäädessään, ja etuuden määrä riippuu tavallisesti yhdestä tai useammasta tekijästä, kuten palkkatasosta ja palvelusvuosista.

Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä merkitään taseeseen velaksi veloitteen raportointikauden päättymispäivän nykyarvo, josta vähennetään järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo. Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvan veloitteen määrä perustuu riippumattomien vakuutusmatemaatikkojen vuosittaisiin laskelmiin, joissa käytetään ennakoitua etuusoikeusyksikköön perustuvaa menetelmää. Veloitteen nykyarvo määritetään diskonttaamalla arvioidut vastaiset rahavirrat korolla, joka vastaa yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen korkoa. Lainat, joiden korkoa käytetään, on laskettu liikkeeseen samassa valuutassa kuin maksettavat etuudet ja erääntyvät suunnilleen samaan aikaan kuin vastaava eläkevelvoite. Maissa, joissa tällaisille joukkovelkakirjalainoille ei ole syviä markkinoita, käytetään valtion joukkolainojen markkinakorkoja.

Kokemusperusteisista tarkistuksista ja vakuutusmatemaattisten oletusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta oman pääoman hyvytykseksi tai veloitukseksi sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot sisältyvät konsernin tuloslaskelmassa henkilöstökuluihin ja nettokorkomenot rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Aiempien kausien työsuoritukseen perustuvat menot kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti.

Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa julkisesti tai yksityisesti hallinnoitaviin eläkevakuutuksiin maksuja, jotka ovat pakollisia, sopimukseen perustuvia tai vapaaehtoisia. Konsernilla ei ole näiden suoritusten lisäksi muita maksuvelvoitteita. Suoritetut maksut kirjataan henkilöstökuluiksi, kun ne erääntyvät maksettaviksi. Etukäteen suoritettavat maksut merkitään varoiksi taseeseen siltä osin kuin ne ovat saatavissa takaisin palautuksina tai tulevien maksujen vähennyksinä.

OSAKEPERUSTEISET MAKSUT (LIITETIETO 5, 31)

Konsernilla on omana pääomana maksettavaksi luokiteltuja osakeperusteisia palkitsemisjärjestelyjä, joiden perusteella henkilöt suorittavat työtä osakeperusteisia palkkioita vastaan. Mahdollinen palkkio annetaan osittain osakkeina ja osittain rahana. Osakkeina mahdollisesti annettavat palkkiot kirjataan henkilöstökuluksi tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan. Rahana mahdollisesti maksettavat palkkiot kirjataan henkilöstökuluihin tuloslaskelmassa ja velaksi taseeseen. Kuluksi kirjattava määrä jaksotetaan oikeuden syntymisajanjaksolle, jonka kuluessa oikeuden syntymisehdot palkkioihin on määrä täyttyä.

Osakeperusteisten palkkioiden myöntämishetkellä määritetty kulu perustuu konsernin arvioon niiden osakkeiden määrästä, joihin oletetaan syntyvän oikeus oikeuden syntymisajanjakson lopussa. Arvio siitä, miten moneen osakkeeseen odotetaan syntyvän oikeus, tarkistetaan tilinpäätöspäivänä. Alkuperäisiin arvioihin tehtävien tarkistusten mahdollinen vaikutus merkitään henkilöstökuluksi tuloslaskelmaan. Omaan pääomaan ja velan käypään arvoon tehdään vastaava oikaisu.

Konsernin liitetiedot

KAUDEN VEROTETTAVAAN TULOON PERUSTUVAT VEROT JA LASKENNALLISET VEROT (LIITETIETO 9, 21)

Konsernin verokulu sisältää kauden verotettavaan tuloon perustuvan veron, aikaisempien tilikausien verojen oikaisut ja laskennallisen veron. Verot merkitään tuloslaskelmaan, paitsi jos ne liittyvät muihin laajan tuloksen eriin tai suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin. Tällöin myös vero kirjataan vastaavasti muihin laajan tuloksen eriin tai suoraan omaan pääomaan.

Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verot lasketaan niiden verolakien perusteella, jotka on tilinpäätöspäivään mennessä säädetty tai käytännössä hyväksytty maissa, joissa yhtiön tytär- ja osakkuusyrietykset toimivat ja kerryttävät verotettavaa tuloa. Johto arvioi veroilmoituksissa tehtyjä ratkaisuja säännöllisesti tilanteissa, joissa sovellettava verolainsäädäntö jättää tilaa tulkinnalle. Tarvittaessa kirjataan varauksia niiden määrien perusteella, jotka veronsaajille odotetaan maksettavan.

Laskennalliset verot kirjataan omaisuuserien ja velkojen verotuksellisten arvojen ja niiden konsernitilinpäätöksen mukaisten kirjanpitoarvojen välisistä väliaikaisista eroista täysmääräisinä velkamenetelmää käyttäen. Liikearvon alkuperäisestä kirjaamisesta johtuvaa laskennallista verovelkaa ei kuitenkaan kirjata, eikä laskennallista veroa kirjata silloin, kun se johtuu omaisuuden tai velan alkuperäisestä kirjaamisesta, kun kyseessä ei ole liiketoimintojen yhdistäminen eikä liiketapahtuma toteuttamisaikanaan vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon. Laskennalliset verot määritetään niiden verokantojen (ja -lakien) perusteella, jotka on säädetty tai käytännössä hyväksytty tilinpäätöspäivään mennessä ja joita odotetaan sovellettavan, kun kyseinen laskennallinen verosaaminen realisoituu tai laskennallinen verovelka suoritetaan.

Laskennallisia verosaamisia kirjataan vain siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että käytettävissä on verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikaiset erot pystytään hyödyntämään.

Tytär- ja osakkuusyrietyksiin tehdyistä sijoituksista kirjataan laskennallinen vero, paitsi jos konserni pystyy määräämään väliaikaisen eron purkautumisajankohdan eikä väliaikainen ero todennäköisesti purkaudu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat vähennetään toisistaan silloin, kun konsernilla on laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus kuitata kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset ja -velat keskenään ja kun laskennalliset verosaamiset ja -velat liittyvät saman veronsaajan perimiin tuloveroihin joko samalta verovelvolliselta tai eri verovelvollisilta, silloin kuin saaminen ja velka on tarkoitus realisoida nettomääräisesti.

AINEETOMAT HYÖDYKKEET JA AINEELLISET KÄYTTÖOMAISUUSHYÖDYKKEET (LIITETIETO 11-13)

Liikearvo muodostuu yrityskaupan yhteydessä. Liikearvo on määrä, jolla suoritettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus ja aiemmin omistetun osuuden hankinta-ajankohdan käypä arvo yhteenlaskettuina ylittävät hankitun nettovarallisuuden käyvän arvon. Liikearvo arvostetaan hankintamenoon vähennettynä kertyneillä arvonalentumistappioilla. Liikearvo testataan mahdollisen arvonalentumisen varalta vuosittain ja aina kun esiintyy jokin viite siitä, että arvo saattaa olla alentunut. Tätä tarkoitusta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille.

Kehittämismenot aktivoidaan aineettomaksi hyödykkeeksi, kun pystytään osoittamaan, miten kehityshanke tulee kerryttämään todennäköistä taloudellista hyötyä ja kehittämisvaiheessa aiheutuvat menot ovat luotettavasti mitattavissa. Aktivoidut kehittämismenot esitetään omana eränään ja poistetaan taloudellisena vaikutusaikanaan. Aktivoidut kehittämismenot sisältävät ne materiaali-, työ- ja testausmenot sekä mahdolliset aktivoidut vieraan pääoman menot, jotka johtuvat välittömästi hyödykkeen saattamisesta valmiiksi sille aiottuun käyttötarkoitukseen. Muut kehittämismenot kirjataan kuluiksi tuloslaskelmaan toteutuessaan. Aiemmin kuluiksi kirjattuja kehittämismenoja ei aktivoida myöhemmillä kausilla.

Muihin aineettomiin hyödykkeisiin sisältyy mm. tietokoneohjelmistoja ja -lisenessejä sekä yrityskauppojen yhteydessä hankitut patentit, teknologia, kilpailukieltosopimukset ja asiakassuhteet.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja aineettomat hyödykkeet (joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika) on arvostettu taseessa poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoon. Konsernilla ei ole aineettomia hyödykkeitä, joilla olisi rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika liikearvoa lukuun ottamatta.

Maa-alueista ei tehdä poistoja. Poistot on laskettu tasapoistoina kohteiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan mukaan. Tavallisimmat konsernin laskentaperiaatteiden mukaiset poistoajat ovat:

Aineelliset hyödykkeet

- Rakennukset ja rakennelmat 20-40 vuotta
- Koneet ja kalusto 3-15 vuotta

Aineettomat hyödykkeet

- Kehittämismenot enintään 8 vuotta
- Asiakassuhteet 5-7 vuotta

Konsernin liitetiedot

- Teknologia 5-10 vuotta
- Kilpailukieltosopimukset 3-5 vuotta
- Muut aineettomat hyödykkeet 5-10 vuotta

Omaisuserän jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan vähintään jokaisen tilikauden lopussa. Omaisuserän myyntivoitot sisältyvät liiketoiminnan muihin tuottoihin ja myyntitappiot liiketoiminnan muihin kuluihin. Ehdot täyttävän omaisuserän hankkimisesta tai rakentamisesta välittömästi johtuvat vieraan pääoman menot aktivoidaan osana kyseisen omaisuserän hankintamenoa silloin, kun on todennäköistä, että ne tuottavat vastaista taloudellista hyötyä, ja kun menot on määritettävissä luotettavasti. Säännöllisin määräajoin suoritettavista suurista ja perinpohjaisista tarkastuksista tai kunnossapidoista johtuvat menot käsitellään investointeina ja joiden hankintamenot poistetaan vaikutusaikanaan.

Poistojen tekeminen aloitetaan, kun omaisuserä on valmis käytettäväksi ja poistot lopetetaan ajankohtana, jolloin omaisuserä luokitellaan IFRS 5:n mukaisesti myytävänä olevaksi omaisuseräksi tai sisältyy myytävänä olevaksi luokiteltuun luovutettavien erien ryhmään.

JULKISET AVUSTUKSET (LIITETIETO 4)

Investointeihin saadut julkiset avustukset on kirjattu aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennykseksi. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa hyödykkeen taloudellisena käyttöaikana. Tutkimustoimintaan saadut avustukset kirjataan kulujen vähennykseksi.

VUOKRASOPIMUKSET (LIITETIETO 20, 29)

Konsernin ollessa vuokralle ottajana aineellisia hyödykkeitä koskevissa vuokrasopimuksissa, joissa konsernilla on olennainen osa omistukselle ominaisista riskeistä ja eduista luokitellaan rahoitusleasingosopimuksiksi.

Rahoitusleasingosopimuksilla hankitut hyödykkeet merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuokratun hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Nämä hyödykkeet ja niihin liittyvät vuokratveloitteet esitetään osana konsernin aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä ja korollisia velkoja. Rahoitusleasingosopimusten osalta tuloslaskelmassa esitetään leasingomaisuuden poistot ja velasta aiheutuneet korkokulut. Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan kuluksi tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Konsernin ollessa vuokralle antajana rahoitusleasingosopimukset kirjataan taseeseen saamisina, ja muiden vuokrasopimusten hyödykkeet sisältyvät aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin.

Vuokrasopimuksina käsitellään myös järjestelyt, jotka eivät ole oikeudelliselta muodoltaan vuokrasopimuksia, mutta jotka antavat oikeuden käyttää hyödykettä maksua tai toistuvia maksuja vastaan.

VAIHTO-OMAISUUS (LIITETIETO 16)

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen nettorealisointiarvoon. Vaihto-omaisuuden hankintameno on määritetty luonteensa mukaan fifo-menetelmää tai painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintameno sisältää normaalin toiminta-asteen mukaisen osuuden valmistuksen välillisistä kustannuksista. Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut valmiiksi saattamiseen tarvittavat menot ja myyntikulut.

RAHOITUSVARAT, RAHOITUSVELAT JA JOHDANNAISSOPIMUKSET

Kun rahoitusvara tai -velka merkitään kirjanpitoon kaupankäyntipäivänään, konserni arvostaa sen hankintamenoon, joka on yhtä suuri kuin siitä annetun tai saadun vastikkeen käypä arvo. Konsernin rahoitusvarat on alkuperäisen kirjaamisen jälkeistä arvostusta varten luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, konsernin myöntämiin lainoihin ja muihin saamisiin sekä myytävissä oleviin rahoitusvaroihin.

Luokka	Rahoitusinstrumentti	Arvostus
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	Valuuttatermiinit, valuuttaoptiot, valuutanvaihtosopimukset, korkotermiinit, korkofutuurit, korko-optiot, koronvaihtosopimukset, sähkötermiinit, sijoitustodistukset, yritystodistukset, sijoitusrahastot, kytketyt johdannaiset	Käypä arvo
Lainat ja saamiset	Pitkäaikaiset lainasaamiset, pankkitalletukset, myyntisaamiset ja muut saamiset	(Jaksotettu) Hankintameno
Myytävissä olevat rahoitusvarat	Osakkeet, joukkovelkakirjasijoitukset	Käypä arvo

Konsernin liitetiedot

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon. Käypä arvo on rahamäärä, johon omaisuuserä voidaan vaihtaa tai jolla velka voidaan suorittaa asiaa tuntevien, liiketoimeen halukkaiden, toisistaan riippumattomien osapuolten välillä. Ne johdannaiset, joihin ei sovelleta IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa, on luokiteltu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvaroihin. Nämä kuuluvat käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen luokkaan. Taseessa johdannaiset esitetään siirtosaamisissa ja siirtovelloissa. Käyvän arvon muutoksista syntyvät voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti tapahtumahetkellään.

Lainat ja muut saamiset

Lainoihin ja saamisiin sisältyy pitkäaikaisia saamisia, jotka on arvostettu jaksotettuun hankintamenoön efektiivisen korkokannan menetelmää käyttäen ottaen huomioon mahdolliset arvonalentumiset.

Myytävissä olevat rahoitusvarat (LIITETIETO 14)

Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon, jos käyvän arvon katsotaan olevan luotettavasti määritettävissä. Myytävissä olevien rahoitusvarojen realisoitumattomat arvomuutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään omassa pääomassa käyvän arvon rahastossa verovaikutuksella oikaistuna. Kertyneet käyvän arvon muutokset siirretään tuloslaskelmaan luokittelun oikaisuina silloin, kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on alentunut siten, että sijoituksesta tulee kirjata arvonalentumistappio. Myytävissä olevat rahoitusvarat sisältävät noteeraamattomien yritysten osakkeita, joista merkittävin on Pohjolan Voima Oy:n (PVO) ja Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) osakeomistus.

PVO ja sen tytäryhtiö TVO muodostavat yksityisen, suomalaisten teollisuus- ja voimayhtiöiden omistaman sähköntuotantokonsernin, joka toimittaa osakkailleen sähköä omakustannushintaan. PVO omistaa ja käyttää mm. kahta ydinvoimalaitosyksikköä Olkiluodossa, Eurajoen kunnassa. Konsernilla on TVO:n A- ja C-sarjojen osakkeita sekä PVO:n A-, B-, C-, G- ja M-sarjojen osakkeita. Eri osakesarjat oikeuttavat eri voimalaitosten tuottamaan sähköön. Kunkin osakesarjan omistajat vastaavat ao. sarjan kiinteistä kustannuksista osakemäärien suhteessa riippumatta siitä, onko teho- tai energiaosuutta käytetty, ja muuttuvista kustannuksista toimitettujen energiamäärien mukaisessa suhteessa.

Kemira Oyj:n omistus PVO konsernissa, joka oikeuttaa sähköön valmiista voimalaitoksista, on arvostettu käypään arvoon perustuen sähkön hinnan ja omakustannushinnan erotuksen diskontattuun rahavirtaan. Arvostusmallissa sähkön hintana on käytetty Pohjoismaisesta sähköpörssistä saatavia sähkötermiiniin noteerauksia Suomen hinta-alueella viiden ensimmäisen vuoden ajalta. Tämän jälkeen arvio Suomen hinta-alueen kehityksestä perustuu fundamenttipohjaiseen Pohjoismaisten sähkömarkkinoiden simulointimallinnukseen. Sähkön hinnassa ja omakustannushinnassa otetaan huomioon inflaation vaikutus tulevina vuosina ja omakustannushinnat määritellään osakesarjakohtaisesti. Tulevaisuuden rahavirrat on diskontattu perustuen kuhunkin osakesarjaan liittyvien laitosten odotettuun käyttöaikaan, vesivoiman osalta mukaan lukien terminaaliarvo. Diskonttokorkona laskennassa on käytetty keskimääräistä painotettua pääomakustannusta, joka määritetään vuosittain.

Rahavarat (LIITETIETO 28)

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista, erittäin likvideistä sijoituksista. Rahavarioihin luokitelluilla erillä on enintään kolmen kuukauden maturiteetti hankinta-ajankohdasta lukien. Käytössä olevat luottolimitit sisältyvät lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin.

Rahoitusvarojen arvon alentuminen

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä rahoitusinstrumenttien mahdolliset arvonalentumiset. Rahoitusvaran arvonalentuminen kirjataan, kun on toteutunut tapahtuma, jolla on negatiivinen vaikutus sijoituksen tuleviin rahavirtoihin. Arvonalentumisen määrä jaksotettuun hankintamenoön arvostettujen erien osalta on kirjanpitoarvon ja saamisen tulevien rahavirtojen nykyarvon erotus. Diskonttauksessa käytetään alkuperäistä efektiivistä korkokantaa. Käypään arvoon arvostetuissa erissä käypä arvo määrää arvonalentumisen. Arvonalentumiset kirjataan tulosvaikutteisesti.

Konserni myy tietyt myyntisaamisensa rahoitusyhtiöille sopimuksessa määriteltyjen limiittien puitteissa. Myytyihin saamisiin liittyvä luottoriski ja sopimusperusteiset oikeudet kyseisiin rahoitusvaroihin siirtyvät myyntihetkellä pois konsernilta. Järjestelyyn liittyvät kulut kirjataan rahoituskuluihin.

Rahoitusvelat

Rahoitusvelat luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin ja muihin rahoitusvelkoihin. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin kuuluvat ne johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa.

Konsernin liitetiedot

Luokka	Rahoitusinstrumentti	Arvostus
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	Valuuttatermiinit, valuuttaoptiot, valuutanvaihtosopimukset, korkotermiinit, korkofutuurit, korko-optiot, koronvaihtosopimukset, sähkötermiinit, kytketyt johdannaiset	Käypä arvo
Muut rahoitusvelat	Lyhyt- ja pitkäaikaiset lainat, eläkelainat, joukkovelkakirjalainat ja ostovelat	(Jaksotettu) Hankintameno

Johdannaiset (LIITETIETO 27)

Valuutta-, korko- ja hyödykejohdannaisten, valuuttaoptioiden, sijoitusrahastojen sekä julkisesti noteerattujen osakkeiden käyvät arvot saadaan toimivilta markkinoilta tilinpäätöshetken hintanoteerauksen perusteella. Muiden käypään arvoon arvostettujen rahoitusinstrumenttien arvo määritellään arvonmäärittämissä mallien avulla rahoitusmarkkinoilta saatavan tiedon perusteella.

Valuuttatermiinien arvonmuutokset lasketaan arvostamalla termiinisopimukset tilinpäätöshetken termiinkurssiin ja vertaamalla niitä termiinin tekohetken termiinkurssien kautta laskettuihin vasta-arvoihin. Korkojohdannaisten käyvät arvot määritellään käyttämällä vastaavanlaisien instrumenttien tilinpäätöspäivän markkina-arvoja. Muut johdannaiset arvostetaan tilinpäätöspäivän markkinahintaan.

Kaikki tilinpäätöshetkellä avoinna olevat johdannaiset arvostetaan käypään arvoon. Konsernitilinpäätöksessä avoimien johdannaissopimusten arvostustulokset on pääsääntöisesti kirjattu tulosvaikutteisesti. Konsernin kytkettyjen johdannaisten määrä on vähäinen.

Muut rahoitusvelat merkitään taseeseen alun perin saatujen nettovarojen arvoon vähennettynä välittömällä kuluilla. Myöhemmin rahoitusvelat arvostetaan taseeseen jaksotettuun hankintamenoon, ja saatujen nettovarojen ja lainanlyhennyksen erotus kirjataan korkokuluksi lainan juoksuaikana.

SUOJAUSLASKENTA (LIITETIETO 27)

IAS 39:n mukainen suojauslaskenta tarkoittaa laskentatapaa, jonka tarkoituksena on kohdistaa yksi tai useampi suojausinstrumentti siten, että niiden käypä arvo kumoaa kokonaisuudessaan tai osittain suojattavan erän käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset. Suojauslaskentaa sovelletaan korkoriskin, hyödykeriskin ja käyvän arvon suojauksiin.

Suojauksen tehokkuutta seurataan IAS 39:n vaatimalla tavalla. Tehokkuudella tarkoitetaan suojausinstrumentin kykyä kumota suojattavan riskin toteutumisesta johtuvat muutokset suojattavan erän käyvässä arvossa tai suojatusta liiketoimesta johtuvissa rahavirroissa. Suojaussuhteen katsotaan olevan erittäin tehokas, kun suojausinstrumentin käyvän arvon muutos kumoaa suojattavan erän rahavirtojen muutokset 80-125 -prosenttisesti. Tehokkuutta tarkastellaan sekä etu- että jälkikäteen. Tehokkuus testataan uudelleen jokaisena tilinpäätöshetkenä.

Suojauslaskenta lakkautetaan, kun suojauslaskennan kriteerit eivät enää täyty. Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut ja oman pääoman erissä esitetyt voitot tai tappiot siirretään tuloslaskelmaan tuotoiksi ja kuluiksi, mikäli suojattava kohde myydään tai erääntyy. Niiden johdannaissopimusten, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja, käyvän arvon muutoksista syntyvät voitot ja tappiot kirjataan suoraan tuloslaskelmaan.

Konserni on dokumentoinut suojaukseen ryhtyessä suojaussuhteen olemassaolon sisältäen tiedot suojausinstrumentista ja suojattavasta erästä tai liiketapahtumasta, suojattavan riskin luonteen, riskienhallinnan tavoitteet ja suojaukseen ryhtymisen strategian sekä kuvauksen tehokkuuden arvioinnista.

Rahavirtojen suojaukset

Rahavirtojen suojauksessa suojaudutaan rahavirtojen vaihtelulta, joka johtuu taseeseen merkittyyn tiettyyn omaisuuserään, velkaan tai erittäin todennäköiseen tulevaan liiketoimeen liittyvän riskin toteutumisesta. Suojausinstrumentteina rahavirran suojauksessa käytetään korko- ja hyödykejohdannaista. IAS 39:n määrittelemää rahavirtojen suojauslaskentaa sovelletaan konsernissa valikoituihin suojauskohteisiin. Rahavirtojen suojaukseen liittyvät johdannaissopimusten käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään omassa pääomassa verovaikutuksella oikaistuna, kun ne täyttävät suojauslaskennan ehdot ja kun suojauslaskenta on tehokasta. Tehoton osuus kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin. Johdannaiset, joiden osalta ei sovelleta suojauslaskentaa, kirjataan tulosvaikutteisesti rahoituseriin.

Käyvän arvon suojaukset

Käyvän arvon suojaukset liittyvät kiinteäkorkoiseen joukkovelkakirjalainaan. Suojausinstrumentteina käytetään korkojohdannaista. Käyvän arvon suojaukseen liittyvien johdannaissopimusten käyvän arvon muutos kirjataan tuloslaskelmaan ja suojauksen kohteena olevan erän kirjanpitoarvoa oikaistaan tulosvaikutteisesti siltä osin kuin suojaus on tehokas.

Konsernin liitetiedot

VARAUKSET (LIITETIETO 23)

Uudelleenjärjestelymenoja, henkilöstömenoja, ympäristövelvoitteita, oikeudellisia vaateita ja tappiollisia sopimuksia varten kirjataan varauksia, kun jonkin aikaisemman tapahtuman seurauksena on syntynyt oikeudellinen tai tosiasiallinen olemassa oleva velvoite ja on todennäköistä, että siitä aiheutuu vastaisia menoja ja velvoitteen määrä on arvioitavissa luotettavasti. Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan silloin, kun siitä on laadittu yksityiskohtainen, asianmukainen suunnitelma ja suunnitelman toimeenpano on aloitettu tai siitä on tiedotettu niille, joihin järjestely vaikuttaa.

Varauksena kirjattava määrä on niiden menojen nykyarvo, joita olemassa olevan velvoitteen täyttäminen edellyttää tilinpäätöspäivänä. Nykyarvon laskennassa käytetään ennen veroja määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä tarkasteluhetkellä rahan aika-arvosta ja kyseisestä velvoitetta koskevista erityisriskeistä.

EHDOLLISET VELAT (LIITETIETO 29)

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen velvoite, jonka olemassaolo varmistuu vasta konsernin ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman realisoituessa. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuvelvoitteen täyttämistä, tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdollinen velka esitetään liitetietona.

MYYTÄVÄNÄ OLEVAT PITKÄAIKAISET OMAISUSERÄT JA LOPETETUT TOIMINNOT

Pitkäaikaiset omaisuuserät luokitellaan myytävänä olevaksi, kun niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden myynnistä ja myynti on erittäin todennäköinen. Luokitteluhetkestä lähtien myytävänä olevat omaisuuserät arvostetaan kirjanpitoarvoonsa tai käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla sen mukaan, kumpi näistä on pienempi. Poistot näistä omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä. Myytävänä olevaksi luokiteltu pitkäaikainen omaisuuserä esitetään taseessa erillään muista omaisuuseristä.

Lopetettu toiminto on konsernin osa, josta on luovuttu tai joka on luokiteltu myytävänä olevaksi ja joka täyttää jonkin seuraavista edellytyksistä:

- se on merkittävä erillinen liiketoimintayksikkö tai maantieteellistä aluetta edustava yksikkö
- se on osa yhtä koordinoitua suunnitelmaa, joka koskee luopumista erillisestä keskeisestä liiketoiminta-alueesta, tai maantieteellisestä toiminta-alueesta, tai
- se on tytäryritys, joka on hankittu yksinomaan tarkoituksena myydä se edelleen.

Lopetetun toiminnon tulos esitetään omana eränään konsernin tuloslaskelmassa ja laajassa tuloslaskelmassa. Myytävänä olevat omaisuuserät ja niihin liittyvät muihin laajan tuloksen eriin kirjatut erät esitetään taseessa erillään muista eristä.

MUIDEN KUIN RAHOITUSVAROJEN ARVON ALENTUMINEN (LIITETIETO 11)

Konserni arvioi jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä, onko viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo saattaa olla alentunut. Mikäli viitteitä arvonalentumisesta ilmenee, arvioidaan omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä kerrytettävissä oleva rahamäärä käyttöarvon tai myytäessä saatavan nettomyyntihinnan perusteella. Vuosittaiset arvonalentumistestit tehdään aina liikearvoille ja sellaisille aineettomille hyödykkeille, jotka eivät ole vielä valmiita käytettäväksi.

Rahavirtaa tuottavaksi yksiköksi on määritelty toimintasegmentti. Toimintasegmentit ovat Pulp & Paper, Oil & Mining ja Municipal & Industrial. Kahta tai useampaa toimintasegmenttiä ei ole yhdistetty yhteen raportoitavaan segmenttiin. Liikearvon arvonalentuminen testataan vertaamalla raportoitavien segmenttien (Pulp & Paper, Oil & Mining ja Municipal & Industrial) kerrytettävissä olevaa rahamäärää sen kirjanpitoarvoon. Konsernilla ei ole muita rajoittamattoman taloudellisen vaikutusajan omaavia aineettomia hyödykkeitä kuin liikearvo. Liikearvot on kohdistettu raportoitaville segmenteille.

Raportoitavien segmenttien kerrytettävissä oleva rahamäärä on määritelty käyttöarvona, jonka muodostavat yksikköön tulevat diskontatut vastaiset rahavirrat. Vastaisia rahavirtoja koskevat arviot perustuvat omaisuuserän jatkuvalla käytöllä ja liiketoimintajohdon viimeisimmille viisivuotisenusteilte. Ennustejakson jälkeiset rahavirrat on ekstrapoloitu olettaen vuosittaisen kasvun olevan nolla. Rahavirta-arviot eivät sisällä omaisuuserien suorituskyvyn paranemisen, investointien tai vastaisten uudelleenjärjestelyjen vaikutuksia.

Arvonalentumistappio kirjataan siinä tapauksessa, että omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä on pienempi kuin sen kirjanpitoarvo. Arvonalentumistappio kirjataan tuloslaskelmaan. Arvonalentumistestien yksityiskohdista on annettu tietoa liitetiedossa 11.

Jos viimeisimmän arvonalentumistappion kirjaamisen jälkeen on tapahtunut positiivinen muutos kerrytettävästä rahamäärästä tehdyissä arvioissa, peruutetaan aikaisempina vuosina tehty arvonalentumiskirjaus korkeintaan siihen arvoon asti, joka omaisuuserälle olisi määritetty, jos siitä ei olisi aikaisempina vuosina kirjattu arvonalentumistappiota. Liikearvosta kirjattuja arvonalentumistappioita ei peruuteta.

PÄÄSTÖOIKEUDET (LIITETIETO 30)

EU:n päästökauppajärjestelmän piirissä on konsernista Helsingborgin toimipaikka Ruotsissa. Päästöoikeudet käsitellään hankintamenojen arvostettavina aineettomina hyödykkeinä. Ilmaiseksi saadut päästöoikeudet on arvostettu nimellisarvoon

Konsernin liitetiedot

(nollan suuruisiksi). Varaus päästöoikeuksien palautusveloitteen täyttämiseksi kirjataan, elleivät vastikkeetta saadut päästöoikeudet riitä kattamaan todellisten päästöjen määrää. Konsernin taseessa ei ole päästöoikeuksiin liittyviä eriä, mikäli toteutuneet päästöt alittavat vastikkeetta saatujen päästöoikeuksien määrän ja päästöoikeuksia ei ole ostettu markkinoilta.

OMAT OSAKKEET (LIITETIETO 18)

Omien osakkeiden hankinta siihen liittyvine menoineen on esitetty konsernitilinpäätöksessä oman pääoman vähennyksenä.

OSINGONJAKO

Hallituksen yhtiökokoukselle ehdottamaa osinkoa ei vähennetä jakokelpoisesta omasta pääomasta ennen yhtiökokouksen hyväksyntää.

OSAKEKOHTAINEN TULOS (LIITETIETO 10)

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön omistajille kuuluva tulos tilikauden aikana ulkona olleiden osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla, lukuun ottamatta Kemira Oyj:n hallussa pitämiä omia osakkeita. Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos lasketaan käyttämällä keskimääräistä painotettua osakemäärää huomioiden kaikkien laimentavien potentiaalisten osakkeiden laimentava vaikutus, kuten osakepohjaisen palkitsemisjärjestelmän osakkeet.

KESKEISET KIRJANPIDOLLISET ARVIOT JA HARKINTAAN PERUSTUVAT RATKAISUT

Tehtyjä arvioita ja harkintaan perustuvia ratkaisuja arvioidaan jatkuvasti, ja ne perustuvat aikaisempaan kokemukseen ja muihin tekijöihin, kuten tulevaisuuden tapahtumia koskeviin odotuksiin, joiden uskotaan olevan olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisia.

Konsernissa tehdään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia. Niiden pohjalta tehtävät kirjanpidolliset arviot vastaavat lähtökohtaisesti vain harvoin tosiasiallisia tuloksia. Seuraavassa käsitellään arvioita ja oletuksia, joihin liittyy merkittävä riski varojen ja velkojen kirjanpitoarvon olennaisesta muuttumisesta seuraavan tilikauden aikana.

Liikearvon arvioitu arvon alentuminen

Liikearvon ja muun omaisuuden arvonalentumistestien yhteydessä määritellään tulevia rahavirtoja, jotka perustuvat tärkeimmiltä oletuksiltaan bruttokatetasoihin, diskonttaus korkoon ja ennusteiden ajanjaksoon. Huomattava negatiivinen kehitys rahavirtojen toteutumisessa ja korkokehityksessä voi johtaa arvonalentumisen kirjaustarpeeseen. Lisätietoja liikearvon arvonalentumistestauksessa käytetyistä oletuksista sekä herkkyyksianalyyseistä esitetään liitetiedossa 11.

PVO -konsernin osakkeiden arvioitu käypä arvo

Konsernin sijoitukset sisältävät noteeraamattomia osakkeita, joista arvoltaan suurin on yhtiön omistus PVO -konsernissa. Käytössä olevat osakkeet on arvostettu käypään arvoon, joka perustuu sähkön hinnan ja omakustannushinnan erotuksen diskontattuun rahavirtaan. Todellinen käyvän arvon kehitys voi poiketa tehdyistä arvioista mm. sähkön hinnan, inflaation, ennusteiden ajanjakson tai diskonttauskoron takia. Lisätietoja PVO -konsernin käyvän arvon määräytymisestä esitetään liitetiedossa 14.

Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt

Etuuspohjaisten eläkevastuiden määrittämiseen liittyy useita vakuutusmatemaattisia oletuksia, joiden huomattavat muutokset voivat vaikuttaa eläkevelan ja eläkekulujen suuruuteen. Vakuutusmatemaattiset laskelmat sisältävät johdon antamia oletuksia, kuten diskonttauskoron, palkankorotus- ja työsuhteiden päättävyysoletukset. Eläkevastuun laskevat yhtiöstä riippumattomat vakuutusmatemaattikot. Liitetiedossa 22 on tarkempia tietoja etuuspohjaisten eläkkeiden laskennassa käytetyistä oletuksista.

Ympäristövaraukset

Ympäristövarausten kirjaaminen tilinpäätökseen edellyttää johdon arviota, koska varauksiin liittyvien veloitteiden tarkka euromäärä ei ole tilinpäätöstä laadittaessa selvillä. Varaukset on esitetty liitetiedossa 23.

Laskennalliset verot

Verotuksellisiin tappioihin tai muihin eriin liittyvien laskennallisten verosaamisten kirjaamista varten johto arvioi määrän, jonka verran yhtiöille todennäköisesti syntyy verotettavaa tuloa, niin että verosaamiset pystytään hyödyntämään. Todellinen tuloskehitys voi poiketa arviosta, jolloin muutos vaikuttaa tulevien tilikausien veroihin. Laskennalliset verot on esitetty liitetiedossa 21.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

2. SEGMENTTITIEDOT

Segmenttiedoissa esitettävät raportoivat segmentit ovat:

Pulp & Paper

Pulp & Paper -segmentti auttaa ainutlaatuisen kemikaaliosaamisensa avulla massan- ja paperinvalmistajia innovoimaan ja tehostamaan toimintaansa. Segmentti kehittää ja myy uusia, asiakkaiden tarpeet täyttäviä tuotteita ja pyrkii varmistamaan, että sillä on johtava paperikoneen märänpään tuote- ja palveluvalikoima, joka keskittyy pakkauskartonkiin ja pehmopaperiin.

Oil & Mining

Oil & Mining -segmentti tarjoaa ainutlaatuisen yhdistelmän innovatiivisia kemikaaleja ja sovellusosaamista, joilla tehostetaan prosesseja ja parannetaan öljyn, kaasun ja metallien talteenoton saantoa. Perusteellisen erotusprosessiosaamisensa avulla segmentti räätälöi ratkaisuja veden hallintaan ja uudelleenkäyttöön.

Municipal & Industrial

Municipal & Industrial -segmentti on raaka- ja jätevedenkäsittelyn vesikemikaalien johtava toimittaja EMEA-alueella ja Pohjois-Amerikassa ja etsii kasvumahdollisuuksia kehittyvillä markkinoilla. Kilpailukyiset ja tehokkaat tuotteet sekä lisäarvoa tuottava sovellustuki auttavat segmentin kunnallisia ja teollisia asiakkaita tehostamaan omaa vedenkäsittelyään.

SEGMENTTIRAPORTOINTI

Segmenttiedot esitetään perustuen konsernin sisäiseen organisaatioon ja raportointirakenteeseen. Kemiran johto arvioi segmenttien taloudellista suoriutumista perustuen operatiiviseen käyttökatteeseen ja operatiiviseen liikevoittoon sekä muilla tunnusluvuilla. Segmenttien varat ja velat käsittävät ne varat ja velat, jotka ovat suoraan tai perustellusti kohdistettavissa segmenteille. Segmenttien varoihin on laskettu aineelliset ja aineettomat hyödykkeet, osuudet osakkuusyrityksissä, vaihto-omaisuus ja lyhytaikaiset korottomat saamiset. Segmenttien velkoihin sisältyvät lyhytaikaiset korottomat velat. Maantieteellisesti Kemiran toiminta on jaettu kolmeen alueeseen: Eurooppa, Lähi-itä ja Afrikka (EMEA), Amerikka (Americas) ja Aasia ja Tyynenmeren alue (APAC).

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

TULOSLASKELMAN ERÄT

2016	Pulp & Paper	Oil & Mining	Municipal & Industrial	Konserni
Liikevaihto ¹⁾	1 457,3	309,5	596,5	2 363,3
Käyttökate ²⁾	187,8	11,6	84,8	284,2
Poistot ja arvonalentumiset	-86,2	-23,7	-27,3	-137,2
Liikevoitto ²⁾	101,6	-12,1	57,5	147,0
Rahoituskulut, netto				-19,1
Osuus osakkuusyritysten tuloksista				0,1
Voitto ennen veroja				128,0
Tuloverot				-30,1
Tilikauden tulos				97,9

¹⁾ Liikevaihto muodostuu pääosin tuotteiden myynnistä ja ainoastaan myynnistä ulkopuolisille asiakkaille, eikä segmenttien välillä ole sisäistä liikevaihtoa.

²⁾ Sisältävät vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä.

VERTAILUKELPOISUUTEEN VAIKUTTAVAT ERÄT KÄYTTÖKATTEESSA JA LIIKEVOITTOSSA

Operatiivinen käyttökate	195,3	18,4	88,8	302,5
Uudelleenjärjestely- ja kustannussäästöohjelmat				-5,8
Transaktio- ja integraatiokulut yrityshankinnoissa				-5,0
Liiketoimintojen ja omaisuuden myynti				0,5
Muut erät				-8,0
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät yhteensä	-7,5	-6,8	-4,0	-18,3
Käyttökate	187,8	11,6	84,8	284,2
Operatiivinen liikevoitto	111,6	-3,8	62,3	170,1
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät käyttökatteessa	-7,5	-6,8	-4,0	-18,3
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät poistoissa ja arvonalentumisissa	-2,5	-1,5	-0,8	-4,8
Liikevoitto	101,6	-12,1	57,5	147,0

TASEEN ERÄT

Segmentin varat	1 364,7	345,8	430,8	2 141,3
Täsmäytys raportoituihin varoihin konsernin taseessa:				
Myytavissä olevat rahoitusvarat				202,5
Laskennalliset verosaamiset				27,5
Muut sijoitukset				4,4
Saamiset etuus pohjaisista eläkejärjestelyistä				32,1
Muut varat				39,7
Rahavarat				173,4
Varat yhteensä				2 620,9
Segmentin velat	231,3	65,1	95,2	391,6
Täsmäytys raportoituihin velkoihin konsernin taseessa:				
Pitkäaikaiset korolliset velat				649,5
Lyhytaikaiset korolliset velat				157,9
Muut velat				239,0
Velat yhteensä				1 438,0

MUUT ERÄT

Sidottu pääoma segmenteittäin (31.12.)	1 133,4	280,7	335,6	1 749,7
Sidottu pääoma segmenteittäin (12 kuukauden liukuva keskiarvo)	1 111,8	274,5	330,7	1 718,2
Operatiivinen ROCE, %	10,0	-1,4	18,8	9,9
Investoinnit	125,1	38,0	47,5	210,6

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

TULOSLASKELMAN ERÄT

2015	Pulp & Paper	Oil & Mining	Municipal & Industrial	Konserni
Liikevaihto ¹⁾	1 417,3	350,1	605,7	2 373,1
Käyttökate ²⁾	157,1	30,8	75,9	263,8
Poistot ja arvonalentumiset	-74,5	-27,9	-28,8	-131,2
Liikevoitto ²⁾	82,6	2,9	47,1	132,6
Rahoituskulut, netto				-30,8
Osuus osakkuusyritysten tuloksista				0,3
Voitto ennen veroja				102,1
Tuloverot				-24,9
Tilikauden tulos				77,2

¹⁾ Liikevaihto muodostuu pääosin tuotteiden myynnistä ja ainoastaan myynnistä ulkopuolisille asiakkaille, eikä segmenttien välillä ole sisäistä liikevaihtoa.

²⁾ Sisältävät vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä.

VERTAILUKELPOISUUTEEN VAIKUTTAVAT ERÄT KÄYTTÖKATTEESSA JA LIIKEVOITOSSA

Operatiivinen käyttökate	171,0	33,5	82,8	287,3
Uudelleenjärjestely- ja kustannussäästöohjelmat				-5,7
Transaktio- ja integraatiokulut yrityshankinnoissa				-13,0
Liiketoimintojen ja omaisuuden myynti				-1,8
Muut erät				-3,0
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät yhteensä	-13,9	-2,7	-6,9	-23,5
Käyttökate	157,1	30,8	75,9	263,8
Operatiivinen liikevoitto	96,8	11,1	55,2	163,1
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät käyttökatteessa	-13,9	-2,7	-6,9	-23,5
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät poistoissa ja arvonalentumisissa	-0,3	-5,5	-1,2	-7,0
Liikevoitto	82,6	2,9	47,1	132,6

TASEEN ERÄT

Segmentin varat	1 304,0	333,3	415,9	2 053,2
Täsmäytys raportoituihin varoihin konsernin taseessa:				
Myytavissä olevat rahoitusvarat				271,6
Laskennalliset verosaamiset				29,5
Muut sijoitukset				5,8
Saamiset etuusperusteisista eläkejärjestelyistä				48,9
Muut varat				34,7
Rahavarat				151,5
Varat yhteensä				2 595,2
Segmentin velat	214,4	56,6	94,8	365,8
Täsmäytys raportoituihin velkoihin konsernin taseessa:				
Pitkäaikaiset korolliset velat				670,9
Lyhytaikaiset korolliset velat				122,7
Muut velat				242,6
Velat yhteensä				1 402,0

MUUT ERÄT

Sidottu pääoma segmentteittäin (31.12.)	1 089,6	276,7	321,1	1 687,4
Sidottu pääoma segmentteittäin (12 kuukauden liukuva keskiarvo)	1 068,6	271,4	320,2	1 659,5
Operatiivinen ROCE, %	9,1	4,1	17,2	9,8
Investoinnit	240,1	30,8	34,2	305,1

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

MAANTIETEELLISIÄ ALUEITA KOSKEVAT TIEDOT

Liikevaihto asiakkaan maantieteellisen sijainnin mukaan	2016	2015
Suomi, kotipaikkavaltio	334,7	334,8
Muu Eurooppa, Lähi-itä ja Afrikka	904,6	906,0
Americas -alue	896,3	935,9
APAC -alue	227,7	196,4
Yhteensä	2 363,3	2 373,1

Pitkäaikaiset varat maantieteellisen sijainnin mukaan	2016	2015
Suomi, kotipaikkavaltio	660,1	710,1
Muu Eurooppa, Lähi-itä ja Afrikka	459,4	441,1
Americas -alue	504,4	477,3
APAC -alue	138,1	118,1
Yhteensä	1 762,0	1 746,6

Tiedot merkittävistä asiakkaista

Konsernilla on useita merkittäviä asiakkaita. Yhdeltäkään yksittäiseltä ulkopuoliselta asiakkaalta ei ole kertynyt vähintään 10 % liikevaihdosta vuosina 2016 tai 2015.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

3. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

	2016	2015
Pitkäaikaisten varojen myyntivoitot	0,9	1,0
Vuokratuotot	1,2	1,5
Palvelut	2,6	2,3
Romun ja jätteen myynti	0,1	0,1
Royalty-, knowhow- ja lisenssituotot	0,0	0,1
Muut liiketoiminnan tuotot	0,3	2,1
Yhteensä	5,1	7,1

4. LIIKETOIMINNAN KULUT

	2016	2015
Valmisteverastojen muutos (varaston lisäys + / vähennys -)	3,6	11,0
Valmistus omaan käyttöön ¹⁾	-2,7	-2,3
Yhteensä	0,9	8,7

Materiaalit ja palvelut ²⁾

Aineet ja tarvikkeet		
Ostot tilikauden aikana	1 389,0	1 426,8
Aine- ja tarvikevarastojen muutos (varaston lisäys + / vähennys -)	6,3	-1,4
Ulkopuoliset palvelut	36,7	33,8
Yhteensä	1 432,0	1 459,2

Henkilöstökulut

364,6 356,0

Liiketoiminnan muut kulut ²⁾

Vuokrat	53,6	47,6
Pitkäaikaisten varojen myyntitappiot	0,0	0,1
Muut liiketoiminnan kulut ³⁾	233,1	244,8
Yhteensä	286,7	292,5

Liiketoiminnan kulut yhteensä **2 084,2** 2 116,4

¹⁾ Valmistus omaan käyttöön sisältää lähinnä pitkäaikaisten varojen hankintoihin kohdistuvia palkka- ja henkilömenoja sekä varastosta otettuja aineita ja tarvikkeita.

²⁾ Konserni on tarkentanut erien esittämistapaa ja vuosi 2015 on muutettu takautuvasti.

³⁾ Vuonna 2016 muihin liiketoiminnan kuluihin sisältyy tutkimus- ja kehittämismenoja 32,1 milj. euroa (31,9) mukaan lukien saadut avustukset. Saadut avustukset olivat 0,8 milj. euroa (1,2). Nämä vähentävät tutkimus- ja kehittämismenoja.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

	Liite	2016	2015
HENKILÖSTÖKULUT			
Palkat ja palkkiot			
Palkat		280,7	274,4
Kemira Oyj:n toimitusjohtajan ja hallituksen jäsenten palkat	31	1,9	1,1
Osakeperusteiset maksut	5	2,3	2,1
Yhteensä		284,9	277,6
Henkilösivukulut			
Kulut etuusperusteisistä järjestelyistä	22	3,6	3,4
Eläkekulut maksupohjaisista järjestelyistä		22,5	20,8
Muut henkilösivukulut		53,6	54,2
Yhteensä		79,7	78,4
Henkilöstökulut yhteensä		364,6	356,0
HENKILÖMÄÄRÄ			
Henkilömäärä keskimäärin maantieteellisen sijainnin mukaan			
EMEA-alue		2 609	2 536
Americas-alue		1 578	1 550
APAC-alue		615	473
Yhteensä		4 802	4 559
Henkilömäärä Suomessa keskimäärin		807	793
Henkilömäärä Suomen ulkopuolella keskimäärin		3 995	3 766
Yhteensä		4 802	4 559
Henkilömäärä 31.12.		4 818	4 685
TILINTARKASTUSYHTEISÖ DELOITTE & TOUCHE OY:N PALKKIOT JA PALVELUT			
Tilintarkastuspalkkiot		1,5	1,5
Palkkiot veropalveluista		0,2	0,3
Palkkiot muista palveluista		0,4	0,5
Yhteensä		2,1	2,3

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

5. OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

OSAKEPOHJAINEN KANNUSTINJÄRJESTELMÄ 2015-2017

Kemiran osakepalkkiojärjestelmässä on kolme ansaintajaksoa: kalenterivuodet 2015, 2016 ja 2017. Kemiran hallitus päättää järjestelmän ansaintakriteerit ja kullekin kriteerille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Osakepalkkiojärjestelmän palkkioiden toteutuminen ansaintajaksolta 2015 ja 2016 perustuivat konsernin liikevaihtoon ja operatiiviseen käyttökateprosenttiin. Osakepalkkiojärjestelmän 2015 ehtojen mukaisesti 84 avainhenkilöille luovutettiin 294 445 osaketta. Osakepalkkiojärjestelmän 2016 osalta asetettuja tavoitteita ei saavutettu, joten palkkioita ei makseta.

Palkkiot ansaintajaksolta maksetaan osittain Kemiran osakkeina ja osittain rahana. Rahaosuudella pyritään kattamaan palkkiosta osallistujalle aiheutuvia veroja ja veronluonteisia maksuja. Mikäli osallistujan työ- tai toimosuhde päättyy ennen palkkion maksamista, palkkiota ei pääsääntöisesti makseta.

Palkkiona maksettuja osakkeita ei saa luovuttaa sitouttamisjakson aikana, joka päättyy kahden vuoden kuluttua ansaintajakson päättymisestä. Mikäli osallistujan työ- tai toimosuhde päättyy sitouttamisjakson aikana, hänen on pääsääntöisesti palautettava palkkiona annetut osakkeet vastikkeetta.

Osakepalkkiojärjestelmä 2015

Ansaintajakson 2015 palkkioiden käyvän arvon keskeiset oletukset on esitetty seuraavassa taulukossa.

Ansaintajakso (kalenterivuosi)	2015
Osakkeiden omistusvelvollisuus	2 vuotta
Luovutettujen osakkeiden määrä (31.12.2016)	292 572
Osallistujien lukumäärä (31.12.2016)	83

OSAKEPERUSTEISTEN MAKSUJEN VAIKUTUS LIIKEVOITTOON

	2016	2015
Osakkeina maksettavat palkkiot	0,9	0,9
Rahana maksettavat palkkiot	1,4	1,2
Yhteensä	2,3	2,1

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

6. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

	2016	2015
Poistot aineettomista hyödykkeistä		
Muut aineettomat hyödykkeet ¹⁾	26,6	25,7
Kehittämismenot	1,7	3,8
Yhteensä	28,3	29,5
Poistot aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä		
Rakennukset ja rakennelmat	16,9	16,2
Koneet ja kalusto	81,7	78,1
Muut aineelliset hyödykkeet	5,5	5,9
Yhteensä	104,1	100,2
Arvonalentumiset aineettomista hyödykkeistä ja aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä		
Muut aineettomat hyödykkeet	1,8	0,0
Liikearvo	0,1	0,8
Maa-alueet	0,4	0,7
Rakennukset ja rakennelmat	0,3	0,0
Koneet ja kalusto	2,2	0,0
Yhteensä	4,8	1,5
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	137,2	131,2

¹⁾ Sisältää tilikaudelta 2016 aineettomien hyödykkeiden poistoja 14,0 (7,4) miljoonaa euroa, jotka liittyvät AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoiminnan, Soto Industries LLC:n ja Polymer Services LLC:n hankintoihin. Lisätietoja hankinnoista on esitetty liitetiedoissa 12 ja 26. Yhteensä liiketoimintojen hankinnoista syntyneitä aineettomien hyödykkeiden poistoja on kirjattu 19,2 miljoonaa euroa (12,6) tilikaudella 2016.

Liikearvon arvonalentumistestaus on esitetty liitetiedossa 11.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

7. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

	2016	2015
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot	0,1	0,0
Korkotuotot		
Korkotuotot lainoista ja saamisista ¹⁾	1,7	4,0
Korkotuotot käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatuista rahoitusvaroista	0,4	0,7
Muut rahoitustuotot ²⁾	7,3	0,4
Yhteensä	9,5	5,1
Rahoituskulut		
Korkokulut		
Korkokulut muista veloista	-19,9	-17,7
Korkokulut käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatuista rahoitusveloista	-3,8	-7,7
Muut rahoituskulut ³⁾	-3,8	-8,5
Yhteensä	-27,5	-33,9
Kurssierot		
Kurssierot käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatuista varoista ja veloista	-1,9	0,0
Lainoista ja saamisista	-3,0	-1,7
Muista veloista	3,8	-0,3
Yhteensä	-1,1	-2,0
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-19,1	-30,8
Nettorahoituskulut liikevaihdosta %	0,8	1,3
Nettokorot liikevaihdosta %	0,9	0,9
Suojauslaskennan piirissä olevista rahoitusinstrumenteista aiheutuneet muutokset laajassa tuloslaskelmassa		
Rahavirran suojaus: laajaan tuloslaskelmaan merkitty määrä	8,5	-2,5
Yhteensä	8,5	-2,5
Kurssierot		
Realisoituneet	0,3	-5,1
Realisoitumattomat	-1,4	3,1
Yhteensä	-1,1	-2,0

¹⁾ Vuonna 2015 veroista johtuvia korkotuottoja oli 3 milj. euroa.

²⁾ Vuosi 2016 sisältää myyntivoittoa Pohjolan Voima Oy:n osakeista 5 milj. euroa ja sähkönsuojauksesta käyvän arvon muutosta 2,2 milj. euroa.

³⁾ Vuosi 2015 sisältää Teollisuuden Voima Oy:hin liittyvän osakaslainan alaskirjauksen -2,3 milj. euroa ja sähkönsuojauksesta käyvän arvon muutosta -0,8 milj. euroa.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

8. OSUUDET OSAKKUUSYRITYKSISSÄ

	2016	2015
Kirjanpitoarvo 1.1.	1,2	0,9
Saadut osingot	-0,1	0,0
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	0,1	0,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	1,2	1,2

Konsernilla ei ole merkittäviä yksittäisiä osakkuusyrityksiä. Konsernin osakkuusyritykset ja osuudet osakkuusyrityksistä on esitetty liitetiedossa 33.

Seuraavassa taulukossa esitetään yhteenveto osakkuusyritysten taloudellisesta informaatiosta. Esitetyt luvut vastaavat osakkuusyritysten tilinpäätöksessä esitettyjä lukuja, eivät siis Kemira konsernin osuutta.

	2016	2015
Varat	19,3	21,4
Velat	17,4	19,2
Liikevaihto	6,6	7,5
Tilikauden voitto (+) / tappio (-)	0,2	0,5

Osakkuusyritysten kanssa toteutetut lähipiiri liiketoimet on esitetty liitetiedossa 31.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

9. TULOVEROT

	2016	2015
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot	-19,6	-24,2
Edellisten tilikausien verot	-1,8	4,8
Laskennallisten verojen muutos	-8,7	-5,5
Yhteensä	-30,1	-24,9

Tytäryhtiöillä on verotappioita 108,1 milj. euroa (143,9), joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista. Tilikauden aikana tytäryhtiöiden verotarkastusten lopputulokset eivät ole vielä tiedossa. Aikaisempien vuosien verotarkastukset eivät ole johtaneet olennaisiin muutoksiin. Lisäksi konsernilla on Suomessa vireillä veroriita hallinto-oikeudessa, mikä johtuu Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön valituksesta. Mahdollisesta epäsuotuisasta päätöksestä ei aiheudu kirjattavia eriä konsernille.

Konsernilla on laajaan kansainväliseen liiketoimintaan liittyen jatkuvasti meneillään useita verotarkastuksia. Vuoden 2016 aikaisten verotarkastusten lopputulokset eivät ole vielä tiedossa. Aikaisempien vuosien verotarkastukset eivät ole johtaneet olennaisiin muutoksiin. Lisäksi konsernilla on Suomessa vireillä veroriita hallinto-oikeudessa, mikä johtuu Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön valituksesta. Mahdollisesta epäsuotuisasta päätöksestä ei aiheudu kirjattavia eriä konsernille.

TULOSLASKELMAN VEROKULUN JA KONSERNIN KOTIMAAN VEROKANNALLA LASKETTUJEN VEROJEN VÄLINEN TÄSMÄYTYYS

	2016	2015
Voitto ennen veroja	128,0	102,1
Verot emoyhtiön verokannan mukaan 20 %	-25,6	-20,4
Ulkomaisten tytäryhtiöiden verokantojen vaikutus	-3,0	2,0
Verovapaat tulot ja vähennyskelvottomat kulut	-2,9	-1,2
Osakkuusyritysten vaikutus	0,0	0,1
Verotappiot	-5,5	-7,4
Edellisten tilikausien verot	-1,8	4,8
Verokantamuutoksien vaikutus	-0,2	0,0
Aikaisempien tilikausien lähdeverojen käyttäminen	3,1	0,0
Aikaisempien tilikausien laskennallisten verojen muutos	5,8	-2,8
Muut	0,0	0,0
Tuloverot tuloslaskelmassa	-30,1	-24,9

MUIHIN LAAJAN TULOKSEN ERIIN LIITTYVÄT VEROT

	2016			2015		
	Ennen veroja	Verokulu (-) / -tuotto (+)	Verojen jälkeen	Ennen veroja	Verokulu (-) / -tuotto (+)	Verojen jälkeen
Myytäväissä olevat rahoitusvarat	-39,5	7,9	-31,6	-26,3	5,3	-21,0
Muuntoerot	23,4	-12,1	11,3	26,2	0,0	26,2
Rahavirran suojaus	10,6	-2,1	8,5	-3,1	0,6	-2,5
Etuuspohjaisten järjestelyiden uudelleenarvostus	-17,3	6,6	-10,7	44,8	-8,9	35,9
Muut laajan tuloksen erät	-22,8	0,3	-22,5	41,6	-3,0	38,6

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

10. OSAKEKOHTAINEN TULOS

	2016	2015
Osakekohtainen tulos, laimentamaton		
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos	91,8	71,0
Keskimääräinen painotettu osakemäärä ¹⁾	152 314 390	152 059 309
Laimentamaton osakekohtainen tulos, euroa	0,60	0,47
Osakekohtainen tulos, laimennettu		
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos	91,8	71,0
Keskimääräinen painotettu osakemäärä ¹⁾	152 314 390	152 059 309
Oikaisut:		
Osakepohjaisen palkitsemisjärjestelmän perusteella mahdollisesti liikkeelle laskettavat omat osakkeet	211 454	335 317
Keskimääräinen painotettu osakemäärä laimennettua osakekohtaista tulosta laskettaessa	152 525 844	152 394 626
Laimennettu osakekohtainen tulos, euroa	0,60	0,47

¹⁾ Osakkeiden keskimääräinen painotettu lukumäärä, joka ei sisällä konsernin hallussa olevia omia osakkeita.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

11. LIIKEARVO

	Liite	2016	2015
Kirjanpitoarvo 1.1.		518,3	485,6
Tytäryritysten hankinnat ja liiketoimintakaupat ¹⁾	26	0,0	21,3
Vähennykset ja muut muutokset		-0,1	-0,8
Valuuttakurssierot		4,2	12,2
Kirjanpitoarvo 31.12.		522,4	518,3

¹⁾ Vuonna 2015 liikearvo on kasvanut 21,3 milj. euroa liittyen AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoimintojen hankintaan.

ARVONALENTUMISTESTAUS

Konserni tekee liikearvon testauksen vuosittain 30.9. arvonalentumisen varalta, tai kun esiintyy viite siitä, että kerrytettävissä oleva rahamäärä saattaa olla alle kirjanpitoarvon. Rahavirtaa tuottavien yksikköjen kerrytettävissä olevat rahamäärät perustuvat käyttöarvolaskelmiin. Käyttöarvolaskelmissa käytetyt keskeiset oletukset ovat pitkän aikavälin kasvuvauhti ja diskonttauskorko. Vuonna 2016 arvonalentumistestauslaskelma ei osoittanut arvonalentumista (2015: ei arvonalentumista).

Liikearvo on kohdistettu kolmelle itsenäiselle rahavirtaa tuottavalle yksikölle, jotka ovat konsernin raportoitavat segmentit. Raportoitava segmentti on alin taso, jolla konserni seuraa liikearvoa sisäistä raportointia varten. Konsernin kolme raportoitavaa segmenttiä ovat Pulp & Paper, Oil & Mining ja Municipal & Industrial. Yhteenveto testatuista kirjanpitoarvoista ja liikearvosta konsernin raportoitavilla segmenteillä on esitetty seuraavassa taulukossa.

	31.12.2016	
	Kirjanpitoarvo	josta liikearvoa
Pulp & Paper	1 086	360
Oil & Mining	282	83
Municipal & Industrial	302	79
Yhteensä	1 670	522

	31.12.2015	
	Kirjanpitoarvo	josta liikearvoa
Pulp & Paper	1 025	357
Oil & Mining	255	83
Municipal & Industrial	300	78
Yhteensä	1 580	518

KESKEISET OLETUKSET LIIKEARVON ARVONALENTUMISTESTAUKSESSA

PITKÄN AIKAVÄLIN KASVUVAUHTI

Pitkän aikavälin kasvuvauhtia käytetään liikearvon arvonalentumistestauksessa. Pitkän aikavälin kasvuvauhdin oletuksena on käytetty konsernin laatimia ja ylimmän johdon hyväksymiä rahavirtaennusteita viiden vuoden ennustejaksolta. Rahavirtojen kasvuennusteet heijastavat ylimmän johdon näkemystä myynnin ja kustannuserien kehittymisestä ennustejakson aikana. Viisivuotisen ennustejakson jälkeiset rahavirrat on ekstrapoloitu olettaen kasvuvauhdin olevan nolla.

DISKONTTAUSKORKO

Diskonttauskorot perustuvat oikaistuun konsernin pääoman keskimääräiseen kustannukseen (WACC) ennen veroja. Riskioikaistu WACC on määritelty jokaiselle rahavirtaa tuottavalle yksikölle erikseen. Laskelmissa käytetyt diskonttauskorot konsernin raportoitavilla segmenteillä on esitetty seuraavassa taulukossa.

%	2016	2015
Pulp & Paper	6,5	6,1
Oil & Mining	6,8	6,7
Municipal & Industrial	6,5	5,4

HERKKYYSANALYYSI

Herkkyyshanalyysi on tehty oletuksilla sekä ennustekauden aikaisten rahavirtojen että ennustejakson jälkeisten rahavirtojen kasvuvauhdin heikkenemisen suhteen. Lisäksi on huomioitu oletamus yleisen korkotason noususta sekä kannattavuuden heikkeneminen. Jos rahavirrat pienenevät 10 % tai diskonttauskorko kasvaa 2 prosenttiyksikköä, ei näistä aiheudu arvonalentumiskirjausta mihinkään raportoitavaan segmenttiin.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

12. MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

2016	Kehittämismenot	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	47,2	208,5	12,8	268,5
Lisäykset		22,8	-8,5	14,3
Tytäryritysten hankinnat ja liiketoimintakaupat		-4,0		-4,0
Vähennykset ja muut muutokset		-6,6	-0,1	-6,7
Valuuttakurssierot		1,5		1,5
Hankintameno 31.12.	47,2	222,2	4,2	273,6
Kertyneet poistot 1.1.	-45,5	-88,3		-133,8
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		6,8		6,8
Tilikauden poistot	-1,7	-26,9		-28,6
Arvon alentumiset		-1,8		-1,8
Valuuttakurssierot		-0,3		-0,3
Kertyneet poistot 31.12.	-47,2	-110,5		-157,7
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,0	111,7	4,2	115,9
2015	Kehittämismenot	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	47,2	185,9	13,5	246,6
Lisäykset		8,8	2,6	11,4
Tytäryritysten hankinnat ja liiketoimintakaupat ¹⁾		75,6	-0,1	75,5
Vähennykset ja muut muutokset		-62,8	-3,7	-66,5
Valuuttakurssierot		1,0	0,5	1,5
Hankintameno 31.12.	47,2	208,5	12,8	268,5
Kertyneet poistot 1.1.	-41,7	-128,6		-170,3
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		66,6		66,6
Tilikauden poistot	-3,8	-25,7		-29,5
Valuuttakurssierot		-0,6		-0,6
Kertyneet poistot 31.12.	-45,5	-88,3		-133,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	1,7	120,2	12,8	134,7

¹⁾ Muut aineettomat hyödykkeet sisältävät AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoimintojen, Soto Industries LLC:n ja Polymer Services LLC:n hankintojen perusteella aineettomiin hyödykkeisiin kohdistettuja asiakassuhteita, kilpailukieltosopimuksia, patenteja ja teknologiaa, joiden hankintameno on 75,6 milj. euroa.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

13. AINEELLISET KÄYTTÖMAISUUSHYÖDYKKEET

2016	Maa-alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat ¹⁾	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	54,5	446,3	1 319,2	54,7	127,8	2 002,5
Lisäykset		39,0	130,4	6,5	22,4	198,3
Vähennykset ja muut muutokset	-0,6	-2,2	-0,5	-0,7	-0,7	-4,7
Uudelleenryhmittelyt		0,1	4,2	0,4	-4,7	0,0
Valuuttakurssierot	-0,8	-2,3	-0,6	0,8	9,6	6,7
Hankintameno 31.12.	53,1	480,9	1 452,7	61,7	154,4	2 202,8
Kertyneet poistot 1.1.	-9,5	-247,2	-905,5	-25,0		-1 187,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		1,6	1,2	0,6		3,4
Tilikauden poistot		-17,1	-83,4	-5,6		-106,1
Arvonalentumiset	-0,4	-0,3	-2,2			-2,9
Valuuttakurssierot		1,8	4,5	-0,7		5,6
Kertyneet poistot 31.12.	-9,9	-261,2	-985,4	-30,7		-1 287,2
Kirjanpitoarvo 31.12.	43,2	219,7	467,3	31,0	154,4	915,6
2015	Maa-alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat ¹⁾	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	51,0	424,9	1 221,2	53,1	65,6	1 815,8
Lisäykset		10,1	67,1	2,0	86,8	166,0
Tytäryritysten hankinnat ja liiketoimintakaupat ²⁾	2,6	5,1	13,1	0,1	1,7	22,6
Vähennykset ja muut muutokset	-0,4	-9,3	-39,4	-3,2	-0,1	-52,4
Uudelleenryhmittelyt		3,6	16,5	0,7	-20,8	0,0
Valuuttakurssierot	1,3	11,9	40,7	2,0	-5,4	50,5
Hankintameno 31.12.	54,5	446,3	1 319,2	54,7	127,8	2 002,5
Kertyneet poistot 1.1.	-8,8	-234,8	-844,1	-21,9		-1 109,6
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		9,3	38,6	3,1		51,0
Tilikauden poistot		-16,2	-78,3	-5,7		-100,2
Arvonalentumiset	-0,7					-0,7
Valuuttakurssierot		-5,5	-21,7	-0,5		-27,7
Kertyneet poistot 31.12.	-9,5	-247,2	-905,5	-25,0		-1 187,2
Kirjanpitoarvo 31.12.	45,0	199,1	413,7	29,7	127,8	815,3

¹⁾ Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat koostuvat pääosin tehdasinvestoinneista.

²⁾ Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet sisältävät AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoimintojen, Soto Industries LLC:n ja Polymer Services LLC:n hankinnat, joiden kirjanpitoarvo on 22,6 milj. euroa.

RAHOITUSLEASINGSOPIMUKSET

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyy rahoitusleasingsopimuksilla vuokrattuja hyödykkeitä seuraavasti:

	2016	2015
Rahoitusleasingsopimusten perusteella kirjattu hankintameno	3,5	6,0
Kertyneet poistot	-2,0	-2,5
Kirjanpitoarvo 31.12.	1,5	3,5

Konsernin rahoitusleasingsopimukset koskevat rakennuksia ja rakennelmia, koneita ja kalustoa ja muita aineellisia hyödykkeitä.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

14. MYYTÄVISSÄ OLEVAT RAHOITUSVARAT

	2016	2015
Kirjanpitoarvo 1.1.	271,6	293,7
Lisäykset	0,0	4,2
Vähennykset ¹⁾	-29,6	-0,1
Käyvän arvon muutos	-39,5	-26,2
Kirjanpitoarvo 31.12.	202,5	271,6

¹⁾ Vuonna 2016 Kemira myi 43,33 % osuuden omistuksestaan Pohjolan Voima Oy:n B-osakkeista Etelä-Suomen Voima Oy:lle. Kauppahinta oli 35 milj. euroa ja kaupasta kirjattiin 5 milj. euron myyntivoitto.

POHJOLAN VOIMA -KONSERNIN OSAKKEET

Myytävissä olevat rahavarat 202,5 milj. euroa (271,6) sisältävät noteeraamattoman Pohjolan Voima -konsernin osakkeita 201,0 milj. euroa (270,0), joiden arvostusperiaatteet on kuvattu tarkemmin konsernin tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa. Kemira Oyj:llä on Pohjolan Voima -konserniin kuuluvasta Pohjolan Voima Oy:stä 5 % omistusosuus ja sen tytäryhtiöstä Teollisuuden Voima Oyj:stä 1 % omistusosuus.

	Osakesarja	Omistus %	Omaisuuslaji	2016 Käypä arvo	2015 Käypä arvo
Pohjolan Voima Oy	A	5	vesivoima	65,2	75,6
Pohjolan Voima Oy ¹⁾	B	2	ydinvoima	31,9	72,8
Pohjolan Voima Oy	B2	7	ydinvoima	18,0	18,0
Teollisuuden Voima Oyj	A	2	ydinvoima	61,5	79,4
Muut Pohjolan Voima Oy ja Teollisuuden Voima Oyj	C, C2, G5, G6, M	useita	useita	24,4	24,2
Yhteensä				201,0	270,0

Osakkeet arvostetaan käypään arvoon käyttämällä diskontattujen rahavirtojen menetelmää. Käyvän arvon laskennassa käytetään diskonttauskorkona vuosittain määritettävää keskimääräistä painotettua pääomakustannusta. Vuonna 2016 laskennassa käytetty lyhyen aikavälin diskonttauskorko oli 3,7 % (4,2 %) ja pitkän aikavälin diskonttauskorko oli 4,4 % (4,8 %). Sähkön tulevaisuuden markkinahinnan 10 prosentin lasku pienentäisi osakkeiden käypää arvoa noin 31 milj. euroa tai jos diskonttauskorko nousisi 1 prosenttiyksiköllä, pienenesi osakkeiden käypä arvo noin 27 milj. euroa.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

15. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KIRJANPITOARVOT ARVOSTUSRYHMITÄIN

2016	Liite	Rahavirran suojauksen piirissä olevat		Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti arvostettavat instrumentit	Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti arvostettavat instrumentit (käyvän arvon suojaus- laskennassa)	Lainat ja muut saamiset	Myytävikissä olevat rahoitusvarat	Muut velat	Tase-erien kirjanpito- arvot yhteensä	Käyvät arvot yhteensä
		instrumentit	instrumentit							
Pitkäaikaiset varat										
Sijoitukset										
Myytävikissä olevat rahoitusvarat ¹⁾	14						202,5		202,5	202,5
Muut varat						4,4			4,4	4,4
Lyhytaikaiset varat										
Saamiset ²⁾	17									
Korolliset saamiset						0,2			0,2	0,2
Korottomat saamiset										
Myyntisaamiset						291,1			291,1	291,1
Muut saamiset ³⁾⁴⁾		3,8	2,8	3,4					10,0	10,0
Yhteensä		3,8	2,8	3,4		295,7	202,5		508,2	508,2
Pitkäaikaiset velat										
Korolliset velat	19									
Lainat rahoituslaitoksilta								294,7	294,7	307,7
Joukkovelkakirjalainat ⁵⁾								352,3	352,3	363,3
Muut velat								2,4	2,4	2,5
Muut velat								21,4	21,4	21,4
Lyhytaikaiset velat										
Korolliset velat	19									
Lainat rahoituslaitoksilta								63,0	63,0	65,7
Muut velat								95,0	95,0	99,2
Lyhytaikaiset korottomat velat	24									
Ostovelat								159,6	159,6	159,6
Muut velat ³⁾		3,0	4,1					33,6	40,7	40,7
Yhteensä		3,0	4,1					1 022,0	1 029,1	1 060,1

¹⁾ Myytävissä olevat rahoitusvarat sisältävät pääosin Pohjolan Voima -konsernin osakkeita.

²⁾ Saatavien kirjanpitoarvo kuvaa niiden maksimaalista luottoriskiä.

³⁾ Muut saamiset ja velat ovat käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia johdannaisia tai rahavirran suojauksen piirissä olevia johdannaisia.

⁴⁾ Muut saamiset sisältävät sähköjohdannaiskauppoihin liittyen vastapuolille maksettuja vakuuksia 0,0 milj. euroa (0,3).

⁵⁾ Sisältää suojauslaskennan soveltamisesta johtuvaa kirjanpidon oikaisua 2,3 milj. euroa (2,4).

KONSERNIN LIITETIEDOT

(MiiJ. euroa)

2015	Rahavirran suojauksen piirissä olevat		Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti arvostettavat	Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti arvostettavat	instrumentit (käyvän arvon suojaus- laskennassa)	Lainat ja muut saamiset	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Muut velat	Tase-erien kirjanpito- arvot	Käyvät arvot
	Liite	instrumentit	instrumentit	instrumentit	saamiset	rahoitusvarat	Muut velat	yhteensä	yhteensä	
Pitkäaikaiset varat										
Sijoitukset										
Myytävissä olevat rahoitusvarat ¹⁾	14						271,6		271,6	271,6
Muut varat						5,8			5,8	5,8
Lyhytaikaiset varat										
Saamiset ²⁾	17									
Korolliset saamiset						0,2			0,2	0,2
Korottomat saamiset										
Myyntisaamiset						295,4			295,4	295,4
Muut saamiset ^{3) 4)}			5,2	3,3	0,3				8,8	8,8
Yhteensä			5,2	3,3	301,7	271,6			581,8	581,8
Pitkäaikaiset velat										
Korolliset velat	19									
Lainat rahoituslaitoksilta								315,2	315,2	333,1
Joukkovelkakirjalainat ⁵⁾								352,4	352,4	359,2
Muut velat								3,3	3,3	3,4
Muut velat								21,4	21,4	21,4
Lyhytaikaiset velat										
Korolliset velat	19									
Lainat rahoituslaitoksilta								36,7	36,7	38,1
Muut velat								86,0	86,0	89,2
Lyhytaikaiset korottomat velat	24									
Ostovelat								162,4	162,4	162,4
Muut velat ³⁾		12,2	2,1					32,4	46,7	47,9
Yhteensä		12,2	2,1					1 009,8	1 024,1	1 054,7

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

RAHOITUSVAROJEN KÄYVÄT ARVOT

HIERARKIA	2016			Yhteensä netto	2015			Yhteensä netto
	Taso 1	Taso 2	Taso 3		Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Myytavissä olevat rahoitusvarat	-	-	202,5	202,5	-	-	271,6	271,6
Muut pitkäaikaiset varat	-	4,4	-	4,4	-	5,8	-	5,8
Valuuttajohdannaiset	-	2,8	-	2,8	-	5,2	-	5,2
Korkojohdannaiset, suojauslaskenta	-	3,4	-	3,4	-	3,3	-	3,3
Muut johdannaiset	-	3,8	-	3,8	-	-	-	-
Muut saamiset	-	0,2	-	0,2	-	0,2	-	0,2
Myyntisaamiset	-	291,1	-	291,1	-	295,4	-	295,4
Yhteensä	-	305,7	202,5	508,2	-	309,9	271,6	581,5

Taso 1: Käypä arvo määräytyy markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

Taso 2: Käypä arvo määritetään arvostusmenetelmien avulla. Käyvällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on todettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta; tai arvoa, joka on todettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti määritettävissä.

Taso 3: Käypä arvo määritetään käyttäen arvostusmenetelmiä, joissa käytettävillä tekijöillä on merkittävä vaikutus kirjattuun käypään arvoon, ja nämä tekijät eivät perustu todettavissa oleviin markkinatietoihin. Taso 3 sisältää pääosin Pohjolan Voima -konsernin osakkeita.

Tasojen 1-3 välillä ei ole tapahtunut siirtoja tilikauden aikana.

	Taso 3 yhteensä netto 2016	Taso 3 yhteensä netto 2015
TASO 3 TÄSMÄYTYSLASKELMA		
Instrumentti		
Kirjanpitoarvo 1.1.	271,6	293,7
Vaikutus laajaan tulokseen	-39,5	-26,3
Lisäykset	0,0	4,2
Vähennykset	-29,6	0,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	202,5	271,6

RAHOITUSVELKOJEN KÄYVÄT ARVOT

HIERARKIA	2016			Yhteensä netto	2015			Yhteensä netto
	Taso 1	Taso 2	Taso 3		Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Pitkäaikaiset lainat	-	673,5	-	673,5	-	695,1	-	695,1
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	-	65,7	-	65,7	-	38,1	-	38,1
Pitkäaikaiset muut velat	-	21,4	-	21,4	-	21,4	-	21,4
Rahoitusleasingvelat	-	0,5	-	0,5	-	1,2	-	1,2
Lyhytaikaiset lainat rahoituslaitoksilta	-	98,7	-	98,7	-	88,6	-	88,6
Lyhytaikaiset muut velat	-	33,6	-	33,6	-	33,6	-	33,6
Valuuttajohdannaiset	-	4,1	-	4,1	-	2,1	-	2,1
Korkojohdannaiset, suojauslaskenta	-	2,2	-	2,2	-	1,7	-	1,7
Muut johdannaiset, suojauslaskenta	-	0,8	-	0,8	-	10,5	-	10,5
Ostovelat	-	159,6	-	159,6	-	162,4	-	162,4
Yhteensä	-	1 060,1	-	1 060,1	-	1 054,7	-	1 054,7

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

16. VAIHTO-OMAISUUS

	2016	2015
Aineet ja tarvikkeet	69,0	66,8
Valmiit tuotteet	134,9	131,3
Ennakkomaksut	13,0	8,9
Yhteensä	216,9	207,0

Vuonna 2016 kirjattiin kuluksi vaihto-omaisuutta 1,7 milj. euroa (2,5), jolla vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvoa alennettiin vastaamaan sen nettorealisointiarvoa.

17. MYYNTISAAMISET JA MUUT SAAMISET

	Liite	2016	2015
Myyntisaamiset ja muut saamiset			
Myyntisaamiset	28	291,1	295,4
Ennakkomaksut		4,3	4,5
Siirtosaamiset		40,6	45,1
Muut saamiset		50,1	44,8
Yhteensä		386,1	389,8
Korolliset saamiset			
Lainasaamiset		0,2	0,2

Vuonna 2016 yli vuoden kuluttua erääntyviä eriä on myyntisaamisissa 0,0 milj. euroa (0,5), siirtosaamisissa 5,5 milj. euroa (0,8) ja muissa korottomissa saamisissa 13,3 milj. euroa (6,5), ennakkomaksuissa 0,9 milj. euroa (0,0), lainasaamisissa 0,1 milj. euroa (0,0).

Nettokäyttöpääoma

Vaihto-omaisuus	16	216,9	207,0
Myyntisaamiset ja muut saamiset	17	386,1	389,8
Poislukien rahoituserät muissa saamisissa		-16,8	-13,1
Ostovelat ja muut velat	24	405,2	388,7
Poislukien rahoituserät muissa veloissa		-13,6	-22,8
Yhteensä		194,6	217,8

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

18. OMA PÄÄOMA

OSAKEPÄÄOMA

	Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä (1 000)	Osakepääoma
1.1.2015	152 051	221,8
Omien osakkeiden siirto hallitukselle	11	
31.12.2015	152 062	221,8
1.1.2016	152 062	221,8
Osakepalkkiojärjestelmän 2015 perusteella luovutetut omat osakkeet avainhenkilöille	294	
Omien osakkeiden siirto hallitukselle	13	
Omien osakkeiden palautukset	-2	
31.12.2016	152 367	221,8

Kemira Oyj:llä on yksi osakelaji. Kukin osake oikeuttaa yhtiökokouksessa yhteen ääneen. 31.12.2016 Kemira Oyj:n osakepääoma oli 221,8 milj. euroa ja osakkeiden lukumäärä oli 155 342 557 sisältäen 2 975 327 omia osakkeita. Kemira Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiöllä ei ole vähimmäis- ja enimmäispääomaa, eikä osakkeella ole nimellisarvoa. Kaikki liikkeelle lasketut osakkeet ovat täysin maksettuja.

YLIKURSSIRAHASTO

Ylikurssirahasto on vuoden 2001 optio-ohjelman merkintöjen kautta karttunut, vanhan osakeyhtiölain (734/1978) mukainen rahasto, joka ei enää muutu.

KÄYVÄN ARVON RAHASTOT

Käyvän arvon rahasto on käypään arvoon arvostettujen osakkeiden sekä suojauslaskennan kautta karttuva rahasto.

MUUT RAHASTOT

Muut rahastot ovat paikallisten lainsäädäntöjen vaatimia. 31.12.2016 muut rahastot olivat 5,0 milj. euroa (4,0).

SIOJITETUN VAPAAN OMAN PÄÄOMAN RAHASTO

Sijoitetun vapaan oman pääoman (SVOP) rahasto sisältää muut oman pääoman luonteiset sijoitukset ja osakkeiden merkintähinnan siltä osin kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitä osakepääomaan.

MUUNTOEROT

Muuntoerot sisältävät ulkomaisten yritysten tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet muuntoerot. Myös ulkomaisiin tytäryhtiöihin annettuihin omaa pääomaa korvaavien lainojen kurssierot on käsitelty muuntoeroina.

OMAT OSAKKEET

Kemiran hallussa oli 31.12.2016 omia osakkeita yhteensä 2 975 327 kpl (3 280 602 kpl). Omien osakkeiden keskimääräinen hankintahinta oli 6,73 euroa ja osuus osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä 1,9 % (2,1 %). Omien osakkeiden yhteenlaskettu kirjanpidollinen vasta-arvo on 4,2 milj. euroa.

MÄÄRÄYSVALLATTOMIEN OMISTAJIEN OSUUDET

	2016	2015
Kirjanpitoarvo 1.1.	12,9	12,6
Osingot	-5,8	-5,9
Vähennykset	0,0	0,0
Osuus tilikauden tuloksesta	6,1	6,2
Valuuttakurssierot	-0,3	0,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	12,9	12,9

Liitetiedossa 33 esitetään konsernin tytäryhtykset, joissa on määräysvallattomien omistajien osuuksia.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

19. KOROLLISET VELAT

	2016	2015
Lyhytaikaiset korolliset velat		
Lainat rahoituslaitoksilta	63,0	36,7
Rahoitusleasingvelat	0,4	0,6
Muut lyhytaikaiset velat	94,5	85,4
Yhteensä	157,9	122,7
Pitkäaikaiset korolliset velat		
Lainat rahoituslaitoksilta	294,7	315,2
Joukkovelkakirjalainat	352,3	352,4
Rahoitusleasingvelat	0,1	0,6
Muut pitkäaikaiset velat	2,4	2,7
Yhteensä	649,5	670,9
Pitkäaikaisten velkojen erääntyminen		
2018 (2017)	79,4	67,6
2019 (2018)	210,4	83,0
2020 (2019)	209,7	210,1
2021 (2020)	-	160,2
2022 (2021) tai myöhemmin	150,0	150,0
Yhteensä	649,5	670,9
Velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pidemmän ajan kuluttua		
Joukkovelkakirjalaina	150,0	150,0
Lainat rahoituslaitoksilta	-	-
Yhteensä	150,0	150,0
Pitkäaikaisten velkojen valuuttajakauma on esitetty rahoitusriskien liitteessä 28. Konsernilla ei ole vaihtovelkakirja- tai debentuurilainoja.		
Korolliset nettovelat		
Pitkäaikaiset korolliset velat	649,5	670,9
Lyhytaikaiset korolliset velat	157,9	122,7
Korolliset velat	807,4	793,6
Rahavarat	173,4	151,5
Yhteensä	634,0	642,1

20. RAHOITUSLEASINGVELAT

	2016	2015
Vähimmäisvuokrien erääntymisajat		
Vuoden kuluessa	0,4	0,6
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään 5 vuoden kuluttua	0,1	0,7
Yli 5 vuoden kuluessa	0,0	0,0
Vähimmäisvuokrat yhteensä	0,5	1,3
Rahoitusleasingvelkojen nykyarvo		
Vähimmäisvuokrat yhteensä	0,5	1,3
Tulevat rahoituskulut	0,0	-0,1
Yhteensä	0,5	1,2
Rahoitusleasingvelkojen nykyarvon erääntymisajat		
Vuoden kuluessa	0,4	0,6
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään 5 vuoden kuluttua	0,1	0,6
Yli 5 vuoden kuluessa	0,0	0,0
Rahoitusleasingvelkojen nykyarvo yhteensä	0,5	1,2

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

21. LASKENNALLISET VEROVELAT JA -SAAMISET

	1.1.2016	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu laajaan tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Ostetut ja mydyt tytäryritykset	Valuuttakurssi- erot ja siirrot erien välillä	31.12.2016
Laskennalliset verovelat							
Kertyneet poistoerot	59,2					-2,4	56,8
Myytävikissä olevat rahoitusvarat	24,6		-7,9				16,7
Etuuspohjaiset järjestelyt	11,3	0,1	-3,5			-0,1	7,8
Hankitun nettovarallisuuden arvostaminen käypään arvoon ¹⁾	9,8	-2,2				-0,3	7,3
Muut erät	12,3	-6,7	11,9	0,2		1,0	18,7
Yhteensä	117,2	-8,8	0,5	0,2	0,0	-1,8	107,3
Vähennetty laskennallisista verosaamisista	-61,3						-44,1
Laskennalliset verovelat taseessa	55,9						63,2
Laskennalliset verosaamiset							
Varaukset	17,7	-2,6				1,0	16,1
Vahvistetut tappiot	32,3	-5,6				-3,9	22,8
Etuuspohjaiset järjestelyt	4,7	0,2	2,8			0,4	8,1
Muut erät	36,1	-9,5	-2,3			0,3	24,6
Yhteensä	90,8	-17,5	0,5	0,0	0,0	-2,2	71,6
Vähennetty laskennallisista verovelloista	-61,3						-44,1
Laskennalliset verosaamiset taseessa	29,5						27,5
	1.1.2015	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu laajaan tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Ostetut ja mydyt tytäryritykset	Valuuttakurssi- erot ja siirrot erien välillä	31.12.2015
Laskennalliset verovelat							
Kertyneet poistoerot	55,2	0,7				3,3	59,2
Myytävikissä olevat rahoitusvarat	29,8		-5,2				24,6
Etuuspohjaiset eläkkeet	2,6	-0,2	8,5			0,4	11,3
Hankitun nettovarallisuuden arvostaminen käypään arvoon ¹⁾	7,6	-1,7			3,8	0,1	9,8
Muut erät	2,7	9,2	0,3			0,1	12,3
Yhteensä	97,9	8,0	3,6	0,0	3,8	3,9	117,2
Vähennetty laskennallisista verosaamisista	-51,5						-61,3
Laskennalliset verovelat taseessa	46,4						55,9
Laskennalliset verosaamiset							
Varaukset	4,9	5,9				6,9	17,7
Vahvistetut tappiot	56,7	-17,4				-7,0	32,3
Etuuspohjaiset eläkkeet	4,2	0,8	-0,2			-0,1	4,7
Muut erät	19,4	13,2	0,8		0,6	2,1	36,1
Yhteensä	85,2	2,5	0,6	0,0	0,6	1,9	90,8
Vähennetty laskennallisista verovelloista	-51,5						-61,3
Laskennalliset verosaamiset taseessa	33,7						29,5

¹⁾ Yrityshankinnoissa yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otetut velat kirjataan käypiin arvoihin, josta aiheutuva laskennallinen vero vaikuttaa liikearvoon.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

22. ETUUSPOHJAISET ELÄKEJÄRJESTELYT JA TYÖSUHDE-ETUUDET

Konsernilla on useita etuus pohjaisia eläkejärjestelyjä ja muista työsuhde-etuuksista johtuvia velvoitteita. Merkittävimmät etuus pohjaiset eläkejärjestelyt ovat Suomessa, Ruotsissa, Saksassa, Iso-Britanniassa, Norjassa ja Kanadassa.

SUOMI

Konsernilla on Suomessa merkittävä etuus pohjainen eläkejärjestely Eläkesäätiö Neliopilassa, jossa osan henkilökunnan lisäeläke-etuuksista on järjestetty. Eläkesäätiö Neliopilan piiriin kuuluvat henkilöt, joiden työsuhde Kemiraan on alkanut ennen 1.1.1991, jolloin säätiö on suljettu uusilta työntekijöiltä. Eläkesäätiö Neliopilan etuus pohjaiset velvoitteet ovat yhteensä 258,0 milj. euroa (241,2) ja eläkevarat 288,5 milj. euroa (287,5).

Eläkesäätiö Neliopilan lisäeläketurva sisältää vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke-edun sekä hautausavustuksen. Kokonaistavoite-eläke on 66 prosenttia eläkepalkasta. Täysi tavoite saavutetaan 25 vuoden palveluksella. Lisäeläkkeen määrä lasketaan tavoite-eläkkeen ja lakisääteisten eläkkeiden erotuksena. Vuoden 2017 alussa lakisääteistä eläketurvaa muutettiin niin, että alin lakisääteinen eläkeikä nousee vaiheittain 63 vuodesta ylöspäin. Eläkesäätiö Neliopila uusien sääntöjensä puitteissa korvaa osan tästä eläkeiän noususta. Tällä ei ole olennaista vaikutusta eläkesäätiön kokonaisvastuuseen.

Vuoden 2017 työeläkelainsäädännön uudistuksen ja siihen liittyvän kuolevuusoletuksen muutos vaikuttaa Eläkesäätiö Neliopilaan kuuluvien henkilöiden lisäeläketurvan laskentaan. Vuoden 2015 IFRS-tilinpäätöksessä uusi kuolevuusoletus kirjattiin muihin laajan tuloksen eriin. Vuoden 2016 IFRS-tilinpäätöksessä työeläkelainsäädännön lakimuutos 0,5 milj. euroa on kirjattu tulosvaikutteisesti takautuvana työsuoritukseen perustuvana menona.

RUOTSI

Merkittävä etuus pohjainen eläkejärjestely on toimihenkilöille tarkoitettu ITP 2 -järjestely. Saadakseen täyden eläkkeen työntekijällä on oltava ennakoitu eläkkeeseen oikeuttava työjakso, työn aloittamisesta eläkeikään saakka, vähintään 30 vuoden ajan. Eläkejärjestelyyn sisältyvät normaali vanhuuseläke, täydentävä vanhuuseläke ja perhe-eläke. Lisäksi työnantajalla tulee olla vakuutus eläkevakuutusyhtiö PRI Pensiongarantin kautta koskien ITP 2 -järjestelyn eläkevastuuta. Ruotsin etuus pohjaiset velvoitteet ovat yhteensä 43,8 milj. euroa (46,9).

ETUUSPOHJAISTEN JÄRJESTELYJEN SAAMISET JA VELAT TASEESSA

	2016	2015
Etuus pohjaisten veloitteiden nykyarvo	359,0	337,5
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-311,3	-309,1
Nettomääräinen saaminen (-) / velka (+) taseessa	47,7	28,4
Velat etuus pohjaisista järjestelyistä	79,8	77,3
Saamiset etuus pohjaisista järjestelyistä	-32,1	-48,9
Nettomääräinen saaminen (-) / velka (+) etuus pohjaisista järjestelyistä taseessa	47,7	28,4

TULOSVAIKUTTEISESTI KIRJATUT ETUUSPOHJAISET JÄRJESTELYT

Työsuoritukseen perustuvat menot	3,6	3,4
Nettokorkomenot ¹⁾	1,0	1,7
Tuloslaskelman etuus pohjaisten järjestelyjen kulut (+) / tuotot (-)	4,6	5,1

¹⁾ Nettokorkomenot on esitetty tuloslaskelmassa rahoitustuotoissa ja -kuluissa.

MUIHIN LAAJAN TULOKSEN ERIIN KIRJATUT ETUUSPOHJAISET JÄRJESTELYT

Etuus pohjaisten järjestelyiden uudelleenarvostuksesta johtuvat erät ²⁾		
Veloitteiden väestötilastollisten oletusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot (-) / tappiot (+) ³⁾	-2,8	-8,8
Veloitteiden taloutta koskevien oletusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot (-) / tappiot (+) ⁴⁾	36,1	-29,0
Veloitteiden kokemusperäiset vakuutusmatemaattiset voitot (-) / tappiot (+)	-3,9	3,1
Järjestelyyn varoihin kuuluvat vakuutusmatemaattiset voitot (-) / tappiot (+)	-12,1	-10,1
Muut laajan tuloksen etuus pohjaisten järjestelyjen kulut (+) / tuotot (-)	17,3	-44,8

²⁾ Etuus pohjaisten järjestelyiden uudelleenarvostus on laajassa tuloslaskelmassa osana muita laajan tuloksen eriä. Erä on esitetty ilman verovaikutusta ja siihen liittyvät tuloverot on esitetty liitetiedossa 9.

³⁾ Vuoden 2016 vakuutusmatemaattinen voitto johtuu pääasiassa muuttuneesta kuolevuustaulukosta Ruotsin ITP 2 -järjestelyssä. Vuoden 2015 vakuutusmatemaattisiin voittoihin vaikuttaa 8,8 milj. euroa liittyen Eläkesäätiö Neliopilan uudistettuun kuolevuusoletukseen, joka käsitellään väestötieteellisenä oletuksena IAS 19-laskennassa.

⁴⁾ Vuoden 2016 ja 2015 osalta vakuutusmatemaattiset voitot / tappiot johtuvat pääasiassa diskonttauskorkojen muutoksista.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

ETUUSPOHJAISTEN VELVOITTEIDEN NYKYARVON MUUTOS TILIKAUDEN AIKANA

	2016	2015
Etuuspohjaiset veloitteet 1.1.	337,5	375,2
Tilikauden työsuorituksen perustuvat menot	2,8	3,0
Korkomenot	7,3	6,7
Vakuutusmatemaattiset tappiot (+) / voitot (-)	29,4	-34,7
Valuuttakurssierot ulkomaisista järjestelyistä	-1,5	0,3
Yrityshankintojen ja -myyntien vaikutus ⁵⁾	0,0	4,8
Maksetut etuudet	-19,7	-19,8
Järjestelyjen supistamiset ja velvoitteiden täyttämiset	-0,3	-0,1
Takautuvaan työsuorituksen perustuvat menot	0,5	0,3
Muut muutokset	3,0	1,8
Etuuspohjaiset veloitteet 31.12.	359,0	337,5

ETUUSPOHJAIISIIN JÄRJESTELYYIHIN KUULUVIEN VAROJEN KÄYVÄN ARVON MUUTOS TILIKAUDEN AIKANA

	2016	2015
Varojen käypä arvo 1.1.	309,1	309,6
Korkotuotot	6,3	5,0
Työnantajan maksusuoritukset	0,9	2,2
Vakuutusmatemaattiset tappiot (-) / voitot (+)	12,1	10,1
Valuuttakurssierot ulkomaisista järjestelyistä	0,1	-0,7
Yrityshankintojen ja -myyntien vaikutus ⁵⁾	0,0	0,5
Maksetut etuudet	-16,8	-17,1
Muut muutokset	-0,4	-0,5
Varojen käypä arvo 31.12.	311,3	309,1

⁵⁾ Vuonna 2015 Kemira osti AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoiminnot. Yrityskaupan seurauksena Kemiralle siirtyi etuuspohjaisia järjestelyjä, jotka sijaitsevat pääosin Saksassa, Ranskassa, Italiassa, Indonesiassa, Thaimaassa, Koreassa ja Australiassa.

ETUUSPOHJAIISIIN JÄRJESTELYYIHIN KUULUVIEN VAROJEN JAKAUTUMINEN OMAISUUSLAJEITTAIN

	2016	2015
Korkosijoitukset ja muut varat	189,8	175,1
Osakkeet ja osakerahastot	104,6	117,2
Konsernin käytössä olevat kiinteistöt	15,5	15,5
Kemira Oyj:n osakkeet	1,4	1,3
Varat yhteensä	311,3	309,1

Merkittävin osa etuuspohjaisiin järjestelyihin kuuluvista varoista on Suomessa Eläkesäätiö Neliapilassa, jonka varat 288,5 milj. euroa (287,5) koostuvat korkorahastoista ja muista varoista 180,1 milj. euroa (165,9); osakkeista ja osakerahastoista 91,5 milj. euroa (104,8); kiinteistöistä 15,5 milj. euroa (15,5) ja Kemira Oyj:n osakkeista 1,4 milj. euroa (1,3). Eläkesäätiö Neliapilassa sijoituspositiota hallinnoidaan siten, että tavoitteena on varojen ja velkojen yhteensovittaminen (ALM). Menettelyn tarkoituksena on pitkäaikaisten sijoitusten sovittaminen yhteen eläkejärjestelyistä aiheutuvien velvoitteiden kanssa. Eläkesäätiö Neliapilan olennaisena sijoitustoiminnan riskinä voidaan pitää markkinariskiä. Rahoitusmarkkinoiden syklisistä vaihteluista johtuvaa markkinariskiä hallitaan huolehtimalla sijoitusposition riittävästä hajauttamisesta.

Kemiran etuuspohjaisiin järjestelyihin kuuluvien varojen toteutunut tuotto (+) / kulu (-) oli 18,5 milj. euroa (14,7).

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

KESKEISET VAKUUTUSMATEMAATTISET OLETUKSET, %

	2016	2015
Diskonttauskorko	1,3 - 3,6	2,0 - 4,0
Inflaatioaste	1,1 - 2,5	1,5 - 2,5
Tulevat palkankorotukset	1,7 - 3,0	1,5 - 3,0
Tulevat eläkkeiden korotukset	1,1 - 3,0	1,7 - 3,0

Suomessa Eläkesäätiö Neliapilan veloitteen laskemisessa käytetyt keskeiset oletukset olivat seuraavat: diskonttauskorko 1,3 % (2,0 %), inflaatioaste 1,7 % (1,5 %), tulevat palkankorotukset 1,7 % (1,5 %) ja tulevat eläkkeiden korotukset 2,0 % (1,7 %).

HERKKYYSANALYYSI

Herkkyysanalyysi perustuu siihen, että yhden oletuksen muuttuessa kaikki muut oletukset säilyvät ennallaan. Käytännössä tämä ei ole todennäköistä, ja joissakin oletuksissa tapahtuvat muutokset saattavat korreloida keskenään. Etuuspohjaisen veloitteen herkkyyden merkittävien vakuutusmatemaattisten oletusten muutoksille on laskettu käyttäen samaa menetelmää kuin on käytetty taseeseen merkittävää eläkevelvoitetta laskettaessa.

Jos kaikkien merkittävien maiden järjestelyiden diskonttauskorko laskisi 0,5 prosenttiyksiköllä, etuuspohjaisiin eläkejärjestelyihin liittyvien velvoitteiden nykyarvo nousisi 23,6 milj. euroa (6,6%).

SUOMESSA ELÄKESÄÄTIÖ NELIAPILA

	Etuuspohjaiset velvoitteet	Vaikutus etuus- pohjaiseen veloitteeseen
Diskonttauskorko 1,3 % (31.12.2016)	258,0	
Diskonttauskorko +0,5 %	242,7	-5,9 %
Diskonttauskorko -0,5 %	275,0	6,6 %
Tulevat eläkkeiden korotukset 2,0 % (31.12.2016)	258,0	
Tulevat eläkkeiden korotukset +0,5 %	273,1	5,9 %
Tulevat eläkkeiden korotukset -0,5 %	244,2	-5,3 %

Muutos kuolevuusoletukseen, jossa yhden vuoden lisäys odotetussa eliniässä kasvattaa etuuspohjaisen veloitteen määrää 11,3 milj. euroa (4,4 %).

RUOTSISSA ITP 2

	Etuuspohjaiset velvoitteet	Vaikutus etuus- pohjaiseen veloitteeseen
Diskonttauskorko 2,5 % (31.12.2016)	43,8	
Diskonttauskorko +0,5 %	40,7	-7,1 %
Diskonttauskorko -0,5 %	47,3	8,0 %
Tulevat palkankorotukset 2,5% (31.12.2016)	43,8	
Tulevat palkankorotukset +0,5 %	44,9	2,5 %
Tulevat palkankorotukset -0,5 %	42,8	-2,2 %

Muutos kuolevuusoletukseen, jossa yhden vuoden lisäys odotetussa eliniässä kasvattaa etuuspohjaisen veloitteen määrää 1,8 milj. euroa (4,1 %).

Etuuspohjaisiin järjestelyihin suoritettavien maksujen tilikaudella 2017 odotetaan olevan 3,4 milj. euroa.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

23. VARAUKSET

	Henkilöstö- kuluvaraukset	Uudelleenjärjes- telyvaraukset	Ympäristö- varaukset	Muut varaukset	Yhteensä
Pitkäaikaiset varaukset					
1.1.2016	3,4	0,7	16,6	7,4	28,1
Valuuttakurssierot	0,1		0,2	0,5	0,8
Uudet varaukset ja varausten lisäykset		3,5	1,4	0,3	5,2
Käytetyt varaukset	-0,2	-0,2	-1,0		-1,4
Käyttämättömien varausten peruuttaminen	-0,1			-3,8	-3,9
Uudelleenryhmittely	-2,5	-0,5		0,7	-2,3
31.12.2016	0,7	3,5	17,2	5,1	26,5
Lyhytaikaiset varaukset					
1.1.2016	3,9	8,2	2,6	0,2	14,9
Valuuttakurssierot					0,0
Uudet varaukset ja varausten lisäykset	7,0	1,1	1,5		9,6
Käytetyt varaukset	-4,0	-3,0	-1,5	-0,2	-8,7
Käyttämättömien varausten peruuttaminen	-1,0	-0,6	-0,4		-2,0
Uudelleenryhmittely	4,1	-3,7			0,4
31.12.2016	10,0	2,0	2,2	0,0	14,2
				2016	2015
Varausten kokonaismäärän jakautuminen					
Pitkäaikaiset varaukset				26,5	28,1
Lyhytaikaiset varaukset				14,2	14,9
Yhteensä				40,7	43,0

Vuonna 2016 varausten lisäykset liittyvät pääosin tehtaiden sulkemisiin ja näillä tehdasalueilla tehtäviin ympäristön puhdistustöihin. Ympäristöriskeistä ja vastuista kerrotaan tarkemmin liitetiedossa 30.

24. OSTOVELAT JA MUUT LYHYTAIKAISET VELAT

	2016	2015
Ostovelat ja muut velat		
Saadut ennakot	1,2	1,7
Ostovelat	159,6	162,4
Siirtovelat	210,8	192,8
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	33,6	31,8
Yhteensä	405,2	388,7
Siirtovelat		
Henkilöstökulut	60,5	62,6
Liikevaihtoon ja ostoihin liittyvät erät	105,9	80,3
Korot	9,1	9,9
Kurssierot	0,2	0,3
Muut	35,1	39,7
Yhteensä	210,8	192,8

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

25. MYYTYJEN TYTÄRYRITYSTEN RAHAVIRTAVAIKUTUS

	2016	2015
Tytäryritysten myynti		
Luovutustulot ¹⁾	-	1,1
Myytyjen yritysten rahavarat	-	-
Tytäryritysten myynnit vähennettynä myyntihetken rahavaroilla	-	1,1
Myytyjen tytäryritysten varojen ja velkojen arvo		
Nettokäyttöpääoma	-	-
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja aineettomat hyödykkeet	-	-
Muut korottomat saamiset	-	-
Määräysvallattomien omistajien osuus	-	-
Korolliset velat	-	-
Korottomat velat	-	-
Myytyjen yritysten varojen ja velkojen nettoarvo yhteensä	-	-

¹⁾ Vuonna 2015 luovutustulot sisältävät loppumaksun liittyen myytyyn liiketoimintaan Brasiliassa. Kemira myi Brasilian saostuskemikaalien liiketoiminnan Bauminas Química Ltda.:lle vuonna 2013.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

26. LIKETOIMINTOJEN YHDISTÄMINEN

2015: AKZONOBELIN PAPERIKEMIKAALILIKETOIMINTOJEN HANKINTA

Kemira osti 4.5.2015 AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoiminnot. Yrityskaupan seurauksena Kemiralle siirtyi kuusi AkzoNobelin paperikemikaalien tuotantolaitosta ja noin 350 työntekijää. Kemiralle siirtyneet tuotantolaitokset sijaitsevat Etelä-Koreassa, Thaimaassa, Indonesiassa, Australiassa, Espanjassa ja Italiassa. Yrityskauppa vahvistaa Kemiran markkina-asemaa erityisesti Aasian ja Tyynenmeren alueella. Se mahdollistaa myös maailmanlaajuisen tuotantolaitosverkoston tehostamisen.

Kauppahinta 127,1 milj. euroa on maksettu kokonaan käteisellä, eikä siihen liity ehdollista lisäkauppahintaa. Kemira sai 100 prosentin osuuden hankitusta liiketoiminnasta ja ostettu liiketoiminta on yhdistetty Pulp & Paper -segmenttiin. Hankinnasta aiheutuva ehdollinen liikearvo on 21,3 milj. euroa, joka aiheutuu pääosin odotettavissa olevista synergiahyödyistä liiketoimintojen yhdistymisestä.

Hankintaan liittyvien IFRS 3 -standardin mukaisten laskelmien perusteella 62,0 milj. euroa kohdistettiin aineettomiin hyödykkeisiin sisällyville asiakassuhteille, kilpailukieltosopimuksille, patenteille ja teknologialle. Hankitut aineettomat hyödykkeet poistetaan keskimäärin kuudessa vuodessa.

Seuraavassa taulukossa esitetään yhteenveto AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoiminnoista maksetusta vastikkeesta ja hankinta-ajankohtana kirjatusta varoista ja vastattavaksi otetuista veloista:

	Liite	
Luovutettu vastike, rahavarat, yhteensä		127,1
Hankinnan seurauksena kirjatut varat ja velat		
Aineettomat hyödykkeet	12	62,0
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	13	21,9
Vaihto-omaisuus		14,8
Myyntisaamiset		8,1
Muut saamiset		3,5
Rahavarat		13,6
Laskennalliset verovelat		-3,9
Varaukset, ostovelat ja muut velat		-14,2
Hankitun nettovarallisuuden käypä arvo		105,8
Liikearvo	11	21,3
Yhteensä		127,1

Hankintaan liittyvät menot 7,7 milj. euroa sisältyvät liiketoiminnan muihin kuluihin vuoden 2015 konsernituloslaskelmassa.

AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoimintojen liikevaihto, joka sisältyy konsernin tuloslaskelmaan 4.5.2015 lähtien, oli 146 milj. euroa. Käyttökate se kerrytti kyseiseltä ajalta 13 milj. euroa.

Jos AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoiminnot olisi yhdistetty 1.1.2015 alkaen, konsernituloslaskelman mukainen pro forma -liikevaihto olisi 219 milj. euroa ja pro forma -käyttökate 19 milj. euroa. Pro forma -luvut on annettu ainoastaan vertailtavuuden vuoksi. Ne eivät välttämättä kuvasta todellista tulosta, eivätkä ne siten ilmaise myöskään tulevaisuuden liiketoiminnan tulosta, joka on aiheutunut liiketoimintojen yhdistämisestä.

2015: SOTO INDUSTRIES LLC:N JA POLYMER SERVICES LLC:N HANKINNAT

Kemira ilmoitti 2.9.2015, että se on hankkinut yksityisomisteisen Soto Industries LLC:n määrätty toiminnot. Yhtiön pääkonttori sijaitsee Charlottessa, Pohjois-Carolinassa. Soto on erikoistunut massa- ja paperiteollisuudelle tarjottaviin saostumanestotuotteisiin, vaahdonestoaineisiin ja selkeytyksen apuaineisiin. Hankinta on yhdistetty Pulp & Paper -segmenttiin.

Kemira solmi 8.12.2015 kaupan yksityisomisteisen Polymer Services, LLC:n määrättyistä toiminnoista. Yhtiön pääkonttori sijaitsee Plainvillessa, Kansasissa. Polymer Services, LLC on erikoistunut öljyn tehostetussa talteenotossa käytettävien polymeerigeelien kenttäsovellukseen. Hankinta on yhdistetty Oil & Mining -segmenttiin.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

27. JOHDANNAISINSTRUMENTIT

Nimellisarvot	2016			2015		
	< 1 vuosi	> 1 vuosi	Yhteensä	< 1 vuosi	> 1 vuosi	Yhteensä
Valuuttajohdannaiset						
Valuuttatermiinisopimukset	260,9	-	260,9	402,3	-	402,3
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	31,3	273,5	304,8	65,9	282,9	348,8
joista rahavirran suojaukseen	31,3	173,5	204,8	65,9	182,9	248,8
joista käyvänarvon suojaukseen	-	100,0	100,0	-	100,0	100,0
Muut johdannaiset						
Ostetut sähkösovimukset (GWh)	709,5	1 262,0	1 971,5	562,2	893,5	1 455,7
joista rahavirran suojaukseen (GWh)	709,5	1 262,0	1 971,5	562,2	893,5	1 455,7

Rahoitusinstrumenttien nimellisarvot eivät välttämättä vastaa osapuolten vaihtamia rahasuorituksia eivätkä siten yksinään tarkasteltuina anna kuvaa konsernin riskiasemasta.

Käyvät arvot	2016			2015		
	Varat brutto	Velat brutto	Yhteensä netto	Varat brutto	Velat brutto	Yhteensä netto
Valuuttajohdannaiset						
Valuuttatermiinisopimukset	2,8	-4,1	-1,3	5,2	-2,1	3,1
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	3,4	-2,2	1,2	3,3	-1,7	1,6
joista rahavirran suojaukseen	-	-2,2	-2,2	-	-1,7	-1,7
joista käyvänarvon suojaukseen	3,4	-	3,4	3,3	-	3,3
Muut johdannaiset						
Ostetut sähkösovimukset	3,8	-0,8	3,0	-	-10,5	-10,5
joista rahavirran suojaukseen	3,8	-0,8	3,0	-	-10,5	-10,5

Käyvät arvot	2016				2015			
	Varat brutto		Velat brutto		Varat brutto		Velat brutto	
	< 1 vuosi	> 1 vuosi	< 1 vuosi	> 1 vuosi	< 1 vuosi	> 1 vuosi	< 1 vuosi	> 1 vuosi
Valuuttajohdannaiset								
Valuuttatermiinisopimukset	2,8	-	-4,1	-	5,2	-	-2,1	-
Korkojohdannaiset								
Koronvaihtosopimukset	-	3,4	-	-2,2	-	3,3	-0,6	-1,1
joista rahavirran suojaukseen	-	-	-	-2,2	-	-	-0,6	-1,1
joista käyvänarvon suojaukseen	-	3,4	-	-	-	3,3	-	-
Muut johdannaiset								
Ostetut sähkösovimukset	1,5	2,3	-0,1	-0,7	-	-	-5,2	-5,3
joista rahavirran suojaukseen	1,5	2,3	-0,1	-0,7	-	-	-5,2	-5,3

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

28. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

Kemiran konsernirahoituksen tehtävänä on huolehtia rahoitusriskien hallinnasta voimassa olevan toimintaohjeen mukaisesti. Rahoituksen toimintaohje on yhtiön hallituksen hyväksymä, ja siinä määritellään rahoituksen hallinnon toimintaperiaatteet. Hallitus vahvistaa vuosittain rahoituksen toimintasuunnitelman sekä rahoitusriskien sallitut enimmäismäärät.

Rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on suojata yhtiötä rahoitusmarkkinoilla tapahtuvilta epäsuotuisilta vaihteluilta ja siten turvata omalta osaltaan yhtiön tuloskehitys ja oma pääoma. Kemira käyttää erilaisia rahoitusinstrumentteja asetettujen limiittien puitteissa. Konsernissa käytetään vain sellaisia instrumentteja, joiden markkina-arvoja ja riskejä voidaan jatkuvasti ja luotettavasti seurata. Johdannaisinstrumentteja käytetään ainoastaan suojautumistarkoituksiin, ei spekulatiivisesti. Valuutta- ja korkorisien hallinta on keskitetty konsernirahoitukseen.

VALUUTTARISKI

Valuuttavirtariskiä syntyy sekä euroalueella että sen ulkopuolella muista kuin kotivaluutassa tapahtuvista valuuttavirroista. Konsernin merkittävimmät valuuttavirtariskit syntyvät Ruotsin kruunusta, Yhdysvaltain dollarista ja Kanadan dollarista. Vuoden lopussa SEK-määräinen valuuttavirtariski oli vasta-arvoltaan noin 56 milj. euroa (60), keskimääräisen suojausasteen ollessa 68 % (58 %). Vastaavasti USD-määräinen valuuttavirtariski oli vasta-arvoltaan noin 42 milj. euroa (14), keskimääräisen suojausasteen ollessa 51 % (65 %) ja CAD-määräinen valuuttavirtariski oli vasta-arvoltaan noin 23 milj. euroa (39), keskimääräisen suojausasteen ollessa 64 % (54 %). Lisäksi Kemiralle aiheutuu valuuttavirtariskiä Kiinan renminbin, Norjan kruunun ja Brasilian realin osalta yhteensä vasta-arvoltaan noin 49 milj. euroa. Norjan kruunun keskimääräinen suojausaste on 49%.

Valuuttariskiltä suojaudutaan pääsääntöisesti valuuttatermiineillä ja -optioilla. Alla olevassa taulukossa on esitetty arvio konsernitason suurimmista valuuttavirtariskeista.

Transaktioriski (Milj. euroa)	2016				2015			
	SEK	CAD	USD	Muut	SEK	CAD	USD	Muut
Operatiivinen nettovaluuttavirtaennuste ¹⁾	-56,6	22,6	41,6	0,2	-60,4	38,9	14,1	34,6
Nettolainaus	-2,8	-	408,0	51,1	2,7	1,5	430,7	17,3
Johdannaiset, operatiivisen nettovaluuttavirran suojaus	36,1	-15,5	-21,3	-0,3	39,2	-23,2	-9,2	-8,5
Johdannaiset, nettolainauksen suojaus	-	-	1,0	-48,2	-2,7	-1,5	-65,9	-73,9
Yhteensä	-23,3	7,1	429,3	2,8	-21,2	15,7	369,7	-30,5

¹⁾ Perustuu 12 kuukauden valuuttavirtaennusteeseen.

Operatiivinen nettovaluuttavirtaennuste vuodelle 2017 oli vuodenvaihteessa 2016/2017 193 milj. euroa suojausasteen ollessa 43 % (41 %). Suojausastetta seurataan päivittäin. Kokonaisvirtariskin suojaamisessa neutraali taso saavutetaan, kun ennustetusta nettovaluuttavirrasta on suojattuna 50 %. Ennustetusta virrasta on aina oltava suojattuna vähintään 30 % ja enintään 100 %. Valuuttakurssien heikentyminen kymmenellä prosentilla suhteessa euroon vuoden keskimääräistä käyttäen ja ilman suojautumista aiheuttaisi noin 1 milj. euron positiivisen vaikutuksen käyttökatteeseen.

Koska Kemiran konsernitiilinpäätös laaditaan euroina, Kemira altistuu valuutan translaatoriskille siltä osin kuin sen muualla kuin Suomessa sijaitsevien tytäryhtiöiden tulos- ja tase-erät raportoidaan muina valuuttoina kuin euroissa. Translaatoriskin kannalta merkittävimmät valuutat ovat Yhdysvaltain dollari, Ruotsin kruunu, Kanadan dollari, Kiinan renminbi ja Brasilian real.

Konserniyhtiöiden suurimmat omat pääomat ovat Ruotsin kruunuina ja Yhdysvaltain dollareina. Tavoitteena on suojautua taseriskeiltä pitämällä taseen valuuttamääräiset velat tasapainossa valuuttoittain taseen omaisuusosien kanssa. Konsernin ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosijoitusten suojauksessa seurataan omavaraisuusastetta. Ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosijoitusten suojauksessa voidaan käyttää pitkäaikaisia lainoja ja valuuttajohdannaisia. Kyseisiin suojauksiin ei sovelleta suojauslaskentaa. Joihinkin ulkomaisiin tytäryhtiöihin on annettu omaa pääomaa korvaamaan USD-määräisiä lainoja, joiden kurssiero on käsitelty muutoerona.

KORKORISKI

Rahoituspolitiikan mukaisesti konsernin korkorisien mittarina käytetään keskimääräistä koron määräytymisajankohtaa mittaavaa duraatiota, jonka tulee olla 6-60 kuukautta. Konserni voi ottaa lainaa joko kiinteäkorkoisena tai vaihtuvakorkoisena ja käyttää sekä koronvaihtosopimuksia että korko-optioita kuten myös korkotermeinejä ja korkofutuuja päästäkseen rahoituspolitiikan mukaiseen tavoitteeseen.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

Konsernin korollisen lainasalkun duraatio oli vuoden 2016 lopussa 26 kuukautta (31 kuukautta). Ilman korkojohdannaisia duraatio oli 22 kuukautta (27 kuukautta). Vuoden 2016 lopussa konsernin nettolainasalkusta, johdannaiset mukaan lukien, 72 % oli kiinteään korkoon sidottua (80 %). Konsernin nettorahoituskustannus on noin 2,2 % (3,9 %). Luku on saatu jakamalla vuotuiset nettokorot ja muut rahoituskulut ilman kurssieroja ja osinkoja vastaavan ajanjakson keskimääräisellä korollisella nettovelalla. Nettorahoituskustannukseen vaikuttavat eniten euro- ja Yhdysvaltain dollarimääräisten velkojen korkotasot. Tilinpäätöspäivänä konsernin lainasalkun keskikorko oli noin 2,1 %.

Kiinteäkorkoiset rahoitusvarat ja -velat ovat alttiina korkojen muutoksesta johtuvalle hintariskille. Vaihtuvakorkoiset rahoitusvarat ja -velat, joiden korko muuttuu markkinakorkojen muuttuessa, ovat alttiina koroista johtuvalle rahavirtariskille.

Alla olevassa taulukossa on esitetty lainasalkun korkojen kiinnittämisen aikarajat.

Koron määräytyminen 31.12.2016	<1 vuosi	1-5 vuotta	>5 vuotta	Yhteensä
Vaihtuvakorkoinen nettovelka	179,2	-	-	179,2
Kiinteäkorkoinen nettovelka	31,3	273,5	150,0	454,8
Yhteensä	210,5	273,5	150,0	634,0

Koron määräytyminen 31.12.2015	<1 vuosi	1-5 vuotta	>5 vuotta	Yhteensä
Vaihtuvakorkoinen nettovelka	128,3	-	-	128,3
Kiinteäkorkoinen nettovelka	65,9	297,9	150,0	513,8
Yhteensä	194,2	297,9	150,0	642,1

Rahoituspolitiikan seurauksena konsernin keskikorko on yleensä matalien korkojen vallitessa lyhytaikaisten korkojen markkinatasoa korkeampi ja toisaalta korkeiden korkojen vallitessa sitä alhaisempi. Jos korkotasoa olisi noussut yhden prosenttiyksikön 1.1.2017, konsernin maksamat korkokulut kasvaisivat seuraavan 12 kuukauden aikana noin 0,5 milj. euroa ennen veroja (0,4). Kemira-konsernin nettoveloista 19 % (20 %), johdannaiset mukaan luettuna, hinnoitellaan uudelleen vuoden 2017 aikana.

Tilinpäätöshetkellä konsernilla oli avoimia korkojohdannaisia rahavirran suojauksesta, joiden markkina-arvo oli -2,2 milj. euroa (-1,7) sekä käyvän arvon suojauksesta markkina-arvoltaan 3,4 milj. euroa (3,3). Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamaan konsernin lainasalkkua IAS 39:ssä määritetyllä tavalla suojauslaskennan periaatteiden mukaisesti. Suojauslaskentapolitiikka on kuvattu konsernitiilinpäätöksen laskentaperiaatteissa. Yhden prosenttiyksikön nousu korkotasossa lisäisi korkojohdannaisten arvostusta noin 0,4 milj. eurolla (0,3) omassa pääomassa.

HINTARISKI

Sähkön hinta vaihtelee markkinatilanteen mukaan hyvinkin voimakkaasti. Kemira-konsernin tavoitteena on sähköstöjen suojaustoimenpiteillä tasata raaka-ainekustannuksia. Suojauspolitiikan mukaisesti suojaukset tehdään suhteessa voimassa oleviin myyntisopimuksiin siten, että suojaukset kattavat tehdyt sitoumukset. Suojausinstrumenttina käytetään pääsääntöisesti sähköpörssin johdannaisia. Suojauksiin liittyvät valuutta- ja aluehinteriskit on suojattu Suomen osalta tekemällä sopimukset pääosin HELEUR-määräisinä. Ruotsin osalta suojaukset on tehty pääosin MALSEK-määräisinä. Sähköjohdannaiset käsitellään rahavirtojen suojauslaskennan periaatteiden mukaisesti, kuten edellä on todettu. Kohde-etuuden ennakoidut fyysiset toimitukset eli ostot kirjataan vasta toimituskaudella. Mikäli sähkön hinnannuutosten suojaamiseen käytettyjen johdannaisten markkinahinta muuttuisi +/-10 prosenttia, vaikutus sähkön suojaussopimusten arvoon pääosin omassa pääomassa olisi +/- 5,5 milj. euroa (+/- 3,5).

LUOTTO- JA VASTAPUOLIRISKI

Konsernin rahoituspolitiikka määrittelee sekä sijoitustoiminnan että johdannaissopimusten vastapuolten luottokelpoisuusvaatimukset ja sijoituspolitiikan. Konserni pyrkii minimoimaan vastapuoliriskiään käyttämällä vastapuolinaan ainoastaan hyvän luottokelpoisuuden omaavia rahoituslaitoksia sekä hajauttamalla sopimuksia näiden kesken.

Konsermirahoitus hyväksyy tytäryhtiöiden uudet pankkisuhteet. Konsermirahoituksen käyttämiä hyväksytyjä rahalaitosvastapuolia on tällä hetkellä 10, joista kaikilla on vähintään investment grade luokitus Standard & Poor'sin luottoluokitustietojen perusteella. Konsernin rahalaitosvastapuolten enimmäisriski on tilinpäätöshetkellä 179,6 milj. euroa (160,0). Vastapuoliriskiä seurataan kuukausitasolla määrittämällä jokaiselle vastapuolelle maksimiriski saatavien markkina-arvon perusteella. Kullekin rahoituslaitokselle on olemassa hyväksyty limiitti. Rahoituksen transaktioihin liittyvistä luottoriskeistä ei tilikauden aikana syntynyt luotto tappiota.

Rahoituksen vastapuoliriskiä aiheuttaa siitä, että rahoitustapahtuman sopimusosapuoli ei välttämättä pysty täyttämään sopimusvelvoitteitaan. Riskit liittyvät lähinnä sijoitustoimintaan ja johdannaissopimusten vastapuoliriskeihin. Konsernirahoitus saa sijoittaa enintään 150 milj. euroa likvidejä varoja suomalaisten yritysten yritystodistusohjelmiin ja pankkien sijoitustodistuksiin. Yksittäinen enimmäissijoitus voi olla enintään 25 milj. euroa enintään kolmeksi kuukaudeksi.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

Kemiralla on käytössään konsernin laajuinen luottopoliittika. Luottopoliittikan mukaisesti jokaiselle asiakkaalle on määritelty riskiluokitus ja luottolimiitti, joita seurataan säännöllisesti. Asiakaskohtaisen arvion perusteella Kemira soveltaa konsernitason määriteltyjä maksuehtoja ja pyrkii näin minimoimaan luottoriskiä. Tarvittaessa kaupassa käytetään myös vakuuksia tai dokumenttimaksuja, kuten remburssseja. Konsernilla ei ole merkittäviä luottoriskikeskittymiä, koska sen asiakaskunta on laaja ja maantieteellisesti jakautunut eri puolille maailmaa. Alla olevassa taulukossa on esitetty vuoden 2016 lopulla avoinna olevien myyntisaamisten ikäjakauma.

Myyntisaamisten ikäjakauma	2016	2015
Erääntymättömät myyntisaamiset	240,2	248,7
1-90 päivää myöhässä olevat myyntisaamiset	48,1	44,4
Yli 91 päivää myöhässä olevat myyntisaamiset	2,8	2,3
Yhteensä	291,1	295,4

Vuonna 2016 myyntisaamisten arvonalentumistappio oli 2,2 milj. euroa (2,9).

USA:ssa Kemiralla on 38 milj. dollarin saatavien myyntisopimus, jonka perusteella konsernin USA:ssa sijaitsevat yhtiöt voivat myydä tietyt myyntisaataviaan. Saataviin liittyvä luottoriski siirtyy rahoitusyhtiölle ja 96,9 % saatavista on kirjattu pois taseesta. 31.12.2016 myytyjä avoimia saatavia oli 30,4 milj. euroa (28,8), joka määrä vastaa myös saatavien käypää arvoa. Taseeseen on jätetty 1,1 milj. euroa (0,6) saamisiin ja 0,5 milj. euroa (0,3) velkoihin.

MAKSUVALMIUS- JA UUELLEENRAHOITUSRISKI

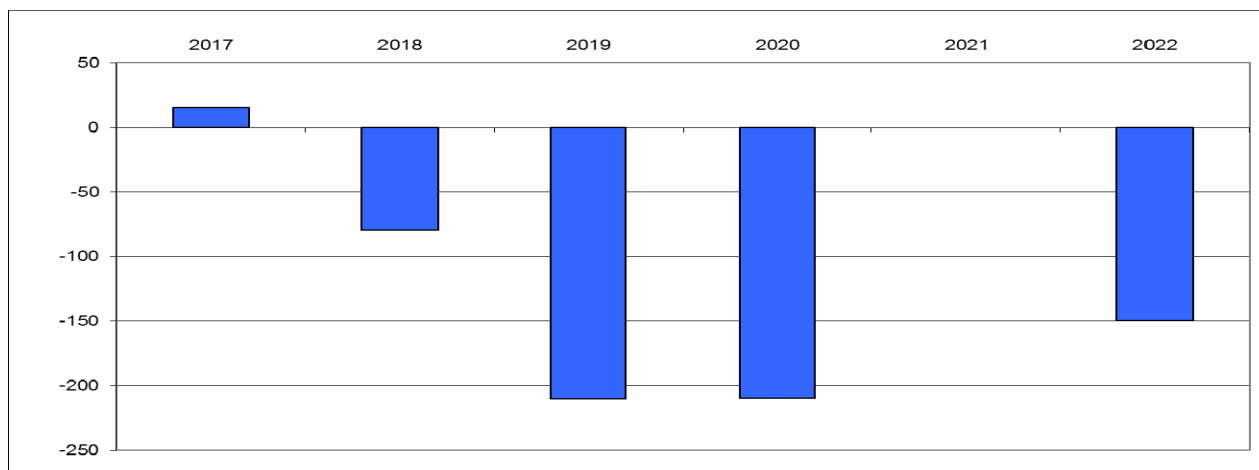
Konsernin maksuvalmius turvataan tililimiiteillä, rahamarkkinasijoituksilla ja valmiusluotolla. Konsernin rahavarat vuoden 2016 lopussa olivat 173,4 milj. euroa (151,5), josta 78,3 milj. euroa (45,4) oli lyhytaikaisia sijoituksia ja 95,1 milj. euroa (106,1) pankkitalletuksia.

Konserni hajauttaa uudelleenrahoitusriskinsä hankkimalla rahoitusta eri lähteistä. Konsernin pankkilainojen ja vakuutusyhtiölainojen sekä lyhytaikaisten kotimaisten yritystodistusohjelmien tavoitteena on tasapainottaa lainasalkun erääntymisaikataulua ja ylläpitää riittävän pitkää maturiteettia pitkäaikaisille lainoille.

Konsernin rahoituspolitiikan mukaan lainojen keskimääräisen erääntymisaikojen tulee aina olla vähintään 3 vuotta. Konsernilla on oltava voimassaolevia sitovia luottojärjestelyjä, jotka kattavat suunnitellut rahoitustarpeet, pitkien velkojen lyhennyserät, yritystodistuslainojen ja muiden sitoumuksettomien lyhyiden lainojen rahoitustarpeet seuraavan 12 kuukauden aikana. Lainojen uudelleenrahoitus on suunniteltava siten, että korkeintaan 30 % kokonaislainasalkusta erääntyy seuraavien 12 kuukauden aikana. Vuoden 2016 lopussa velkasalkun keskimääräinen erääntymisaika oli 3,5 vuotta.

Konsernilla on 600 milj. euron kotimainen yritystodistusohjelma, jolla voidaan laskea liikkeelle maksimissaan vuoden pituisia yritystodistuksia. Vuoden 2016 lopussa yritystodistusmarkkinoilla ei ollut auki Kemiran yritystodistuksia. Vastaavasti konsernilla oli samana ajankohtana 173,4 milj. euroa likvidejä lyhytaikaisia sijoituksia. Lisäksi konserni on sopinut 29.8.2020 erääntyvästä 400 milj. euron valmiusluotosta. 31.12.2016 valmiusluotto oli kokonaisuudessaan nostamatta. Valmiusluotto on joustava lyhyt- ja pitkäaikaisrahoituksen muoto, jonka maksurakenne on ennakoitavissa.

Korollisen nettovelan ikäjakauma

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

PÄÄOMARAKENTEEN HALLINTA

Konsernin keskipitkän ja pitkän aikavälin tavoite on pitää yhtiön velkaantuneisuusaste (gearing) alle 60 %. Velkaantuneisuus lasketaan jakamalla korolliset nettovelat (korolliset velat - rahavarat) omalla pääomalla. Valmiusluoton sopimusehtojen mukaan velkaantuneisuusaste ei saa ylittää 100 %.

Velkaantuneisuuden lisäksi eräissä muissa kahdenvälisissä luotoissa on sopimusehto, jonka mukaan yhtiö vakuuttaa taloudellisen tilansa pysyvän sellaisena, että konsernin oma pääoma on aina vähintään 25 % konsernin taseen loppusummasta (omavaraisuusaste).

Hallitus ehdottaa vuoden 2016 osingoksi 0,53 euroa osakkeelta (0,53), mikä vastaa 88 %:n osinkosuhdetta (114 %). Kemiran osinkopolitiikan mukaisesti tavoitteena on jakaa vakaata ja kilpailukykyistä osinkoa.

	2016	2015
Korolliset velat	807,4	793,6
Rahavarat	173,4	151,5
Korolliset nettovelat	634,0	642,1
Oma pääoma	1 182,9	1 193,2
Taseen loppusumma	2 620,9	2 595,2
Velkaantuneisuus	54 %	54 %
Omavaraisuusaste	45 %	46 %

RAHAVARAT

	2016 Kirjanpito- arvo	Käypä arvo	2015 Kirjanpito- arvo	Käypä arvo
Rahat ja pankkisaamiset	95,1	95,1	106,1	106,1
Rahamarkkinasijoitukset	78,3	78,3	45,4	45,4
Yhteensä	173,4	173,4	151,5	151,5

Rahamarkkinasijoitukset ovat luonteeltaan lyhytaikaisia.

PITKÄAIKAISET KOROLLISET VELAT JA NIIDEN LYHENNYSERÄT

Valuutta	31.12.2016		Erääntyminen	2017	2018	2019	2020	2021	2022-
	Käypä arvo	Kirjanpito- arvo							
EUR	617,9	599,0	19,3	10,0	210,0	209,7	-	-	150,0
USD	117,7	112,7	43,7	69,0	-	-	-	-	-
Muut	1,1	1,1	0,4	0,4	0,3	-	-	-	-
Yhteensä	736,7	712,8	63,4	79,4	210,3	209,7	-	-	150,0

Valuutta	31.12.2015		Erääntyminen	2016	2017	2018	2019	2020	2021-
	Käypä arvo	Kirjanpito- arvo							
EUR	607,2	586,6	25,8	24,8	15,9	209,9	160,2	-	150,0
USD	124,9	120,5	11,5	42,2	66,8	-	-	-	-
Muut	1,1	1,1	-	0,6	0,3	0,2	-	-	-
Yhteensä	733,2	708,2	37,3	67,6	83,0	210,1	160,2	-	150,0

Lukuihin sisältyvät vuoden 2017 (2016) suunnitellut lyhennykset ilman muita lyhytaikaisia velkoja.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

KAIKKIEN RAHOITUSVELKOJEN RAHAVIRTA

Luottotyyppi	31.12.2016		Erääntyminen								
	Nostettu	Nostamatta	2017	2018	2019	2020	2021	2022-			
Lainat rahoituslaitoksilta rahoituskulut	360,0		63,0	79,4	7,9	209,7					
Joukkovelkakirjalainat ¹⁾ rahoituskulut	352,3				202,3			150,0			
Valmiusluotto rahoituskulut	-	400,0	8,4	8,4	5,9	3,4	3,4	1,7			
Rahoitusleasingvelat rahoituskulut	0,5		0,8	0,8	0,8	0,6					
Yritystodistusohjelma rahoituskulut	-	600,0	0,4	0,1							
Muut lyhytaikaiset korolliset velat rahoituskulut	94,6		0,1								
Korolliset velat yhteensä	807,4	1 000,0	94,6	94,6	3,0	177,9	94,9	221,5	218,1	3,4	151,7
Ostovelat	159,6										
Valuuttatermiinisopimukset velat	4,1		4,1								
varat	-2,8		-2,8								
Muut johdannaiset ²⁾	3,0		0,1	0,2	0,5	2,2					
Ostovelat ja johdannaiset yhteensä	163,9		1,4	0,2	0,5	2,2					
Kaikki yhteensä	971,3	1 000,0	179,3	95,1	222,0	220,3	3,4	151,7			
Takaukset			3,1								

Luottotyyppi	31.12.2015		Erääntyminen								
	Nostettu	Nostamatta	2016	2017	2018	2019	2020	2021-			
Lainat rahoituslaitoksilta rahoituskulut	354,6	50,0	36,7	67,4	82,8	7,5	160,2	-			
Joukkovelkakirjalainat ¹⁾ rahoituskulut	352,4		7,1	6,4	5,1	3,4	3,2				
Valmiusluotto rahoituskulut	-	400,0	8,4	8,4	8,4	8,4	5,9	3,4			
Rahoitusleasingvelat rahoituskulut	1,2		0,8	0,8	0,8	0,8	0,6				
Yritystodistusohjelma rahoituskulut	-	600,0	0,6	0,2	0,2	0,2					
Muut lyhytaikaiset korolliset velat rahoituskulut	85,4		0,1								
Korolliset velat yhteensä	793,6	1 050,0	85,4	85,4	3,0	142,1	83,2	97,3	222,7	169,9	153,4
Ostovelat	162,4										
Valuuttatermiinisopimukset velat	2,1		2,1								
varat	-5,2		-5,2								
Muut johdannaiset ²⁾	12,2		5,6	3,3	2,1	0,4	0,8				
Ostovelat ja johdannaiset yhteensä	171,5		2,5	3,3	2,1	0,4	0,8				
Kaikki yhteensä	965,1	1 050,0	144,6	86,5	99,4	223,1	170,7	153,4			
Takaukset			3,0								

¹⁾ Sisältää suojauslaskennan soveltamisesta johtuvaa kirjanpidon oikaisua 2,3 milj. euroa (2,4).²⁾ Koronvaihtosopimukset ja sähköjohdannaiset.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

29. VASTUUSITOUMUKSET JA EHDOLLISET VELAT

VASTUUSITOUMUKSET

	2016	2015
Annetut pantit		
Omien sitoumusten puolesta	5,9	6,1
Takaukset		
Omien sitoumusten puolesta	54,4	52,9
Muiden puolesta	3,1	3,0
Käyttöleasingvastuut - konserni vuokralle ottajana		
Vuokrasopimusten mukaiset vähimmäisvuokrat ovat seuraavat		
Vuoden kuluessa	39,7	37,5
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään 5 vuoden kuluttua	88,7	89,5
Yli 5 vuoden kuluessa	82,8	95,2
Yhteensä	211,2	222,2
Muut vastuut		
Omien sitoumusten puolesta	1,1	1,1
Osakkuusyritysten puolesta	0,4	0,6

MERKITTÄVIMMÄT TASEEN ULKOPUOLISET INVESTOINTISITOUMUKSET

Merkittävimmät aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintaa koskevat sopimuksiin perustuvat sitoumukset 31.12.2016 olivat noin 48,4 milj. euroa (22,6) liittyen tehdasinvestointeihin.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

OIKEUDENKÄYNNIT

Kemira Oyj vastaanotti 19.8.2009 haasteen, jossa Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA haki vahingonkorvauksia kuudelta vetyperoksidituottajalta Kemira mukaan lukien, vetyperoksidiliiketoimintaan liittyneistä kilpailulainsäädännön rikkomuksista. Kanteessaan Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA hakee Dortmundin alueelliselta tuomioistuimelta Saksassa päätöstä, jolla se saisi lyhentämättömän ja täydellisen version Euroopan komission 3.5.2006 päivätystä päätöksestä sekä vaatii, että vastaajat, Kemira mukaan lukien, veloitetaan päätöksen nojalla yhteisvastuullisesti maksamaan vahingonkorvauksia korkoineen.

Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA ilmoitti erittelevänsä vahingonkorvausten määrän myöhemmässä vaiheessa saatuaan ensin täydellisen version Euroopan komission päätöksestä. Suuntaa antavana osoituksena vahingonkorvausten määrästä Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA esitti kanteessaan alustavan laskelman ylihinnasta, jonka Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA:lle kanteensa siirtäneiden ja myyneiden osapuolten väitettiin maksaneen vastaajille kilpailusääntösten rikkomisen seurauksena. Alkuperäisessä haasteessa väitetyn ylihinnan määrän 31.12.2008 mennessä kertyneiden korkojen kanssa todettiin olevan 641,3 miljoonaa euroa.

Sen jälkeen Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA toimitti vastaajien asianajajille 14.4.2011 päivätyn oikeudelle osoitetun kirjelmän ja asiantuntijalausannon. Sanotussa kirjelmässä vähimmäisvahingoksi 31.12.2010 mennessä kertyneiden korkojen kanssa, perustuen kyseiseen asiantuntijalausuntoon, todettiin 475,6 miljoonaa euroa. Kirjelmässä on edelleen todettu, että asiantuntijan vahingonkorvausanalyysi ei sisällä menetettyä voittoa.

Oikeuskäsittely on vireillä Dortmundin alueellisessa tuomioistuimessa Saksassa. Se päätti 29.4.2013 tekemällään päätöksellä keskeyttää käsittelyn ja pyysi toimivallasta Euroopan unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisua, joka on annettu 21.5.2015. Sen jälkeen Dortmundin alueellisen tuomioistuimen pyynnöstä osapuolet ovat jättäneet kirjelmänsä oikeudenkäynnin hyväksyttävyydestä. Tuomioistuimen kyseistä pyyntöä koskevassa kirjelmässään Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA on myös luopunut hakemuksestaan saada päätös, jolla se saisi lyhentämättömän ja täydellisen version Euroopan komission 3.5.2006 päivätystä päätöksestä, ja vaatinut Kemiralta ja kolmelta muulta vastaajalta yhteisvastuullisesti vahingonkorvauksena tuomioistuimen harkinnan mukautuvaa määrää, mutta vähintään 196,2 miljoonaa euroa vaatiin lisäksi korkoja 24.8.2009 lukien laskettuna korkokannalla, joka kulloinkin ylittää 5 prosentilla peruskoron, ja muita korkoja 97,6 miljoonalla eurolla. Kemira vastustaa Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA:n kannetta.

Kemira Oyj on lisäksi saanut 28.4.2011 Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA:n Helsingin käräjäoikeuteen jättämän haasteen, jolla Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA haki Kemira Oyj:ltä korvauksia vetyperoksidiliiketoimintaan liittyneistä kilpailulainsäädännön rikkomuksista vaatiin enimmillään 78,0 miljoonaa euroa sekä lisäksi viivästyskorkoa 10.11.2008 lukien ja oikeudenkäyntikuluja viivästyskorkoineen. Viitatut kilpailulainsäädännön rikkomukset ovat samat, joiden johdosta CDC on nostanut kanteen Dortmundissa Saksassa. Käräjäoikeus antoi asiassa 4.7.2013 väliuomion, johon ei erikseen saanut hakea muutosta. Väliuomiossa käräjäoikeus katsoi olevansa toimivaltainen käsittelemään asian ja että vaatimukset eivät ole vanhentuneet ainakaan kokonaan. 19.5.2014 Kemira ilmoitti, että se on allekirjoittanut Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA:n ja CDC Holding SA:n kanssa (yhdessä "CDC") sopimuksen tämän Helsingissä vireillä olleen oikeudenkäynnin sopimisesta. Sovinnon perusteella CDC veti pois vahingonkorvausvaateensa ja Kemira maksoi CDC:lle 18,5 miljoonan euron korvauksen ja korvasi CDC:n oikeudenkäyntikuluja. Sovinto sisältää myös merkittäviä vastuunrajoituksia Kemiralle koskien CDC-yhtiöiden nostamia vireillä olevia oikeudenkäyntejä Dortmundissa, Saksassa (mainittua edellä) ja Amsterdamissa, Hollannissa (mainittu alla).

Kemira Oyj:n tytäryhtiö Kemira Chemicals Oy (aiemmin Finnish Chemicals Oy) on 9.6.2011 vastaanottanut asiakirjat, joiden mukaan CDC Project 13 SA haki Amsterdamin alioikeudessa vahingonkorvauksia neljältä yhtiöltä Kemira mukaan lukien natriumklooraattiliiketoimintaan liittyneistä kilpailulainsäädännön rikkomuksista. Euroopan komissio määräsi kesäkuussa 2008 Finnish Chemicals Oy:lle 10,15 miljoonan euron sakon natriumklooraattiliiketoimintaan liittyneistä kilpailulainsäädännön rikkomuksista vuosina 1994-2000. Kemira Oyj osti Finnish Chemicalsin vuonna 2005. Amsterdamin alioikeus antoi 4.6.2014 asiassa päätöksen, jossa se katsoi olevansa toimivaltainen. Kemira valitti kyseisestä toimivaltaa koskevasta päätöksestä Amsterdamin valitustuomioistuimeen, jonka 21.7.2015 antaman päätöksen mukaan Amsterdamin alioikeus on toimivaltainen. Asian käsittely jatkuu Amsterdamin alioikeudessa, jossa ainoa vastaaja on Kemira muiden vastaajien sovittoa kanteen CDC Project 13 SAn kanssa. CDC Project 13 SA:n 2.12.2015 Amsterdamin alioikeudelle jättämässä kirjelmässä CDC Project 13 SA vaatii Kemiralta vahingonkorvauksena ja korkona laskettuna 2.12.2015 asti 61,1 miljoonaa euroa, josta CDC Project 13 SA pyytää oikeutta vähentämään muiden aikaisempien vastaajien osuuden muista kuin heidän suorista myynneistään, ja näin määräytyvälle summalle lakimääräistä korkoa 2.12.2015 alkaen. Kemira vastustaa CDC Project 13 SA:n kannetta.

Kuten yllä on mainittu Kemiran Helsingin oikeudenkäyntiä koskeva sovinto CDC:n kanssa sisältää myös merkittäviä vastuunrajoituksia Kemiralle koskien CDC-yhtiöiden nostamia vireillä olevia oikeudenkäyntejä Dortmundissa, Saksassa ja Amsterdamissa, Hollannissa. Kyseisistä vastuunrajoituksista huolimatta Kemira ei tällä hetkellä pysty arvioimaan kyseisten kanteiden käsittelyn kestoa tai todennäköistä lopputulosta. Käsittelyjen lopputuloksesta ei voi olla varmuutta, ja Kemiralle epäsuotuisilla päätöksillä voi olla olennaisen haitallinen vaikutus Kemiran liiketoimintaan, taloudelliseen asemaan ja liiketoiminnan tulokseen. Laajaan kansainväliseen liiketoimintaansa liittyen konserni on kyseisten haasteiden lisäksi osallisena useissa oikeuskäsittelyissä ja se ei odota näiden muiden haasteiden heikentävän merkittävästi konsernin tulosta tai taloudellista asemaa.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

30. YMPÄRISTÖRISKIT JA -VASTUUT

Suurin osa Kemiran liiketoiminnasta on kemianteollisuutta, jonka tuotteita ja toimintaa säätelevät lukuisat kansainväliset sopimukset, sekä alueellinen ja kansallinen lainsäädäntö eri puolilla maailmaa. Konserni käsittelee ympäristövastuita ja -riskejä tilinpäätöksessä IFRS-säännösten mukaisesti ja noudattaa vakiintuneita sisäisiä periaatteita ja menettelytapoja. Ympäristön kunnostukseen liittyvien varausten yhteismäärä oli 19,4 milj. euroa (19,2). Suurimmat varaukset koskevat tehtaiden sulkemisia ja järven pohjasedimentin kunnostusta Vaasassa Suomessa.

PÄÄSTÖOIKEUDET

Konsernilla on Euroopan yhteisön päästökauppadirektiivin tarkoittamia päästöoikeuksia ja -kiintiöitä yhdellä toimipaikalla Ruotsissa. Nettomääräisesti päästöoikeudet olivat konsernitasolla 56 165 hiilidioksiditonnia ylijäämäiset vuonna 2016 (62 349 ylijäämäiset).

31. LÄHIPIIRI

Osapuolten katsotaan kuuluvan toistensa lähipiiriin, jos toinen osapuoli pystyy käyttämään toiseen nähden määräysvaltaa tai yhteistä määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa sen taloutta ja liiketoimintaa koskevassa päätöksenteossa. Konsernin lähipiiriin kuuluvat emoyritys, tytäryritykset, osakkuusyrietykset, yhteisyrietykset, Eläkesäätiö Neliapila ja johtoon kuuluvat avainhenkilöt, joihin luetaan hallituksen ja johtoryhmän jäsenet, toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa ja heidän läheiset perheenjäsenensä.

TOIMITUSJOHTAJAN, TOIMITUSJOHTAJAN SIIJAISEN JA JOHTORYHMÄN JÄSENTEN PALKKIOT JA ETUDET

	Palkat luontoisetuineen, euroa	Tulospalkkiot, euroa	Osakepalkkiot, euroa ¹⁾	Irtisanomis- korvaukset, euroa	2016	2015
Toimitusjohtaja Jari Rosendal	567 000	324 000	603 177	-	1 494 177	669 765
Toimitusjohtajan sijainen Jukka Hakkila ²⁾	181 653	86 502	211 117	-	479 272	225 242
Muut johtoryhmän jäsenet ³⁾	2 194 639	997 872	1 805 836	-	4 998 347	2 519 733
Yhteensä	2 943 292	1 408 374	2 620 130	-	6 971 796	3 414 740

¹⁾ Johdolle ja avainhenkilöille suunnatut osakepalkkiojärjestelmät on esitetty liitetiedossa 5.

²⁾ Jukka Hakkila ei ole johtoryhmän jäsen.

³⁾ Suomessa työsuhteessa olevilla Kemiran johtoryhmän jäsenillä ei ole lakisääteisen eläkejärjestelmän ylittävää eläkejärjestelyä. Muissa maissa työsuhteessa olevien johtoryhmän jäsenien eläkejärjestelyt perustuvat kyseisen maan lakisääteiseen eläkejärjestelmään sekä paikalliseen markkinakäytäntöön. Kemiran käytäntönä on, että kaikki uudet eläkejärjestelyt ovat maksuperusteisia.

TOIMITUSJOHTAJAN TYÖSUHTEEN EDUT JA EHDOT

Toimitusjohtajan palkitseminen koostuu kuukausipalkasta sisältäen autoedun ja matkapuhelinedun sekä suoritusperusteisesta kannustinohjelmista. Kannustinohjelmat koostuvat vuosittaisesta tulospalkkiosta ja osakepalkkiojärjestelmästä. Tulospalkkio perustuu hallituksen hyväksymiin ehtoihin ja enimmäispalkkio on 60 % vuotuisesta peruspalkasta. Osakepalkkio perustuu osakepalkkiojärjestelmän ehtoihin ja enimmäispalkkio muodostuu määritetyistä osakemääristä sekä rahaosuudesta, joka kattaa osakepalkkiosta muodostuvat verot ja veronluontoiset maksut.

Toimitusjohtaja kuuluu työntekijän eläkelain TyEL:n piiriin, joka tarjoaa palvelusaikana ja työansioihin perustuvan eläketurvan laissa säädetyllä tavalla. Toimitusjohtajan eläkeikä määräytyy työntekijän eläkelain perusteella. Toimitusjohtajalla ei ole lisäeläkejärjestelyä.

Toimitusjohtajan irtisanomisaika on molemmin puolin kuusi kuukautta. Irtisanomisaajan palkan lisäksi toimitusjohtaja saa 12 kuukauden palkan irtisanomiskorvauksena, mikäli yhtiö irtisanoo hänet.

HALLITUKSEN PALKKIOT

Kemira Oyj:n yhtiökokous 21.3.2016 päätti, että hallituksen vuosipalkkio maksetaan yhtiön osakkeiden ja rahaosuuden yhdistelmänä siten, että vuosipalkkiosta 40 % maksetaan yhtiön hallussa olevina, tai mikäli tämä ei ole mahdollista, markkinoilta hankittavina Kemiran osakkeina ja 60 % maksetaan rahana. Osakkeet luovutetaan hallituksen jäsenille ja tarvittaessa hankitaan markkinoilta suoraan hallituksen jäsenten lukuun kahden viikon kuluessa siitä, kun Kemiran osavuositarkastus ajalta 1.1.-31.3.2016 on julkaistu.

Vuosipalkkiona saatujen osakkeiden omistamiseen ei liity erityisiä ehtoja. Lisäksi hallituksen jäsenet eivät ole Kemira Oyj:n tulospalkkauksen, osakepohjaisten kannustinjärjestelmien tai lisäeläkejärjestelmien piirissä.

Kokouspalkkiot maksetaan rahana ja matkustuskustannukset korvataan Kemiran matkustuspolitiikan mukaan.

HALLITUKSEN JÄSENET

	Osakkeet kpl	Luovutusarvo, euroa	Rahapalkkio, euroa ⁴⁾	2016 Yhteensä, euroa	2015 Yhteensä, euroa
Jari Paasikivi, puheenjohtaja	3 043	31 561	59 934	91 495	92 107
Kerttu Tuomas, varapuheenjohtaja	1 864	19 333	37 758	57 091	58 899
Wolfgang Büchele	1 483	15 381	35 373	50 754	53 160
Winnie Fok	1 483	15 381	49 773	65 154	69 960
Juha Laaksonen	1 864	19 333	41 358	60 691	61 299
Timo Lappalainen	1 483	15 381	32 973	48 354	48 960
Kaisa Hietala (21.3.2016 alkaen)	1 483	15 381	31 773	47 154	-
Yhteensä	12 703	131 751	288 942	420 693	384 385

⁴⁾ Sisältää vuosipalkkiot ja kokouspalkkiot.

LÄHIPIIRIN KANSSA TOTEUTETUT LIIKETOIMET

	2016	2015
Myynnit		
Osakkuusyrietykset	1,5	1,7
Ostot		
Osakkuusyrietykset	3,3	3,2
Eläkesäätiö Neliapila	1,2	1,1
Yhteensä	4,5	4,3
Saamiset		
Osakkuusyrietykset	0,1	0,1
Velat		
Osakkuusyrietykset	0,3	0,3

Osakkuusyrietysten puolesta annettujen vastuusitoumusten määrät on esitetty liitteessä 29.

Lähipiiriin kuuluu Eläkesäätiö Neliapila, joka on oma juridinen yksikkönsä. Eläkesäätiö Neliapila hoitaa Kemira Oyj:n vapaaehtoisesti järjestämää lisäeläketurvaa. Eläkesäätiö Neliapila hallinnoi osaa konsernin Suomen henkilöstön eläkevaroista. Varat sisältävät Kemiran osakkeita 0,07 % yhtiön osakekannasta. Eläkesäätiö Neliapilan lisäeläketurvasta kerrotaan tarkemmin liitteessä 22.

Johtoon kuuluville avainhenkilöille ei ole myönnetty lainoja 31.12.2015 eikä 31.12.2016. Myöskään ehdollisia eriä ja sitoumuksia avainhenkilöiden puolesta ei ollut. Avainhenkilöihin kuuluvat henkilöt lähipiireineen eivät ole olennaisessa liikesuhteessa konserniin.

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

32. MUUTOKSET KONSERNIRAKENTEESSA

KONSERNIYRITYSTEN MYYNNIT JA LOPETUKSET

- TRICHEM SOLUTIONS PRIVATE LIMITED myytiin 6.2.2016.
- Kemira Asia Pacific Pte. Ltd. purettiin 19.2.2016.
- Kemira de Mexico S.A. de C.V. purettiin 24.2.2016.

KONSERNIYRITYSTEN MUUTOKSET KONSERNIN SISÄLLÄ

- Kemira Korea Corporation fuusioitui Kemira Chemicals Korea Corporationiin 1.1.2016.
- Kemira Logistics, Inc. fuusioitui Kemira Water Solutions, Inc:iin 31.3.2016.
- PT Kemira Indonesia myi PT Kemira Chemicals Indonesian osakkeet Kemira Oyj:lle 15.8.2016.
- Kemira Oyj myi Kemira Chemicals Germany GmbH:n osakkeet Kemira Germany GmbH:lle 14.10.2016.
- Kemira Germany Sales GmbH fuusioitui Kemira Chemicals Germany GmbH:n 15.12.2016.

NIMEN MUUTOKSET

Vanha nimi

Kemira Chemicals India Private Limited

Uusi nimi

TRICHEM SOLUTIONS PRIVATE LIMITED

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

33. KONSERNIN TYTÄRYRITYKSET JA OSAKKUUSYRITYKSET

TYTÄRYRITYKSET

	Kaupunki	Maa	Konsernin omistusosuus %	Emoyhtiön omistusosuus %	Määräysvallattomien omistusosuus %
Kemira Oyj (emoyhtiö)	Helsinki	Suomi			
Aliada Quimica de Portugal Lda.	Estarreja	Portugali	50,1		49,9
AS Kemivesi	Tallinna	Viro	100,0	100,0	
CJSC "Kemira HIM"	Pietari	Venäjä	100,0		
Corporación Kemira Chemicals de Venezuela, C.A.	Caracas	Venezuela	100,0		
Industry Park i Helsingborg Förvaltning AB	Helsingborg	Ruotsi	100,0		
Kemifloc a.s.	Přerov	Tšekki	51,0		49,0
Kemifloc Slovakia S.r.o.	Prešov	Slovakia	51,0		49,0
Kemipol Sp. z o.o.	Police	Puola	51,0		49,0
Kemira (Asia) Co., Ltd.	Shanghai	Kiina	100,0		
Kemira Argentina S.A.	Buenos Aires	Argentiina	100,0	15,8	
Kemira Australia Pty Ltd	Hallam	Australia	100,0		
Kemira Cell Sp. z o.o.	Ostroleka	Puola	55,0	55,0	45,0
Kemira Chemicals (Nanjing) Co. Ltd.	Nanjing	Kiina	100,0	100,0	
Kemira Chemicals (Shanghai) Co. Ltd.	Shanghai	Kiina	100,0	100,0	
Kemira Chemicals (UK) Ltd.	Harrogate	Iso-Britannia	100,0	100,0	
Kemira Chemicals (Yanzhou) Co., Ltd.	Yanzhou City	Kiina	100,0	100,0	
Kemira Chemicals AS	Gamle Fredrikstad	Norja	100,0		
Kemira Chemicals Brasil Ltda	São Paulo	Brasilia	100,0	99,9	
Kemira Chemicals Canada Inc.	Maitland	Kanada	100,0	100,0	
Kemira Chemicals Germany GmbH	Frankfurt am Main	Saksa	100,0		
Kemira Chemicals Korea Corporation	Gunsan-City	Korea	100,0	100,0	
Kemira Chemicals NV	Aartselaar	Belgia	100,0		
Kemira Chemicals Oy	Helsinki	Suomi	100,0		
Kemira Chemicals, Inc.	Atlanta, GA	Yhdysvallat	100,0		
Kemira Chemicals Spain S.A.	Barcelona	Espanja	100,0		
Kemira Chemie Ges.mbH	Krems	Itävalta	100,0	100,0	
Kemira Chile Comercial Limitada	Santiago	Chile	100,0	99,0	
Kemira Chimie S.A.S.U.	Lauterbourg	Ranska	100,0		
Kemira Europe Oy	Helsinki	Suomi	100,0	100,0	
Kemira Finance Solutions B.V.	Rotterdam	Hollanti	100,0		
Kemira France SAS	Lauterbourg	Ranska	100,0		
Kemira Gdańsk Sp. z o.o.	Gdansk	Puola	100,0		
Kemira Germany GmbH	Leverkusen	Saksa	100,0	100,0	
Kemira GrowHow A/S	Fredericia	Tanska	100,0	100,0	
Kemira Hong Kong Company Limited	Hong Kong	Kiina	100,0	100,0	
Kemira Ibérica S.A.	Barcelona	Espanja	100,0		
Kemira Ibérica Sales and Marketing S.L.	Barcelona	Espanja	100,0		
Kemira International Finance B.V.	Rotterdam	Hollanti	100,0		
Kemira Italy S.p.A.	San Giorgio di Nogaro	Italia	100,0		
Kemira Japan Co., Ltd.	Tokio	Japani	100,0		
Kemira Kemi AB	Helsingborg	Ruotsi	100,0		
Kemira Kopperverket KB	Helsingborg	Ruotsi	100,0		
Kemira KTM d.o.o.	Ljubljana	Slovenia	100,0	100,0	
Kemira Nederland Holding B.V.	Rotterdam	Hollanti	100,0	100,0	
Kemira Operon Oy	Helsinki	Suomi	100,0	100,0	
Kemira Rotterdam B.V.	Rotterdam	Hollanti	100,0		
Kemira South Africa (Pty) Ltd.	Weltevredenpark	Etelä-Afrikka	100,0		
Kemira Świecie Sp. z o.o.	Świecie	Puola	100,0	100,0	
Kemira Taiwan Corporation	Taipei	Taiwan	100,0		
Kemira (Thailand) Co., Ltd.	Bangkok	Thaimaa	100,0		
Kemira Uruguay S.A.	Montevideo	Uruguay	100,0		
Kemira Water Danmark A/S	Esbjerg	Tanska	100,0	100,0	
Kemira Water Solutions Brasil -Produtos para tratamento de agua Ltda.	São Paulo	Brasilia	100,0	100,0	
Kemira Water Solutions Canada Inc.	Varenes Qs	Kanada	100,0		
Kemira Water Solutions, Inc.	Atlanta, GA	Yhdysvallat	100,0		
Kemwater Brasil S.A.	Camaçari	Brasilia	100,0		
Kemwater ProChemie s.r.o.	Kosmonosy	Tšekki	95,1		4,9
PT Kemira Indonesia	Jakarta	Indonesia	100,0	74,8	
PT Kemira Chemicals Indonesia	Pasuruan	Indonesia	99,8		0,2
Scandinavian Tanking System A/S	Kööpenhamina	Tanska	100,0		
ZAO Avers	Pietari	Venäjä	100,0		

OSAKKUUSYRITYKSET

	Kaupunki	Maa	Konsernin omistusosuus %	Emoyhtiön omistusosuus %
FC Energia Oy	Ikaalinen	Suomi	34,0	
FC Power Oy	Ikaalinen	Suomi	34,0	
Haapaveden Ympäristöpalvelut Oy	Haapavesi	Suomi	40,5	
Honkalahden Teollisuuslaituri Oy	Joutseno	Suomi	50,0	

KONSERNIN LIITETIEDOT

(Milj. euroa)

34. TILINPÄÄTÖSPÄIVÄN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Konsernilla ei ole olennaisia tilinpäätöspäivän jälkeisiä tapahtumia.

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA (FAS)

(Euroa)

	Liite	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015
Liikevaihto	2	1 364 211 556,79	1 347 012 217,00
Valmisteverastojen muutos	4	2 755 294,03	3 953 695,97
Liiketoiminnan muut tuotot	3	2 273 459,05	3 002 062,57
Materiaalit ja palvelut	4	-851 640 194,15	-866 441 566,01
Henkilöstökulut	5	-47 003 676,91	-42 156 568,73
Poistot ja arvonalentumiset	6	-38 511 189,49	-38 197 982,33
Liiketoiminnan muut kulut	4	-393 603 485,01	-336 150 104,02
Liikevoitto/tappio		38 481 764,31	71 021 754,45
Rahoitustuotot ja -kulut	7	182 211 554,97	104 816 107,86
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		220 693 319,28	175 837 862,31
Tilinpäätössiirrot	8	2 694 417,39	2 235 818,95
Tuloverot	9	-7 605 755,19	-12 917 723,00
Tilikauden tulos		215 781 981,48	165 155 958,26

EMOYHTIÖN TASE (FAS)

(Euroa)

	Liite	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet	10	82 956 948,85	100 880 994,96
Aineelliset hyödykkeet	11	30 383 281,23	33 434 220,14
Sijoitukset	12		
Osuudet saman konsernin yrityksissä		2 103 542 628,42	2 083 703 472,85
Muut sijoitukset		118 574 547,83	148 222 158,17
Sijoitukset yhteensä		2 222 117 176,25	2 231 925 631,02
Pysyvät vastaavat yhteensä		2 335 457 406,33	2 366 240 846,12
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus	13	83 345 318,15	85 390 061,32
Pitkäaikaiset saamiset	14	310 822 574,15	266 310 037,66
Lyhytaikaiset saamiset	14	290 600 971,41	317 022 561,67
Rahoitusarvopaperit	15	70 719 098,15	30 394 906,22
Rahat ja pankkisaamiset		57 070 058,22	63 910 883,58
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		812 558 020,08	763 028 450,45
Vastaavaa yhteensä		3 148 015 426,41	3 129 269 296,57
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA			
Osakepääoma	16	221 761 727,69	221 761 727,69
Ylikurssirahasto		257 877 731,94	257 877 731,94
Käyvän arvon rahasto		2 717 240,52	-4 657 093,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		199 963 876,20	199 963 876,20
Edellisten tilikausien voitto/tappio		406 303 596,51	319 793 483,44
Tilikauden voitto/tappio		215 781 981,48	165 155 958,26
Oma pääoma yhteensä		1 304 406 154,34	1 159 895 684,53
Tilinpäätössiirtojen kertymä	17	6 901 698,88	9 596 116,27
Pakolliset varaukset	18	21 514 581,37	19 484 405,66
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen vieras pääoma	19	610 798 960,37	601 111 567,30
Lyhytaikainen vieras pääoma	20	1 204 394 031,45	1 339 181 522,81
Vieras pääoma yhteensä		1 815 192 991,82	1 940 293 090,11
Vastattavaa yhteensä		3 148 015 426,41	3 129 269 296,57

EMOYHTIÖN RAHAVIRTALASKELMA (FAS)

(Euroa)

	2016	2015
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Tilikauden tulos	215 781 981,48	165 155 958,26
Oikaisut		
Poistot ja arvonalentumiset	38 511 189,49	38 197 982,33
Tuloverot	7 605 755,19	12 917 723,00
Rahoituskulut, netto	-182 211 554,97	-104 816 107,86
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity rahavirtaa	11 774 509,54	14 182 127,73
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	91 461 880,73	125 637 683,46
Käyttöpääoman muutokset		
Vaihto-omaisuuden lisäys (-) / vähennys (+)	2 044 743,17	-8 106 386,66
Myyntisaamisten ja muiden saamisten lisäys (-) / vähennys (+)	30 500 627,07	-47 042 548,95
Ostovelkojen ja muiden velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	-20 456 698,29	30 052 413,06
Käyttöpääoman muutokset	12 088 671,95	-25 096 522,55
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		
	103 550 552,68	100 541 160,91
Maksetut korot ja muut rahoituskulut	-27 030 509,80	-40 242 953,02
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	21 655 705,11	9 273 523,73
Realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot	-9 324 161,58	-5 553 184,83
Saadut osingot	173 072 698,42	134 536 455,90
Maksetut välittömät verot	-5 345 063,26	-1 141 217,06
Liiketoiminnan nettorahavirta	256 579 221,57	197 413 785,63
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Tytäryritysten hankinnat ja lisäykset tytäryhtiöosakkeisiin	-19 906 487,93	-534 837 144,91
Osakkuus- ja yhteisyritysten hankinta	0,00	-4 224 953,64
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin	-13 498 891,85	-45 749 471,95
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin	-4 183 211,65	-10 927 742,35
Luovutustulot tytäryritysten ja muiden osakkeiden myynnistä	38 649 269,00	134 852,81
Luovutustulot aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myynnistä	276 510,56	3 148,42
Lainasaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	-44 512 536,49	-84 058 933,99
Investointien nettorahavirta	-43 175 348,36	-679 660 245,61
Rahavirta ennen rahoitusta		
	213 403 873,21	-482 246 459,98
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Pitkäaikaisten lainojen nostot (+)	50 000 000,00	250 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut (-)	-40 312 606,93	-31 792 432,89
Lyhytaikaisten lainojen nostot (+) / takaisinmaksut (-)	-110 808 548,15	353 737 864,80
Maksetut osingot	-80 748 892,00	-80 587 227,16
Saadut konserniavustukset	2 850 000,00	4 051 000,00
Rahoituksen nettorahavirta	-179 020 047,08	495 409 204,75
Rahavarojen muutos lisäys (+) / vähennys (-)		
	34 383 826,13	13 162 744,77
Rahavarat 31.12.	127 789 156,37	94 305 789,80
Valuuttakurssivoitot (+) / -tappiot (-) rahavaroista	-900 459,56	-4 503 177,80
Rahavarat 1.1.	94 305 789,80	85 646 222,83
Rahavarojen muutos lisäys (+) / vähennys (-)	34 383 826,13	13 162 744,77

EMOYHTIÖN LIITETIEDOT

(Euroa)

1. EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

LAATIMISPERUSTA

Emoyhtiön tilinpäätös on laadittu Suomessa voimassa olevien lakien ja säännösten mukaan (FAS). Kirjanpitolain muutokset on huomioitu ja vertailuvuoden tiedot on päivitetty. Kemira-konsernin tilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti, ja emoyhtiö noudattaa konsernin laatimisperiaatteita aina kun se on FAS:n mukaan mahdollista. Alla on esitetty lähinnä ne laatimisperiaatteet, joissa käytäntö poikkeaa konsernin periaatteista. Muilta osin noudatetaan konsernin laatimisperiaatteita.

LIKEVAIHTO

Kemira Oyj:n liikevaihto koostuu pääsääntöisesti tavaroiden ja palveluiden myynnistä. Liikevaihtoon on sisällytetty 2016 voimaan tulleen kirjanpitolain määritelmän mukaisesti myös konsernin sisäiset palveluveloitukset bruttona. Luokittelu on muutettu myös vertailutietojen osalta.

ELÄKEJÄRJESTELYT

Yhtiön lakisääteiset eläkkeet on hoidettu eläkevakuutusyhtiöissä ja lisäeläkkeet pääosin omassa eläkesäätiössä. Eläkekulut muodostuvat maksuista eläkevakuutusyhtiöille sekä mahdollisista eläkesäätiön kannatusmaksuista ja kirjataan tulosvaikutteisesti.

HENKILÖSTÖN OSAKEPOHJAINEN KANNUSTINJÄRJESTELMÄ

Osakepalkkiojärjestelmien kirjanpitokäsittely on selostettu konsernitilinpäätöksen laatimisperiaateissa. Emoyhtiössä osakepalkkioiden rahaosuus kirjataan kuluksi palkkion ansaintavuonna ja osakeosuus osakkeiden luovutusvuonna keskimääräiseen hankintahintaan.

TULOVEROT

Tuloveroihin ja laskennallisiin verosaamisiin ja -velkoihin sovelletaan konsernin laatimisperiaatteita siten kuin se on mahdollista Suomen tilinpäätöskäytännön mukaan. Poistoeron laskennallinen verovelka ilmoitetaan liitetietona.

VUOKRASOPIMUKSET

Kaikki leasingmaksut on käsitelty vuokrakuluina.

RAHOITUSVARAT, RAHOITUSVELAT JA JOHDANNAISSOPIMUKSET

Kaikki rahoitusvarat (mukaan lukien osakkeet) ja -velat on kirjattu hankinta-arvoonsa tai arvonalentumisella vähennettyyn arvoon lukuun ottamatta johdannaisinstrumentteja, jotka on arvostettu käypään arvoonsa.

Rahoitusvarojen ja -velkojen, myös johdannaisten, arvonmuutokset on kirjattu tulosvaikutteisesti rahoituseriin lukuun ottamatta suojauslaskennan piirissä olevia hyödykejohdannaisia, joiden tehokas osa kirjataan käyvän arvon rahastoon. Suojauslaskennan piirissä olevien hyödykejohdannaisten voiton tai tappion tehoton osuus kirjataan tulosvaikutteisesti.

Johdannaissopimusten arvostusmenetelmistä on kerrottu konsernin laatimisperiaateissa sekä konsernin liitetiedossa 28.

EMOYHTIÖN LIITETIEDOT

(Euroa)

2. LIIKEVAIHTO

	2016	2015
Liikevaihto toimialoittain		
Pulp & Paper	724 290 860,70	722 951 092,02
Oil & Mining	121 216 154,43	107 914 648,61
Municipal & Industrial	278 400 094,75	282 421 395,13
Konsernin sisäinen	240 304 446,91	233 725 081,24
Yhteensä	1 364 211 556,79	1 347 012 217,00

Liikevaihdon jakauma markkina-alueittain, % liikevaihdosta

Suomi, kotipaikkavaltio	27	28
Muu Eurooppa, Lähi-Itä ja Afrikka	59	59
Americas-alue	7	7
APAC-alue	7	6
Yhteensä	100	100

3. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT ¹⁾

	2016	2015
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	122 813,14	3 148,42
Vuokratuotot	975 904,36	1 184 262,09
Muut liiketoiminnan tuotot	1 174 741,55	1 814 652,06
Yhteensä	2 273 459,05	3 002 062,57

¹⁾ Osa aikaisemmin liiketoiminnan muissa tuotoissa esitetyistä eristä on siirretty osaksi liikevaihtoa vastaamaan vuonna 2016 voimaan tulleen kirjanpitolain määritelmää. Luokittelu on muutettu myös vertailutietojen osalta.

EMOYHTIÖN LIITETIEDOT

(Euroa)

4. KULUT

	2016	2015
Valmisteverastojen muutos	-2 755 294,03	-3 953 695,97
Materiaalit ja palvelut		
Aineet ja tarvikkeet		
Ostot tilikauden aikana	840 073 110,26	857 552 177,95
Aine- ja tarvikevarastojen muutos	1 690 639,92	-702 429,06
Ulkopuoliset palvelut	9 876 443,97	9 591 817,12
Materiaalit ja palvelut yhteensä	851 640 194,15	866 441 566,01
Henkilöstökulut	47 003 676,91	42 156 568,73
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrat	9 586 333,83	5 970 972,97
Konsernin sisäiset palkkiovalmistuksen kulut	179 941 960,81	179 054 783,95
Muut konsernin sisäiset veloitukset	149 981 501,52	92 401 538,68
Muut kulut	54 093 688,85	58 722 808,42
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	393 603 485,01	336 150 104,02
Kulut yhteensä	1 289 492 062,04	1 240 794 542,79

Vuonna 2016 kulut sisälsivät pakollisten varausten nettolisäystä +2,0 milj. euroa (henkilöstökuluissa -0,3 milj. euroa, vuokrissa +2,4 milj. euroa ja muissa kuluissa -0,1 milj. euroa). Vuonna 2015 kulut sisälsivät pakollisten varausten nettovähennystä -0,4 milj. euroa (henkilöstökuluissa -0,7 milj. euroa, vuokrissa -0,4 milj. euroa ja muissa kuluissa +0,7 milj. euroa).

TILINTARKASTUSYHTEISÖ DELOITTE & TOUCHE OY:N PALKKIOT JA PALVELUT

	2016	2015
Tilintarkastuspalkkiot	423 500,00	415 000,00
Palkkiot veropalveluista	130 530,00	50 000,00
Palkkiot muista palveluista ¹⁾	412 554,00	445 000,00

¹⁾ Vuonna 2016 muihin palveluihin sisältyy pääosin sisäisiin tehostamisprojekteihin ja AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoiminnan hankintaan liittyviä palkkioita. Vuonna 2015 muihin palveluihin sisältyy pääosin AkzoNobelin paperikemikaaliliiketoiminnan hankintaan liittyviä palkkioita.

EMOYHTIÖN LIITETIEDOT

(Euroa)

5. HENKILÖSTÖKULUT JA HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

	2016	2015
Hallituksen sekä toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa palkat ¹⁾	2 394 141,66	1 279 391,34
Muut palkat	35 867 385,14	32 508 815,66
Eläkekulut	6 823 398,55	6 324 848,06
Muut henkilöstösivukulut	1 918 751,56	2 043 513,67
Yhteensä	47 003 676,91	42 156 568,73

¹⁾ Kemira Oyj:n toimitusjohtajalle maksetut palkat mukaan lukien luontaisedut olivat 1 494 177 euroa (669 765), johon sisältyi 927 177 euroa (109 965) tulos- ja osakepalkkioita. Toimitusjohtajan sijaiselle maksettu palkka mukaan lukien luontaisedut olivat yhteensä 479 272 euroa (225 242), johon sisältyi 297 619 euroa (44 287) tulos- ja osakepalkkioita.

Muut lähipiiritapahtumat esitetään konsernin liitetiedossa 31.

Henkilökunta 31.12.

Pulp & Paper	91	83
Oil & Mining	5	5
Municipal & Industrial	31	28
Muut, josta	366	371
Tutkimus ja tuotekehitys	162	173
Yhteensä	493	487

Henkilökunta keskimäärin

495 483

6. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

	2016	2015
Suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	12 268 318,14	10 452 379,69
Muu aineeton omaisuus	19 154 619,82	21 147 260,08
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueiden arvonalentumiset	109 776,05	0,00
Rakennukset ja rakennelmat	351 731,82	346 416,22
Koneet ja kalusto	6 611 898,84	6 232 973,18
Muut aineelliset hyödykkeet	14 844,82	18 953,16
Yhteensä	38 511 189,49	38 197 982,33

EMOYHTIÖN LIITETIEDOT

(Euroa)

7. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

	2016	2015
Osinkotuotot		
Konserniyhtiöiltä	172 934 588,42	134 501 680,90
Muilta	138 110,00	34 775,00
Yhteensä	173 072 698,42	134 536 455,90
Korkotuotot		
Konserniyhtiöiltä	14 394 515,64	11 071 308,86
Muilta	436 754,97	765 614,19
Yhteensä	14 831 270,61	11 836 923,05
Korkokulut		
Konserniyhtiöille	-846 093,05	-696 132,31
Muille	-16 928 675,43	-18 333 242,85
Yhteensä	-17 774 768,48	-19 029 375,16
Muut rahoitustuotot		
Konserniyhtiöiltä	3 841 440,59	894 798,55
Muilta	7 610 429,09	134 852,81
Yhteensä	11 451 869,68	1 029 651,36
Muut rahoituskulut		
Konserniyhtiöille ¹⁾	0,00	-16 579 854,88
Muille	-2 305 296,97	-8 397 520,47
Yhteensä	-2 305 296,97	-24 977 375,35
Kurssierot		
Konserniyhtiöiltä	8 043 452,25	3 277 812,55
Muilta	-5 107 670,54	-1 857 984,49
Yhteensä	2 935 781,71	1 419 828,06
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	182 211 554,97	104 816 107,86
Kurssierot		
Realisoituneet	-9 324 161,58	-5 553 184,83
Realisoitumattomat	12 259 943,29	6 973 012,89
Yhteensä	2 935 781,71	1 419 828,06

¹⁾ Vuonna 2016 muut rahoituskulut konserniyhtiöille sisältävät tytäryhtiöosakkeiden alaskirjausta 0,0 milj. euroa (16,6).

EMOYHTIÖN LIITETIEDOT

(Euroa)

8. TILINPÄÄTÖSSIIRROT

	2016	2015
Poistoeron muutos (– lisäys / + vähennys)		
Aineettomat oikeudet	14 493,48	-907 451,08
Muu aineeton omaisuus	1 546 056,00	-588 848,12
Rakennukset ja rakennelmat	140 150,29	147 774,12
Koneet ja kalusto	983 870,47	735 433,53
Muut aineelliset hyödykkeet	9 847,15	-1 089,50
Yhteensä	2 694 417,39	-614 181,05
Konserniavustus		
Saadut konserniavustukset	0,00	2 850 000,00
Yhteensä	0,00	2 850 000,00
Tilinpäätössiirrot yhteensä	2 694 417,39	2 235 818,95

9. TULOVEROT

(tuotto +, kulu –)	2016	2015
Tuloverot kuluvalta vuodelta	-4 699 620,09	-1 271 420,66
Tuloverot aikaisemmilta vuosilta	336 118,20	300 000,00
Laskennalliset verot	-1 134 094,13	-9 170 081,91
Muut verot ja veronluontoiset menot	-2 108 159,17	-2 776 220,43
Yhteensä	-7 605 755,19	-12 917 723,00

EMOYHTIÖN LIITETIEDOT

(Euroa)

10. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Muu aineeton omaisuus	Yhteensä
2016					
Hankintameno 1.1.	72 758 028,28	6 181 419,27	12 496 146,08	183 989 932,81	275 425 526,44
Lisäykset	5 300 284,73		3 861 735,49	394 355,93	9 556 376,15
Vähennykset	-599 633,99			-801 224,21	-1 400 858,20
Siirrot erien välillä	9 970 823,35		-12 444 146,08	6 415 838,43	3 942 515,70
Hankintameno 31.12.	87 429 502,37	6 181 419,27	3 913 735,49	189 998 902,96	287 523 560,09
Kertyneet poistot 1.1.	-26 295 330,61	-6 181 419,27	0,00	-142 067 781,60	-174 544 531,48
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	599 633,99			801 224,21	1 400 858,20
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	-12 268 318,14			-19 154 619,82	-31 422 937,96
Kertyneet poistot 31.12.	-37 964 014,76	-6 181 419,27	0,00	-160 421 177,21	-204 566 611,24
Kirjanpitoarvo 31.12.	49 465 487,61	0,00	3 913 735,49	29 577 725,75	82 956 948,85
	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Muu aineeton omaisuus	Yhteensä
2015					
Hankintameno 1.1.	44 049 063,67	6 181 419,27	9 815 011,73	185 832 090,74	245 877 585,41
Lisäykset	30 715 935,10		7 029 411,36	8 004 125,49	45 749 471,95
Vähennykset	-4 553 037,42			-11 648 493,50	-16 201 530,92
Siirrot erien välillä	2 546 066,93		-4 348 277,01	1 802 210,08	0,00
Hankintameno 31.12.	72 758 028,28	6 181 419,27	12 496 146,08	183 989 932,81	275 425 526,44
Kertyneet poistot 1.1.	-20 395 988,34	-6 181 419,27	0,00	-132 569 015,02	-159 146 422,63
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	4 553 037,42			11 648 493,50	16 201 530,92
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	-10 452 379,69			-21 147 260,08	-31 599 639,77
Kertyneet poistot 31.12.	-26 295 330,61	-6 181 419,27	0,00	-142 067 781,60	-174 544 531,48
Kirjanpitoarvo 31.12.	46 462 697,67	0,00	12 496 146,08	41 922 151,21	100 880 994,96

EMOYHTIÖN LIITETIEDOT

(Euroa)

11. AINEELLISET HYÖDYKKEET

	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
2016						
Hankintameno 1.1.	1 175 482,19	17 107 512,52	98 934 631,85	553 073,82	7 735 350,77	125 506 051,15
Lisäykset		64 377,03	3 023 625,19		5 037 725,13	8 125 727,35
Vähennykset	-91 989,24	-38 411,60	-2 490 537,21			-2 620 938,05
Siirrot erien välillä		297 187,68	3 203 917,25		-7 443 620,63	-3 942 515,70
Hankintameno 31.12.	1 083 492,95	17 430 665,63	102 671 637,08	553 073,82	5 329 455,27	127 068 324,75
Kertyneet poistot 1.1.	0,00	-13 156 663,18	-78 447 990,22	-467 177,61	0,00	-92 071 831,01
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		25 844,40	2 449 194,62			2 475 039,02
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	-109 776,05	-351 731,82	-6 611 898,84	-14 844,82		-7 088 251,53
Kertyneet poistot 31.12.	-109 776,05	-13 482 550,60	-82 610 694,44	-482 022,43	0,00	-96 685 043,52
Kirjanpitoarvo 31.12.	973 716,90	3 948 115,03	20 060 942,64	71 051,39	5 329 455,27	30 383 281,23
2015						
Hankintameno 1.1.	1 179 973,51	17 051 549,47	91 824 049,57	567 573,82	5 122 363,77	115 745 510,14
Lisäykset		6 652,37	5 917 852,48		5 001 901,24	10 926 406,09
Vähennykset	-4 491,32	-1 841,67	-1 145 032,09	-14 500,00		-1 165 865,08
Siirrot erien välillä		51 152,35	2 337 761,89		-2 388 914,24	0,00
Hankintameno 31.12.	1 175 482,19	17 107 512,52	98 934 631,85	553 073,82	7 735 350,77	125 506 051,15
Kertyneet poistot 1.1.	0,00	-12 812 088,63	-73 336 030,88	-462 724,45	0,00	-86 610 843,96
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		1 841,67	1 121 013,84	14 500,00		1 137 355,51
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset		-346 416,22	-6 232 973,18	-18 953,16		-6 598 342,56
Kertyneet poistot 31.12.	0,00	-13 156 663,18	-78 447 990,22	-467 177,61	0,00	-92 071 831,01
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 175 482,19	3 950 849,34	20 486 641,63	85 896,21	7 735 350,77	33 434 220,14

EMOYHTIÖN LIITETIEDOT

(Euroa)

12. SIJOITUKSET

	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Muut osakkeet	Yhteensä
2016			
Kirjanpitoarvo 1.1.	2 083 703 472,85	148 222 158,17	2 231 925 631,02
Lisäykset	19 906 487,93		19 906 487,93
Vähennykset ja siirrot erien välillä	-67 332,36	-29 647 610,34	-29 714 942,70
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 103 542 628,42	118 574 547,83	2 222 117 176,25
	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Muut osakkeet	Yhteensä
2015			
Kirjanpitoarvo 1.1.	1 570 433 661,40	144 105 359,93	1 714 539 021,33
Lisäykset	534 837 144,91	4 224 953,64	539 062 098,55
Vähennykset ja siirrot erien välillä	-4 987 478,58		-4 987 478,58
Arvonalentumiset	-16 579 854,88	-108 155,40	-16 688 010,28
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 083 703 472,85	148 222 158,17	2 231 925 631,02

EMOYHTIÖN LIITETIEDOT

(Euroa)

13. VAIHTO-OMAIJUUS

	2016	2015
Aineet ja tarvikkeet	21 580 105,35	23 270 745,27
Valmiit tuotteet	57 372 095,55	54 616 801,52
Ennakkomaksut	4 393 117,25	7 502 514,53
Yhteensä	83 345 318,15	85 390 061,32

14. SAAMISET

	2016	2015
Pitkäaikaiset saamiset		
Pitkäaikaiset korolliset saamiset		
Lainasaamiset		
Konserniyhtiöiltä	302 197 671,84	254 707 458,08
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	302 197 671,84	254 707 458,08
Pitkäaikaiset korottomat saamiset		
Laskennalliset verosaamiset	8 624 902,31	11 602 579,58
Pitkäaikaiset korottomat saamiset	8 624 902,31	11 602 579,58
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	310 822 574,15	266 310 037,66
Lyhytaikaiset saamiset		
Lyhytaikaiset korolliset saamiset		
Konserniyhtiöiltä	77 669 312,79	69 631 225,71
Lyhytaikaiset korolliset saamiset yhteensä	77 669 312,79	69 631 225,71
Lyhytaikaiset korottomat saamiset		
Maksetut ennakot		
Konserniyhtiöille	18 836 395,50	18 836 395,50
Yhteensä	18 836 395,50	18 836 395,50
Myyntisaamiset		
Konserniyhtiöiltä	27 183 225,37	53 656 850,36
Muilta	127 246 884,44	133 153 754,73
Yhteensä	154 430 109,81	186 810 605,09
Siirtosaamiset		
Konserniyhtiöiltä	4 828 844,62	6 324 773,43
Muilta	24 100 931,78	21 691 409,18
Yhteensä	28 929 776,40	28 016 182,61
Muut korottomat lyhytaikaiset saamiset		
Konserniyhtiöiltä	525 573,92	266 006,46
Muilta	10 209 802,99	13 462 146,30
Yhteensä	10 735 376,91	13 728 152,76
Lyhytaikaiset korottomat saamiset yhteensä	212 931 658,62	247 391 335,96
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	290 600 971,41	317 022 561,67
Saamiset yhteensä	601 423 545,56	583 332 599,33
	2016	2015
Siirtosaamiset		
Korot	7 597 612,88	6 779 178,07
Verot	2 318 381,95	16 780,32
Kurssierot	10 891 391,47	7 082 391,10
Konserniavustukset	0,00	2 850 000,00
Muut erät	8 122 390,10	11 287 833,12
Yhteensä	28 929 776,40	28 016 182,61

EMOYHTIÖN LIITETIEDOT

(Euroa)

15. RAHOITUSARVOPAPERIT

	2016	2015
Rahoitusarvopaperit		
Kirjanpitoarvo	70 719 098,15	30 394 906,22
Jälleenhankintahinta	70 719 098,15	30 394 906,22
Erotus	0,00	0,00

Rahoitusarvopapereihin sisältyy yhtiön lyhytaikaiset sijoitukset.

16. OMA PÄÄOMA

	2016	2015
Sidottu oma pääoma		
Osakepääoma 1.1.	221 761 727,69	221 761 727,69
Osakepääoma 31.12.	221 761 727,69	221 761 727,69
Ylikurssirahasto 1.1.	257 877 731,94	257 877 731,94
Ylikurssirahasto 31.12.	257 877 731,94	257 877 731,94
Käyvän arvon rahasto 1.1.	-4 657 093,00	-2 963 940,82
Käyvän arvon rahasto 31.12.	2 717 240,52	-4 657 093,00
Sidottu oma pääoma yhteensä 31.12.	482 356 700,15	474 982 366,63
Vapaa oma pääoma		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	199 963 876,20	199 963 876,20
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	199 963 876,20	199 963 876,20
Edellisten tilikausien voitto 1.1. ¹⁾	484 949 441,70	400 262 709,85
Tilikauden voitto / tappio	215 781 981,48	165 155 958,26
Osingonjako	-80 748 892,00	-80 587 227,16
Osakepohjainen kannustinjärjestelmä		
Luovutetut osakkeet	2 103 046,81	118 000,75
Edellisten tilikausien voitto ja tilikauden voitto 31.12.	622 085 577,99	484 949 441,70
Vapaa oma pääoma yhteensä 31.12.	822 049 454,19	684 913 317,90
Oma pääoma yhteensä 31.12.	1 304 406 154,34	1 159 895 684,53
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä 31.12.	822 049 454,19	684 913 317,90

¹⁾ Yhtiön hallussa on omia osakkeita 2 975 327 kappaletta, hankintahinta 20 028 053,10 euroa.

	Euroa	Kpl
Omien osakkeiden muutokset		
Hankintameno/määrä 1.1.2016	22 082 955,54	3 280 602
Muutos	-2 054 902,44	-305 275
Hankintameno/määrä 31.12.2016	20 028 053,10	2 975 327

EMOYHTIÖN LIITETIEDOT

(Euroa)

17. TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

	2016	2015
Tilinpäätössiirtojen kertymät		
Kertynyt poistoero käyttöomaisuuserittäin		
Rakennukset ja rakennelmat	821 792,60	961 942,89
Koneet ja kalusto	2 707 221,32	3 691 091,79
Muut aineelliset hyödykkeet	23 048,75	32 895,90
Aineettomat oikeudet	495 672,44	510 165,92
Muu aineeton omaisuus	2 853 963,77	4 400 019,77
Yhteensä	6 901 698,88	9 596 116,27
Tilinpäätössiirtojen kertymien muutos		
Tilinpäätössiirtojen kertymät 1.1.	9 596 116,27	8 981 935,22
Poistoeron muutos tuloslaskelmassa	-2 694 417,39	614 181,05
Tilinpäätössiirtojen kertymät 31.12.	6 901 698,88	9 596 116,27

31.12.2016 kertyneiden poistoerojen laskennallinen verovelka oli 1,4 milj. euroa (1,9).

18. PAKOLLISET VARAUKSET

	2016	2015
Pitkäaikaiset varaukset		
Eläkevaraukset	6 062 164,00	6 223 992,00
Muut pakolliset varaukset		
Ympäristövaraukset	10 227 914,39	10 032 827,51
Uudelleenjärjestelyvaraukset	3 515 000,00	654 761,20
Muut pakolliset varaukset yhteensä	13 742 914,39	10 687 588,71
Pitkäaikaiset varaukset yhteensä	19 805 078,39	16 911 580,71
Lyhytaikaiset varaukset		
Muut pakolliset varaukset		
Henkilöstökuluvaraukset	694 011,93	1 018 072,95
Uudelleenjärjestelyvaraukset	1 015 491,05	1 554 752,00
Lyhytaikaiset varaukset yhteensä	1 709 502,98	2 572 824,95
Pitkä- ja lyhytaikaiset pakolliset varaukset yhteensä	21 514 581,37	19 484 405,66
Muutos pakollisissa varauksissa		
Pakolliset varaukset 1.1.	19 484 405,66	19 907 801,98
Varausten käyttö tilikauden aikana	-2 740 134,67	-3 634 335,32
Käyttämättömien varausten peruuttaminen	-326 291,05	-599 061,00
Varausten lisäys tilikauden aikana	5 096 601,43	3 810 000,00
Pakolliset varaukset 31.12.	21 514 581,37	19 484 405,66

EMOYHTIÖN LIITETIEDOT

(Euroa)

19. PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

	2016	2015
Lainat rahoituslaitoksilta	237 095 621,37	229 688 199,30
Muut pitkäaikaiset velat	373 703 339,00	371 423 368,00
Yhteensä	610 798 960,37	601 111 567,30
Pitkäaikaisen vieraan pääoman erääntyminen		
2018 (2017)	22 295 621,37	35 524 028,48
2019 (2018)	212 179 971,00	26 610 139,60
2020 (2019)	204 900 000,00	209 900 000,00
2021 (2020) tai myöhemmin	171 423 368,00	329 077 399,22
Yhteensä	610 798 960,37	601 111 567,30
Velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pidemmän ajan kuluttua		
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00	157 654 031,22
Muut pitkäaikaiset velat	171 423 368,00	171 423 368,00
Yhteensä	171 423 368,00	329 077 399,22

Muut pitkäaikaiset velat sisältävät 200 milj. euron joukkovelkakirjalainan (erääntyy 27.5.2019) sekä 150 milj. euron joukkovelkakirjalainan (erääntyy 13.5.2022).

EMOYHTIÖN LIITETIEDOT

(Euroa)

20. LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

	2016	2015
Korolliset lyhytaikaiset velat		
Lainat rahoituslaitoksilta	31 009 515,48	35 626 179,89
Muut korolliset velat		
Konserniyhtiöille	959 043 155,65	1 070 240 243,20
Muille	24 197 339,16	19 192 135,35
Korolliset lyhytaikaiset velat yhteensä	1 014 250 010,29	1 125 058 558,44
Korottomat lyhytaikaiset velat		
Saadut ennakot		
Konserniyhtiöiltä	0,00	136 764,13
Muilta	660 527,45	1 153 676,10
Yhteensä	660 527,45	1 290 440,23
Ostovelat		
Konserniyhtiöille	42 095 195,21	60 861 950,95
Muille	57 637 340,34	69 855 984,68
Yhteensä	99 732 535,55	130 717 935,63
Siirtovelat		
Konserniyhtiöille	7 883 757,27	4 512 263,86
Muille	72 550 079,73	69 706 311,25
Yhteensä	80 433 837,00	74 218 575,11
Muut korottomat velat yhteensä	9 317 121,16	7 896 013,40
Korottomat lyhytaikaiset velat yhteensä	190 144 021,16	214 122 964,37
Lyhytaikaiset velat yhteensä	1 204 394 031,45	1 339 181 522,81
Siirtovelat		
Palkat	10 893 082,28	11 452 788,92
Korot ja kurssierot	12 759 960,24	19 710 404,59
Muut erät	56 780 794,48	43 055 381,60
Yhteensä	80 433 837,00	74 218 575,11

EMOYHTIÖN LIITETIEDOT

(Euroa)

21. VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET

	2016	2015
Takaukset		
Konserniyhtiöiden puolesta		
Lainoista	401 271 034,00	388 809 015,00
Muista sitoumuksista	54 437 160,00	52 920 895,00
Muiden puolesta	2 686 798,00	2 558 342,00
Yhteensä	458 394 992,00	444 288 252,00
Leasingvastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	4 968 769,00	4 699 217,00
Myöhemmin maksettavat	17 907 785,00	17 215 651,00
Yhteensä	22 876 554,00	21 914 868,00

Ympäristöriskit ja -vastuut esitetään konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 30.

EMOYHTIÖN LIITETIEDOT

(Euroa)

22. KEMIRA OYJ:N OMISTAMAT OSAKKEET JA OSUUDET

	Konsernin omistusosuus-%	Emoyhtiön omistusosuus-%
Konserniyritykset		
AS Kemivesi	100,00	100,00
Kemira Argentina S.A.	100,00	15,80
Kemira Cell Sp. z.o.o.	55,00	55,00
Kemira Chemicals (Nanjing) Co.,Ltd.	100,00	100,00
Kemira Chemicals (Shanghai) Co.,Ltd.	100,00	100,00
Kemira Chemicals (UK) Ltd.	100,00	100,00
Kemira Chemicals (Yanzhou) Co.,Ltd.	100,00	100,00
Kemira Chemicals Brasil Ltda	100,00	99,87
Kemira Chemicals Canada Inc.	100,00	100,00
Kemira Chemicals Korea Corporation	100,00	100,00
Kemira Chemie Ges.mbH	100,00	100,00
Kemira Chile Comercial Limitada	100,00	99,00
Kemira Europe Oy	100,00	100,00
Kemira Germany GmbH	100,00	100,00
Kemira GrowHow A/S	100,00	100,00
Kemira Hong Kong Company Limited	100,00	100,00
Kemira KTM d.o.o.	100,00	100,00
Kemira Nederland Holding B.V.	100,00	100,00
Kemira Operon Oy	100,00	100,00
Kemira Świecie Sp. z o.o.	100,00	100,00
Kemira Water Danmark A/S	100,00	100,00
Kemira Water Solutions Brasil	100,00	100,00
PT Kemira Indonesia	100,00	74,80

KEMIRA OYJ:N HALLITUKSEN VOITONJAKOKELPOISTEN VAROJEN JAKOEHDOTUS YHTIÖKOKOUKSELLE SEKÄ TILINPÄÄTÖKSEN JA TOIMINTAKERTOMUKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Kemira Oyj:n voitonjakokelpoiset varat 31.12.2016 ovat 822 049 454 euroa, josta tilikauden tulos on 215 781 981 euroa.

Hallitus ehdottaa 24.3.2017 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan 0,53 euroa osaketta kohden. Osingonmaksun täsmäytyspäivänä yhtiön hallussa oleville omille osakkeille ei makseta osinkoa.

Voitonjakoehdotuksen tekopäivänä yhtiön ulkopuolisessa omistuksessa on 152 367 230 osaketta, jota vastaava osingon kokonaismäärä on 80 754 632 euroa. Voitonjakokelpoisia varoja jätetään omaan pääomaan 741 294 822 euroa.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako hallituksen näkemyksen mukaan vaaranna yhtiön maksukykyä.

Helsingissä 7. päivänä helmikuuta 2017

Jari Paasikivi
Puheenjohtaja

Kerttu Tuomas
Varapuheenjohtaja

Winnie Fok

Juha Laaksonen

Wolfgang Büchle

Timo Lappalainen

Kaisa Hietala

Jari Rosendal
Toimitusjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 7. päivänä helmikuuta 2017

Deloitte & Touche Oy
Tilintarkastusyhteisö

Jukka Vattulainen
KHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Kemira Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Kemira Oyj:n (y-tunnus 0109823-0) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Liikearvon arvonalentumistestaus

Konsernitilinpäätökseen 31.12.2016 kirjatus liikearvon määrä on 522,4 miljoonaa euroa. Johto on suorittanut liikearvon arvonalentumistestauksen, jonka tulosten perusteella yhtiö ei ole kirjannut 31.12.2016 tase-erään kohdistuvia arvonalentumisia.

Yhtiön tekemiin liikearvon arvonalentumistestauksiin liittyy merkittävää johdon käyttämää harkintaa jotka liittyvät muun muassa seuraaviin käyttöarvolaskelmiin sisältyviin olettimiin ja arvioihin:

- Rahavirtaa tuottavien yksiköiden arvioidut tulevaisuudessa tuottamat rahavirrat.
- Pitkän aikavälin arvioidut kasvuolettamat.
- Käytetty diskonttauskorko.

Tarkemmat tiedot johdon suorittamasta liikearvon arvonalentumistestauksesta johdon käyttämistä arvioista on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 11.

Suorittamamme tilintarkastuksen yhteydessä olemme arvioineet kriittisesti johdon tekemiä arvioita tulevista rahavirroista, sekä verranneet johdon arvonalentumistestauksessa käyttämiä arvioita vahvistettuihin budjetteihin ja ennusteisiin. Olemme arvioineet yhtiön arvonalentumistestauksen prosesseja sekä rahavirtalaskelmia, joiden perusteella laskelmat ovat laadittu. Olemme arvioineet arvonalentumistestauslaskelman laskentateknistä asianmukaisuutta.

Olemme arvioineet konsernitaseeseen 31.12.2016 kirjatus liikearvon arvosta tukevaa johdon suorittamaan arvonalentumistestausta:

- Arvioimalla ennusteisiin vaikuttavia merkittävimpiä liiketoiminnan kehitykseen liittyviä olettamuksia segmenteittäin.
- Arvioimalla kasvuennusteita toteutuneeseen kehitykseen verrattuna.
- Vertaamalla käytettyjä diskonttokorkoja ulkopuolisista lähteistä saatuun tietoon.
- Suorittaneet herkkyyksianalyysin pitkän aikavälin olettamille sekä käytettyyn diskonttauskorkoon.

Olemme arvioineet myös konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 11 esitettyä herkkyyksianalyysiä niiden keskeisten tekijöiden osalta, joiden olennainen muuttuminen voisi johtaa merkittävään liikearvon arvonalentumiseen.

Myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon määrittely

Konsernitilinpäätökseen 31.12.2016 sisältyvien myytävissä olevien rahoitusvarojen määrään 202,5 miljoonaa euroa sisältyvien lähinnä Pohjolan Voima Oy:n (PVO) ja Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) osakkeiden käyvän arvon määrä on noin 201,0 miljoonaa euroa.

Kyseisten rahoitusvarojen käypään arvoon arvostaminen sisältää johdon merkittäviä arvioita liittyen seuraaviin osa-alueisiin:

- Arviot sähkön tulevista markkinahinnoista Suomessa.
- Arviot sähkön tulevista tuotantokustannuksista.
- Arviot käyvän arvon määrittämisessä käytetyn arvostusmallin diskonttauskorkona käytetyn keskimääräisen painotetun pääomakustannuksen (WACC) suuruudesta.

Tarkemmat tiedot myytävissä olevien rahoitusvarojen arvostusmalleista, sekä johdon käyttämistä arvioista on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 14 ja 15.

Suorittamamme tilintarkastustoimenpiteet käsittivät johdon arvostusmallissa käyttämien sähkön markkinahinnan ja tuotantokustannusten olettamien arvioinnin suhteessa kolmannen osapuolen arvioihin.

Tämän lisäksi olemme arvioineet yhtiön käyvän arvon määrittelyyn liittyviä prosesseja, sekä arvioineet yhtiön käyttämän arvostusmallin laskentateknistä asianmukaisuutta.

Olemme arvioineet johdon käyttämiä keskimääräiseen painotettuun pääomakustannukseen (WACC) perustuvan diskonttauskorkoon liittyviä olettamuksia.

Vertasimme olettamuksia sekä arvioimme näiden olettamien kohtuullisuutta suhteessa käytettävissä oleviin kolmannen osapuolen arvioihin.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnitellaan ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aiheutta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole

riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.

- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistä, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitiilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen ja vuosikertomukseen sisältyvän muun informaation kuin tilinpäätöksen ja sitä koskevan tilintarkastuskertomuksen. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttöömmme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää, ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttöömmme kyseisen päivän jälkeen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastuksessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys voitonjakokelpoisten varojen käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä, 7. helmikuuta 2017

Deloitte & Touche Oy
Tilintarkastusyhteisö

Jukka Vattulainen
KHT

TULOSKEHITYS NELJÄNNESVUOSITTAIN

(Milj. euroa)

	2016					2015				
	1-3	4-6	7-9	10-12	Yhteensä	1-3	4-6	7-9	10-12	Yhteensä
(Luvut ovat tilintarkastamattomia)										
Liikevaihto										
Pulp & Paper	362,4	361,1	365,2	368,6	1 457,3	314,6	351,3	379,1	372,3	1 417,3
Oil & Mining	75,5	72,7	79,6	81,7	309,5	93,9	89,7	90,1	76,4	350,1
Municipal & Industrial	144,8	154,0	151,5	146,2	596,5	144,5	153,8	155,9	151,5	605,7
Yhteensä	582,7	587,8	596,3	596,5	2 363,3	553,0	594,8	625,1	600,2	2 373,1
Käyttökate ¹⁾										
Pulp & Paper	46,7	46,2	50,5	44,4	187,8	35,0	34,4	44,9	42,8	157,1
Oil & Mining	6,1	-0,4	3,6	2,3	11,6	11,0	9,5	7,0	3,3	30,8
Municipal & Industrial	18,3	23,5	24,2	18,8	84,8	19,2	22,2	22,9	11,6	75,9
Yhteensä	71,1	69,3	78,3	65,5	284,2	65,2	66,1	74,8	57,7	263,8
Liikevoitto ¹⁾										
Pulp & Paper	27,0	25,8	28,5	20,3	101,6	19,6	16,2	25,2	21,6	82,6
Oil & Mining	0,4	-7,4	-2,3	-2,8	-12,1	5,7	2,4	1,3	-6,5	2,9
Municipal & Industrial	11,8	16,5	17,5	11,7	57,5	12,5	15,7	16,2	2,7	47,1
Yhteensä	39,2	34,9	43,7	29,2	147,0	37,8	34,3	42,7	17,8	132,6
Rahoituskulut, netto	-6,0	-0,3	-6,9	-5,9	-19,1	-7,5	-9,3	-8,2	-5,8	-30,8
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	0,3
Voitto ennen veroja	33,3	34,6	36,8	23,3	128,0	30,5	25,1	34,5	12,0	102,1
Tuloverot	-7,6	-7,9	-9,5	-5,1	-30,1	-4,1	-5,8	-7,4	-7,6	-24,9
Tilikauden tulos	25,7	26,7	27,3	18,2	97,9	26,4	19,3	27,1	4,4	77,2
Tilikauden tuloksen jakautuminen										
Emoyhtiön omistajille	24,5	25,0	25,6	16,7	91,8	25,0	17,6	25,5	2,9	71,0
Määräysvallattomille omistajille	1,2	1,7	1,7	1,5	6,1	1,4	1,7	1,6	1,5	6,2
Tilikauden tulos	25,7	26,7	27,3	18,2	97,9	26,4	19,3	27,1	4,4	77,2
Osakekohtainen tulos, laimentamaton ja laimennettu, euroa	0,16	0,17	0,16	0,11	0,60	0,16	0,12	0,17	0,02	0,47

¹⁾ Sisältävät vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä.

TULOSKEHITYS NELJÄNNESVUOSITTAIN

(Milj. euroa)

	2016					2015				
	1-3	4-6	7-9	10-12	Yhteensä	1-3	4-6	7-9	10-12	Yhteensä
VERTAILUKELPOISUUTEEN VAIKUTTAVAT ERÄT KÄYTTÖKATTEESSA JA LIIKEVOITTOSSA										
Operatiivinen käyttökate										
Pulp & Paper	47,9	49,3	51,8	46,3	195,3	36,1	41,3	46,7	46,9	171,0
Oil & Mining	6,5	4,5	4,2	3,2	18,4	11,1	11,4	7,4	3,6	33,5
Municipal & Industrial	18,4	25,1	24,8	20,5	88,8	19,2	22,0	24,1	17,5	82,8
Yhteensä	72,8	78,9	80,8	70,0	302,5	66,4	74,7	78,2	68,0	287,3
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-1,7	-9,6	-2,5	-4,5	-18,3	-1,2	-8,6	-3,4	-10,3	-23,5
Käyttökate	71,1	69,3	78,3	65,5	284,2	65,2	66,1	74,8	57,7	263,8
Operatiivinen liikevoitto										
Pulp & Paper	28,2	28,9	30,0	24,5	111,6	20,7	23,2	27,0	25,9	96,8
Oil & Mining	0,8	-1,1	-1,6	-1,9	-3,8	5,8	6,0	1,7	-2,4	11,1
Municipal & Industrial	11,9	18,8	18,1	13,5	62,3	12,6	15,6	17,4	9,6	55,2
Yhteensä	40,9	46,6	46,5	36,1	170,1	39,1	44,8	46,1	33,1	163,1
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-1,7	-11,7	-2,8	-6,9	-23,1	-1,3	-10,5	-3,4	-15,3	-30,5
Liikevoitto	39,2	34,9	43,7	29,2	147,0	37,8	34,3	42,7	17,8	132,6
Operatiivinen käyttökate										
Uudelleenjärjestely- ja kustannussäästöohjelmat	0,0	-4,3	-0,4	-1,1	-5,8	0,0	-0,7	-1,6	-3,4	-5,7
Transaktio- ja integraatiokulut yrityshankinnoissa	-1,4	-1,9	-0,5	-1,2	-5,0	-1,0	-6,9	-1,1	-4,0	-13,0
Liiketoimintojen ja omaisuuden myynti	0,3	0,0	0,2	0,0	0,5	0,1	-0,2	-0,2	-1,5	-1,8
Muut erät	-0,6	-3,4	-1,8	-2,2	-8,0	-0,3	-0,8	-0,5	-1,4	-3,0
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät yhteensä	-1,7	-9,6	-2,5	-4,5	-18,3	-1,2	-8,6	-3,4	-10,3	-23,5
Käyttökate	71,1	69,3	78,3	65,5	284,2	65,2	66,1	74,8	57,7	263,8
Operatiivinen liikevoitto										
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät käyttökatteessa	-1,7	-9,6	-2,5	-4,5	-18,3	-1,2	-8,6	-3,4	-10,3	-23,5
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät poistoissa ja arvonalentumisissa	0,0	-2,1	-0,3	-2,4	-4,8	-0,1	-1,9	0,0	-5,0	-7,0
Liikevoitto	39,2	34,9	43,7	29,2	147,0	37,8	34,3	42,7	17,8	132,6
SIDOTUN PÄÄOMAN TUOTTO JA OPERATIIVINEN SIDOTUN PÄÄOMAN TUOTTO										
Operatiivinen liikevoitto	40,9	46,6	46,5	36,1	170,1	39,1	44,8	46,1	33,1	163,1
Liikevoitto	39,2	34,9	43,7	29,2	147,0	37,8	34,3	42,7	17,8	132,6
Osuus osakkuusyritysten voitoista ja tappioista	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	0,3
Sidottu pääoma	1 697,8	1 709,6	1 711,5	1 718,2	1 718,2	1 466,2	1 534,0	1 601,6	1 659,5	1 659,5
Operatiivinen sidotun pääoman tuotto, %	9,7	9,8	9,8	9,9	9,9	11,0	11,0	10,6	9,8	9,8
Sidotun pääoman tuotto (ROCE), %	7,9	7,9	7,9	8,6	8,6	9,3	10,5	10,0	8,0	8,0
NETTOKÄYTTÖPÄÄOMA										
Vaihto-omaisuus	215,4	214,0	214,0	216,9	216,9	220,0	236,0	226,1	207,0	207,0
Myyntisaamiset ja muut saamiset	404,6	404,9	398,9	386,1	386,1	365,4	404,8	399,8	389,8	389,8
Poislukien rahoituserät muissa saamisissa	-26,0	-19,3	-15,3	-16,8	-16,8	-10,0	-7,9	-12,5	-13,1	-13,1
Ostovelat ja muut velat	462,3	359,1	377,5	405,2	405,2	348,8	354,0	365,8	388,7	388,7
Poislukien rahoituserät muissa veloissa	-119,1	-20,4	-16,7	-13,6	-13,6	-22,5	-16,7	-23,3	-22,8	-22,8
Nettokäyttöpääoma	250,8	260,9	236,8	194,6	194,6	249,1	295,6	270,9	217,8	217,8
KOROLLISET NETTOVELAT										
Pitkäaikaiset korolliset velat	666,6	676,8	656,8	649,5	649,5	462,4	692,4	680,3	670,9	670,9
Lyhytaikaiset korolliset velat	133,7	167,4	170,7	157,9	157,9	224,9	128,3	134,8	122,7	122,7
Korolliset velat	800,3	844,2	827,5	807,4	807,4	687,3	820,7	815,1	793,6	793,6
Rahavarat	156,2	154,3	161,9	173,4	173,4	125,5	109,3	125,2	151,5	151,5
Korolliset nettovelat	644,1	689,9	665,6	634,0	634,0	561,8	711,4	689,9	642,1	642,1